

FÜHRERJEVE BESEDE ČLANOM NARODNO- SOCIALISTIČNE STRANKE

Ob 25 letnici objave programa narodno-socialistične stranke, je bilo v Münchenu zborovanje, na katerem je Hermann Esser prebral Führerjev govor. Najvažnejše njegove misli so bile te-le:

Ista zveza nespravljivih sovražnikov kakor pred 25 leti stoji tudi danes v boju proti nemškemu narodu. Nenaravna zveza med izkoriščevalnim kapitalizmom in boljševizmom, ki boče zadušiti svet, je bila sovražnik, ki smo mu 24. februarja 1920 napovedali boj.

Prav kakor v teh letih je bilo tudi že kakrat navidezno nasprotje pri skupnem nastopu tako skrajnostnih sil le izraz za enotno voljo skupnega povzročitelja in kopistnika, Mednarodno judovstvo se že dolgo poslužuje obeh oblik za uničevanje svobode in socialne sreče narodov.

Toda med Nemčijo 1920. in Nemčijo 1945. je ogromna razlika. Ako bi bila imela takratna Nemčija le del sedanje odporne moči, se ne bi bila nikdar zrušila; in če bi imela današnja Nemčija samo del takratnih slabosti, je že zdavnaj ne bi več bilo. Zato pojde 24. februar 1920. v zgodovino kot velika preokretnica človeškega razvoja. Kdor strmi pred čudežem današnjega odpora ali komur je nerazumljiv, naj pomisli, da sem jaz takrat kot neznanec brez imena prišel boj za Idejo in s tem boj proti popolnoma strujenemu svetu sovražnikov.

Koliko dela, bojne volje in silnega vevrovanja vsebujejo ta leta za oblast! Kakšne sovire in udarce smo morali premagati! Samo naša žilavost in naša volja, ki je ni bilo moči z ničemer omajati, sta na koncu izvojevali to zmago. Vedno je šlo za obstoj našega nemškega naroda! In zato je bil ta boj za nas prav tako svet, kakor je danes, kajti od njegovega uspeha je zaviselo tedaj prav toliko kot sedaj, in sedaj prav toliko kot takrat, namreč obstoj ali neobstoj našega plemena.

Kdo more tajiti, da bi tudi najmočnejša volja mogla kljubovati peklni sile, ki nas danes ogražajo, če ne bi bilo materialne oborožitve, ki je sledila narodno-socialistični revoluciji! Samo meščanski elahounnež si lahko utvarja, da bi ne bila prišla poplava z vzhoda, ako bi se ji bila Nemčija namesto s topovi, oklepniki in letali uprla s papirnatimi mednarodnimi pravnimi določili. Atilova moč se ni zločila na sebi Zveze narodov, temveč v bitki na katalunskih poljih, a tudi azijskega boljševizma ne bo strla ženevska besedišnica ali kakšna konvencija, temveč se bo zgodilo izključno samo z zmagovalno voljo našega odpora ter s silo našega groja.

Kako težak je danes ta boj, val vamo. Toda ko je Friderik II., največji kralj naše zgodovine, stal v svojem 7 letnem boju že tik pred porazom, je bil moral zahvaliti izključno samo moči svoje duše, da sta kal in jedro bodočega Reicha na koncu le ostala zmagovalca.

Kar smo v bistvu nam sovražne zveze nekoč že navznotraj tako čvrsto pridigovali, se danes potrjuje: peklni pakt med demokratskim kapitalizmom in židovskim boljševizmom. Ta dva sovražnika sta nas naučila tako grozotnih stvari, da večjih grozot sploh ni. Toda naš narod je v svoji 2000 letni zgodovini prestal že toliko grozotnih časov, da niti en trenutek ne dvomimo, da bomo premagali tudi sedanjo stisko.

Ob koncu tega boja mora stati nemška zmagala! Mi pa doživljamo ponosno srečo: ako se je končala svetovna vojna, je bilo najslabše, kar smo videli, naša pokvarjena mladina. Ko se bo ta vojna končala, bomo položili zmago v roke mlademu rodu, ki bo, prekaljen v tisočerm trpljenju in ognju, najboljši, kar jih je kdaj Nemčija imela. Tudi to je delo narodno-socialistične zveze in s tem posledica one bojne napovedi, ki je pred 25 leti prišla iz Münchena.

Zivljenjski, ki nam je ostalo, mora služiti eni sami zapovedi, namreč obnovi tega, kar so nad nami zagrešili mednarodni judovski zločinci in judovski pomočniki. Za to se borimo tudi danes, prav kakor pred 25 leti kot skupnost za popravo krvi, storjenih našemu narodu, za ublažitev trpljenja, ki nam ga znova zadajajo za odstranitve stisk, v katere so nas spravili, ter škodo, ki se nam je povzročili.

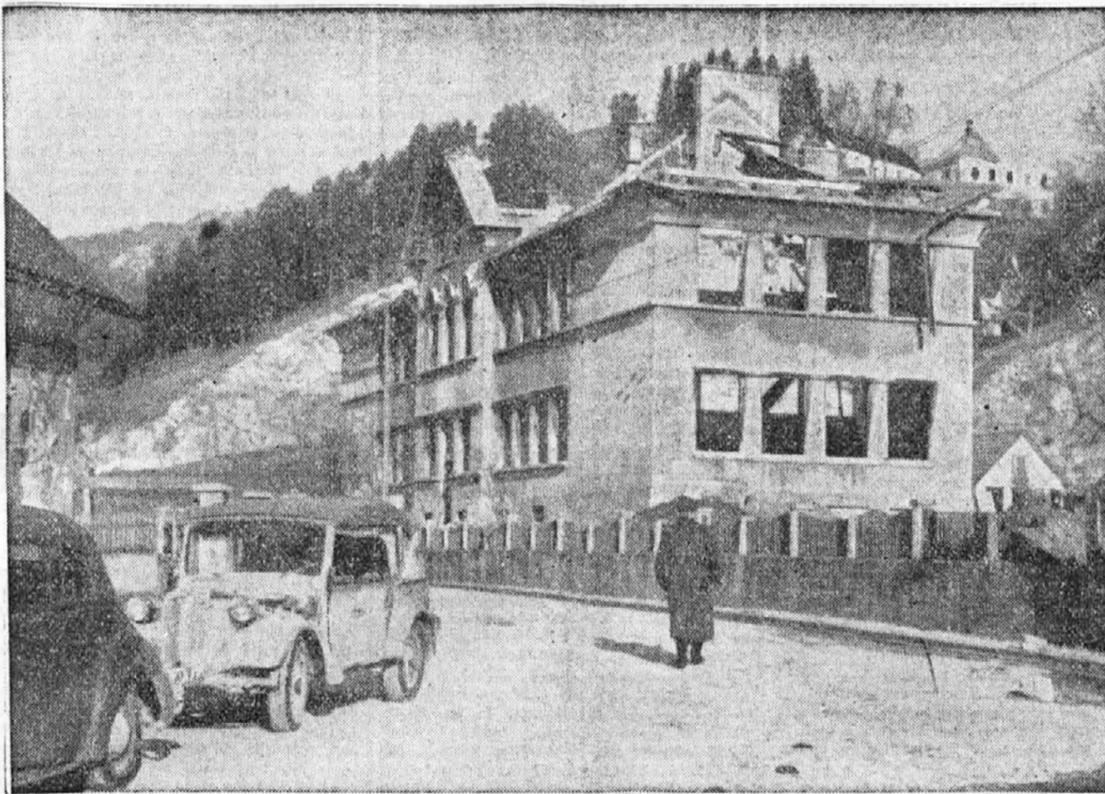
Pred 25 leti sem napovedal zmago našega gibanja. Danes prerokujem — kakor vedno, prežet z vero v naš narod — na koncu zmago nemškega Reicha.

NAJVEČJA ODLIKA

Na zasiedanju »Velike antifašistične skupščine narodnega osvobodjenja Srbije« je kot glavni govornik nastopil Titov policijski ministar Jud Moša (Mojses) Pijada, ki je dal ob prihodu boljševikov pobesiti po Beogradu na tisoče in tisoče narodno zavednih Srbov ter anglofilov.

Ko se Mojses predstavljali nagnanim srbskim zastopnikom, ki soveda te zvezde niso nič poznali, je predsednik zasedanja kot njegovo največjo odliko poudaril naslednje: »Smatram za svojo dolžnost, da tovariša Mošo Pijada pozdravim kot prvoborilca, kot človeka, ki je vse svoje življenje izpolnil z bojem za narodne pravice in narodno svobodino. Ta naš tovariš je, tovariši in tovarišice, od 22 let bivše Jugoslavije prebil 15 let v roblju.«

Rez zanimivo in zaslužno delo za narod in še zanimivejša poglavitna odlika človeka, ki poleg Tita postaja glavni simbol »nove« Jugoslavije!

»Naša prosveta — naše orožje proti mračnjastvu«, se glasi eno izmed gesel, ki jih je razglasil rdeči prosvetni »ministar« Zemljak za obvezno uporabo pri agitaciji za OF. Kako svojo prosveto izvajajo v dejanju, kaže gornja slika šole v Mediji-Izlakah pri Zagorju, ki jo je »narodno-osvobodilna« vojska požgala lansko jesen.

Tudi „OZNA“ jih ne bo rešila!

Odkritja o najnovejši komunistični obveščevalni in morilski ustanovi, „odseku za zaščito naroda“

Ze nekajkrat je bilo na tem mestu poudarjeno, da pomeni razkrinkavanje rdečih tajnosti in skrivnosti, v katere so zavite razne komunistične ustanove, pol uspeha v bojih proti komunizmu. Brž ko je katera komunistična krinka aneta, ni več nevarna, zakaj komunizem je gibanje, ki z razkrinkavanjem samo in povsod izgublja; nekoliko uspeha ima samo tedaj, kadar igra volka v ovčjem kožuhu.

Te resnice se zavedajo tudi komunisti sami. Zato pripisujejo tolikšen pomen prav tajnosti ali konspiraciji. Včasih se njihova skrb in konspiracija zdi kar smešna, toda ta skrb in skrivanje ima globok ter daljnosežen smisel.

Treba je komunistom priznati, da so v izmišljanju novih krink iznajdljivi in neutrudljivi. Drugo pa je, če jim to vedno nove in nove krinke kaj dosti pomagajo, saj ljudstvo po vsakem takim razodetju bolj spregleduje in kmalu že kar nezavedno čuti, za katerim novim grmom spet tiči rdeči zajec.

Ne le razkrinkani razvoj vse OF, temveč tudi skrbno in prevečano skrivanje njenih najvažnejših ustanov nam dokazuje, kako se komunisti razkrinkavanja boje in kako se skušajo po vsaki razgalitvi skriti pod novo, nedolžno, pa še bolj zlagano lice. Znanih primerov se nešteje prelevitve in prekrstitve njihove politične policijske organizacije za vohunstvo nad političnimi nasprotniki ter za njihovo pobljanje.

V prvi dobi revolucije se je ta ustanova imenovala Varnostno obveščevalna služba (VOS). Ko se je ta skrbno in ljubosunno skrivana organizacija pri vsem slovenskem narodu zasovražila z atentati v Ljubljani, z množičnimi umori spomladaj 1942 na deželi, a pokolji po kočevskem procesu 1943 v Laškem, Jelendolu, Mozlju, Maškoven in drugod in ko je naš tisk povsem razkrinkal njen stroj in njene voditelje, so komunisti slovensko razglasili, da so to ustanovo odpravili. Namesto nje je nastopila na videz nedolžna Vojska državne varnosti (VDV), ki se je v kratkem razgalila za povsem navadno naslednjo krvavega VOS-a. VDV smo kmalu razkrinkali in s tem pomagali razbiti njeno organizacijsko, obveščevalno in vohunsko mrežo.

Ko se je to zgodilo, komunistom ni ostalo drugega, kakor da svojo morilsko in obveščevalno ustanovo skrijejo pod novo ime, saj se dobro zavedajo, da je prav ta hrbitvenica vsega njihovega, danes že močno omejenega in onemogočenega dela. Ko so Osvobodilno fronto zaradi sovražstva, ki si ga je pridobila pri vseh Slovencih, prelevili v Slovenski narodno osvobodilni svet (SNOS) in skušali pregled nad njo onemogočiti z ne-ekonomsko množico odborov, komisij, odsekov, zavodov itd., se je v tej poplavi rdečih »oblastnih« ustanov na lepem prikazala neznanca in na videz povsem nedolžna kratica OZNA. Razkrinkana VDV je neopazno zatnila v pozabljeno, kaj pa je OZNA, pa kakih mesece dni ni vedela živa duša, zakaj v raznih rdečih brošurah so bila razložena vse kratice, kar jih premore na novo popleskana OF, samo OZNA ne. Ta ustanova je bila zaradi poprejšnjih razkrinkavanj in razbitja mreže VOS-a ter VDV zakonspirirana, to se pravi skrivna, tako kakor do zdaj nobena druga ne.

Toda mesec dni potem, ko je OZNA začela zapiragati svoje prve zaupnike ter po-

oblaščenec, se je zaradi vtrajnega dela posrežilo ne le prodreti v njeno skrivnost, temveč tudi v vse ogroditve njene organizacijske mreže. Zdej je stvar že toliko dogmata, da to novo skrivnost Osvobodilne fronte labke razkrinkamo tudi javno, s čimer ho izbiti rdečim razbojnikom novo orožje iz rok.

OZNA je »Odesek za zaščito naroda«, to je komunistična politična policija ter vohunski in obveščevalni organizaciji, kakor je bila 1942 ter 1943 VOS, za tem pa VDV.

OZNA je povsem komunistična ustanova, ki ima zlasti nalogo skrbi za obveščevalno službo in do dočim večje potankosti organizirati obveščevalno mrežo na terenu. Njena organizacija je naslednja:

Glavni politični forum OF za vso bivšo Jugoslavijo je AVNOJ. Vlada AVNOJ se imenuje NKOJ (Nationalni komitet osvoboditve Jugoslavije), ki ima 15 ministrstev. Eno od teh ministrstev ima naslov »Poverjenišvo OZNE«, to je vrhovno vodstvo za celotno organizacijo OZNE v bivši Jugoslaviji.

Vrhovna rdeča politična ustanova za slovensko ozemlje je SNOS (Slovenski narodno osvobodilni svet). Od SNOS-a (neodvisno in njemu nič podrejeno) je »Poverjenišvo OZNE za Slovenijo«. To je podrejeno naravnost ministru za Narodno obrambo pri NKOJ-u, oziroma poverjeništvu OZNE pri tem ministru. To se pravi, da dobiva slovenska OZNA navodila iz Beograda.

Organizacija OZNE na slovenskem ozemlju je naslednja:

Vrhovno vodstvo se imenuje »Poverjenišvo OZNE za Slovenijo«. To se deli v tri veje:

1. Odesek OZNE za oblast VII. korpusa;
2. Odesek OZNE za oblast IX. korpusa;
3. Odesek OZNE za oblast IV. operativne zone.

Odesek za oblast VII. korpusa se deli v okrožja:

1. Notranjsko okrožje OZNE;
2. Belokranjsko okrožje OZNE;
3. Dolenjsko okrožje OZNE.

Vsako okrožje ima svojega pooblaščenca. Okrožja se delijo na okraje. Pod vsak okraj spada več vasel. Po vaseh pa ima OZNA svoje zaupnike-obveščevalce.

Vzporedno z organizacijo OZNE pa je organizirana »Vojska narodne obrambe«. Ta »vojska« ni nič drugega ko bivša VDV, samo da je preurejena.

Na področju VII. tolovaškega korpusa je sedaj organizirana »Prva slovenska divizija narodne obrambe Jugoslavije«. Ta divizija se deli v »Brigade narodne obrambe«. Na slovenskem ozemlju bodo torej organizirane tri brigade »Narodne obrambne vojske«, ker so tu okrožja OZNE.

OZNA in pa »Vojska narodne obrambe« sta v najtesnejši zvezi. »Vojska narodne obrambe« so politično-policijski oddelki, ki neprenehoma krožijo po svojem ozemlju. Za zbiranje najrazličnejših, zlasti političnih poročil, je tej vojski v pomoč organizacija OZNE na terenu.

Da je organizacija OZNE povsem nova stvar, ki na terenu še ni do podrobnosti izpeljana in njena zaupniška mreža še ni razvita, vidimo iz naslednjega akta:

Položaj dne...
tek štev. 45/V. 45.

Tovariš Pepi!

1. Ves na novo postavljeni tajni aparat mora podpisati izjavo, ki jo prilagamo (tukaj pride v pošev tudi za vaa stari zaupniški kader, za katerega mislita, da boste lahko delali z njim, da ni kompromitiran). Točno in jasno se mora zaupnika poučiti (sli tajnega pooblaščenca) o njegovem delu in zahtevah ter njegovih bodočih pravicah.

2. Glede arotacij in točnega zaščitovanja držite se že prej sprejetih direktiv.

... Potrjujemo prejem poslano sovražno literaturo.

Smrt fašizmu — svoboda narodul
V. d. poobl.:
Bine

Kako velik je strah, da bi tudi ta najnovejša morilska in vohunska ustanova OF ne bila razkrinkana, pričajo navodila o najstrožji tajnosti. Ta skrb se vidi tudi iz izjave, ki jo morajo podpisati vsi obveščevalci, ki so v službi OZNE. Izjava pravi:

Podpisani.....

se obvezujem:

1. da bom aktivno sodeloval v borbi proti okupatorju in peti koloni kot zaupnik (po-oblaščenec) OZNE, ter da bom vse svoje tozadevno delo izvrševal po direktivah in navodilih OZNE;

2. da ne bom nikdar, nikjer, nikoder in nikomur pod nikakršnimi pogoji govoril, da sem (da sem bil) zaupnik, ali govoril o stvarih, ki so mi bile poznane v zvezi z mojim delom pri OZNI;

3. Zavadam se, da me ta obveza veže tudi potem, če bi prenehal z delom pri OZNI, ali bi prestavljen na drugo delo. Zavadam se, da bi vsaka prekrsitev te obveze v teku mojega aktivnega dela ali pozneje pomenila petokolonsko delovanje in da bi se me v tem primeru upravičeno smatralo za sovražnika narodno osvobodilnega pokreta in temu primerno z menoj ravnalo.

Smrt fašizmu — svoboda narodul
Dno.....
Podpis:

Kot je videti iz najdenih dokumentov, je zaupniška mreža OZNE po terenu delno nova, delno pa so uporabili že stare obveščevalci, ki so bili še »nekompromitirani«, to se pravi tako, ki jih ni še nihče pogruntal.

Vsi obveščevalci imajo znak Z in številko. Včasih najdemo isto številko pri več vaseh, znamenje, da je isti človek obveščevalce za več vase.

Iz zaplenjenih listin je razvidno, da so v organizaciji OZNE vključeni tudi še drugi obveščevalci, ki imajo znamenje V.

Obveščevalna mreža OZNE je torej popolnoma samostojna in neodvisna organizacija, niti »narodno osvobodilni odbor« nima nič besede pri njej.

Organizacija OZNE je v tesnih odnosih z Narodno zaščito (NZ), in sicer z »obveščevalnim oddelkom Narodno zaščite«. V stik z Narodno zaščito stopi OZNA tedaj, če gre za važne stvari, važne podatke, zlasti politične, ki jih je treba strogo preveriti in

Dalje na 2. strani.

Prilagamo položnice in prosimo cenjene naročnike, da poravnajo zaostalo naročnino, ker bomo sicer primorani v prihodnjih dneh list ustaviti.

NOV OPOMIN

Pri vojnem sodišču XVIII. vojnega okrožja je bil 24. februarja letos obojen v smrt na vrelcah dr. Vladimir Kanté, svetnik pri policijskem ravateljstvu v Ljubljani. Obojen je bil zaradi stalnega izdajanja vojskih tajnosti in zaradi sodelovanja s komunistom. Obojsoda se je takoj izvršila.

Ta stroga obojsoda naj bo nov opomin vsem čistim, ki se še vedno igrajo z revolucijo in s tisočimi narodnih življenj. Čim višje je službeno mesto, tem večja je njegova zloraba, tem večje je izdajstvo in torej čem oostrejša kazen, Kdor na komunistični račun igra za glave drugih, bo ta zločin plačal s svojo glavo. Usoda zgoraj omenjenega trdnika je vsem prizadetim poročito za to!

KDO POZDRAVLJA TITA V SRBIJI?

Beogradska »Politika« z dne 6. decembra 1944 prinaša pod naslovom »Beogradski Judje maršalu Titu« naslednjo vdanostno izjavo Titu:

»Ob obnovitvi arbske judovske skupnosti v Beogradu izrekajo Judje svoje občudovanje Vam in Narodno osvobodilni vojski za veliko delo osvobodjenja, izražajoč svoje srčno nad tem, da morejo živeti in umirati za novo demokratično in federativno Jugoslavijo.

Zivel maršal Jugoslavije, narodni heroj Josip Broz-Tito!

Zivela narodno osvobodilna vojska in partizanski odredi!

Smrt fašizmu — svoboda narodul.

Presedeknik:
dr. Zak Konfine

Judovska verska občina je torej edina verska organizacija, ki je v Srbiji poslala pozdrave razbojniku Titu. Kako bi is tega ne bilo jasno, kam pes taoo molit tudi v Srbiji!

NJIHOVE ŠTEVILKE

Kakor poročila neki rdeči letak OF za Dolenjsko in Notranjsko, je 20. januarja letos tolovaški povzročnik za finance razodel v Ormožlju belokranjskim ljudem zastopnikom, da znaša doseganja škoda, ki jo je Beli krajini povzročila »osvebodilna« revolucija, preko 10 milijonov lir. Ker pa je, je nadaljeval rdeči strokovnjak, vredna razlašena imovina »izdajalcev« v Beli krajini preko 58 milijonov lir, ne pomeni škoda desetih milijonov nič posebnega, saj jo bodo zlahka poravnali z »izdajalskim« promozanjem.

Tolovaške vodstvo torej zanalašš pomereja številke o gospodarski škodi, ki je v slovenskem in posebe belokranjskem šlo vaku neposredno ali posredno povzročila OF Ta škoda je vse drugačna, kakor pa je navajajo komunisti, ki vedo, da ob uboženju belokranjski kmet OF spregledal prav zaradi njegove norega uničevanja gospodarskih dobrin; uničevanja, šigar cilj je, narediti iz Slovencev berava in proletarce.

»Črne bukve« navajajo na strani 188, da znaša v Beli krajini škoda na uničenih poslopih samo do 8. septembra 1943 sto deset milijonov in sedem sto tisoč tedanjih lir. To so uradni podatki, ki jih je zbrala oblast. V njih ni večta škoda zaradi ne-protiganega ropanja, pobljanja živine itd.

Po 8. septembra 1943 se je ta škoda vsaj podvojila, če ne potrojila. Torej znaša danes vsaj četrtil milijarde tedanjih lir! In to seveda samo na uničenih poslopih, brez škode zaradi ropov in podobnega.

Deset milijonov proti pet sto milijonul! Ni čuda, če so tolovaji boje, da bi ljudstvo zvedelo vso resnico o strahotnih blagoslovih »osvobojenja«! Zato je »Črne bukve« v Beli krajini pod smirno kaznijo prepovedano brati...

ŠE NEKAJ ŠTEVILK

Na istem sestanku so zastopnikom belokranjskih vasi povedali, da je Bela krajina navzile ogromno uničenju morala samo od oktobra 1944 dalje dati za »osvobodilce« (in njihove zavaznike) 1000 ton različnih živil ter 600 glav goveje živine, kar pomeni najmanj nadaljnji sto milijonov lir škode za uboženega ter razdejanega belokranjskega kmetul

Spričo tega paš ni čudno, da se je tolovajem navzile neomejeni oblasti, ki jo za zdaj še imajo v Beli krajini, posebilo organizirani krajevne odbore OF samo z nastiljem v manj kot 20 odstotkov krajih kolikor jih Bela krajina šteje.

Tudi te številke govore svoje resnice o OF in o njenem nezadržnem propadanju!

KDO JE KRIV?

Ze v zadnji številki našega lista smo prinesli iz knjižice »V službi domovine« odstavek, ki govori o badojevski krivdi za zlom vaških strah po 8. septembra.

Pisec, bivši jugoslovanski aktivni častnik, pa navaja na strani 46 omenjeno knjižico poleg tega vzroka še nekaj drugih, ki so zakrivili nezaluzeno usodo VS. Takole pravi:

»Drugi vzrok — vodstvo. Po 8. septembra 1945 so minuli trije dnevi in nisem iz Ljubljane prejel niti pisemnega niti ustnega navodila.

V tretji vrsti dolžim podrejene, ki mojil povečal niso marljivo izvrševali.«

TEDEN V SVETU

Angleški list »Time and Tide« sam priznava, da je po zaslugi angleške politike Tito zdaj popoln gospodar v Beogradu; po njem se je boljševizem v Srbiji okrepil, čeprav ima Tito za seboj le nezamajljivo manjšino, za Jugoslavijo pa se je pričelo najbolj temno obdobje njene zgodovine.

Turška napoved vojne Nemčiji in Japonski nima posebnega vojaškega pomena, marveč je le zakasnel političen korak, prvi celo »Daily Mail«, švedski »Stockholms Tidningen« pa kar odkrito piše, da bi si Turčija rada v zaupnem hipu zagotovila dober sodeč ob mirovni mizi, kar je kaj malo častno.

V Romuniji je po mnogih mestih prišlo do nevarnih nemirov in krvavega obračunavanja med tako imenovanimi demokrati ter komunisti. Moskva hujska in grozi, na them pa po svoji policijski pridobi v postojno vse nasprotnike ter mladino vladi v Sovjetijo.

Po Turčiji je tudi Egipt na angleški pritisk napovedal Nemčiji in Japonski vojno. Komaj je egiptski ministrijski predsednik Ahmed Nahr pašša ta sklep objavil v poslanski zbornici, je bil že ustreljen. Novi ministrijski predsednik Nokrassy pašša je prevzel tudi notranje ter zunanje ministrstvo.

Ko so sovjetske čete prekorale meje vzhodne Prusije, jim je Stalin naložil postaviti za poveljnika južna Černjovskega (Schwarz) ki naj bi se po judovski maščeval nad nemškimi prebivalstvom. Zdaj so javili iz Moskve, da ga je v vzhodni Prusiji ubila nemška granata.

Na zahodnem bojišču je v vrstah poljskih čet padel pomolec poslednjega poljskega kralja prince Maria-André Poniatowski. Rodbina Poniatovskih je dolga velika žvepla v Franciji, kjer je imela velika posestva.

250 voditeljev EAMA in grških komunistov se je vrnilo z gora v Areno. Pripravljali so v močnem spremstvu angleških oklepnikov. Trojanski konj je torej spet v Atenah.

V Londonu se je razširilo utemeljeno mnenje, da so v Jalti glede Poljske prišli zavezniki do hujših sklepov, kakor pa je bilo javno objavljeno. Objavljena ureditev poljskega vprašanja naj bi bila samo začasna. Pravi dogovor pa je bil tajen in so ga podpisali vsi trije zunanji ministri. V njem sta se Anglija in Amerika obvezali, da ne bosta nasprotovali vključitvi Poljske v Sovjetsko zvezo, če bi spolski narod izrekel takšno željo. — Da se bo v poljskem narodu čimprej zbudila takšna želja, bodo že poskrbeli samokrovi in sovjetske mučilnice.

Is samostojnih sovjetskih republik Estonске, Letonske ter Litvanije je »Basler Nachrichten« dobil poročilo, ki pravi, da so ondi moško mladino vtačili v vojaško službo v sovjetski armadi. Uroda 150.000 Litvancev, ki so jih takoj spopetka zvelikli v Sovjetijo, je neznan; prav tako je neznan, kaj je z 1.700.000 Poljaki, ki so tudi morali na pot v sovjetski »raj«.

Po zanečljivem poročilu, ki ga je prejela madžarska vlada, so boljševiki na Madžarskem nedavno umorili dva škofa. Gre za nadškofa Gróza in Kalocsa in škofa Viraga iz Peca.

Novjša poročila iz Moskve jasno kažejo, da so Sovjeti začeli s političnim velenapadom proti romunskemu narodu. V vseh sovjetskih listih beremo ostre članke proti Radescuovi vladi. Boljševiki hočejo Romunom zlomiti narodno hrbtnico, ne da bi kdo kaj slisal ali videl.

Ameriški poslanik v Turčiji Steinhardt je novinarjem povedal, da Amerika ne bo mogla Turčiji poslati orožja, češ da se sama bori na dveh bojiščih.

»Da smo se glede Poljske odločili za tako pot, je kriva naša moralna strahopetnost« je v odprtem pismu, objavljenem v »Catholic Herald«, zapisal edinburški nadškof A. J. Mac Donald.

Po angleških poročilih iz Aten bodo za zdaj imeli volitve le v 40 volilnih okolišjih od vseh 300, kolikor jih imajo v Grčiji. To dokazuje, koliko dela bo še imela Plastirasova vlada, da bo očistila vse deželo, kjer ELASovci že zmeraj vladajo po Titovih ali kremelskih »demokratskih« metodah.

Turška vojna napoved Nemčiji nima prave nobenega vojaškega pomena, ima pa velik pomen za — Sovjetijo. Zdaj se bodo namreč boljševiki lahko spustili po »zavezniki« Dardanelih in Sredozemlje. Se malo pa bodo pluli po »svoji« Dardanelh ter spodirivali Angleže in Amerikance v Sredozemlju, kjer in kakor bodo le mogli.

Po neki novici iz Beograda je Tito dal zapreti Milana Grola, člana londonske jugoslovanske vlade, brž ko se je prikazal v prestolnici, da bi pomagal okrepiti »široko demokratsko vlado« in utrditi Titov sloves ter priljubljenost med jugoslovanskimi narodi. »Demokratske« Tito je pravi »demokrat«, ki zna grovske demokrate čisto po »demokratsko« obrniti. Ni dvoma, da bodo za njim šli to pot še mnogi drugi.

Docela uničena opatija Monte Casino, kjer so svoje dni divjali hudi boji in ki so je ameriški bombniki strahotno porušili, ne bo več obnovljena, pravi neko poročilo »United Press«. Roosevelt je sicer objavil, da bo dal slavno opatijo znova postaviti, a zdaj pravijo, da jo bodo pustili tako, naj bo spriča kot spomenik sedanje vojne. — Bolj poceni spomenika si je težko misliti!

Odalje bolj se množe poročila o angleških in ameriških ujetnikih, ki sami od sebe beže pred zaveznicami. V Alt-Drewitzu so sovjetske predstraže postrelile celo skupino ameriških podčastnikov, čeprav so bili v svojih uniformah ter imeli s seboj veliko ameriško zastavo. Pri Deutsch-Eylau se je večjemu številu angleških ujetnikov posrečilo prebežati čez glavno bojno črto na nemško stran. Niso marali priti v sovjetske roke. To je v pravem pomenu zavezništvo »do grobat«.

Naš tedenski vojni pregled:

PO ZASTOJU NA VZHODU — SPET VELENAPADI NA ZAHODU

Ko od tedna do tedna spremljamo potek bojev na vzhodnem evropskem bojišču, imamo v rokah čedalje več neizpodbitnih dokazov, da so sovjetske armade, ki so se bile 12. januarja zagnale od brogov Vисле proti zahodu v velenapad na nemško in s tem tu di na evropsko trdnjavo, zadele res na moremo obrambni zid, pred katerim so se morale ustaviti vzhodni tolikšni številni premoči v vojaštvu in bojnih sredstvih. Teden za tednom pa tudi postaja bolj očitno, da so je sovjetsko vrhovno poveljstvo kruto zmotilo, če je mislilo, da bo z enim samim udarcem, čeprav se je nanj pripravljalo šest mesecev z vsemi silami in napori, razbilo nemško bojno črto, povzročilo v njej splošno zmedo, nato pa s svojimi krdeli vdrlo v osrčje Nemčije ter sebi v prid odločilo ves sedanji krvavi boj.

Že v dobrih treh tednih so se koleša boljševiškega bojnega voza strla, in potekali so spet novi trije tedni, odkar Sovjeti z vsemi silami skušajo ta svoj ustavljeni bojni voz spet spraviti v tek. Pri tem pa za devajo na čedalje večje težave, zakaj nemško vrhovno poveljstvo je naglo spoznalo nove sovjetske nakane in taktiko ter zdaj vsiljuje sovražniku boj na povsem drugih odsekih, kakor pa je — sodeč po smereh, v katerih je zabil pri svoji velenofenzivi klino proti zahodu — pričakoval.

Naj se nekoliko pomudimo pri vprašanju, ki se povprečnemu opazovalcu vsemer vsiljuje in ki bi najraj dobil pravi odgovor: in to vprašanje je: kakšen smisel in pomen ima skrajno zagrizen odpor nemških čet vprav na vsem dolgem sovremem odseku vzhodnega bojišča, na Pomorjanskem, v obeh Prusijah in v Kurlandiji na Letonskem?

Prvi trenutek bi se res zdelo nekoliko čudno, zakaj Nemci ne umaknejo svojih sil s tega sovremega odseka vzhodnega bojišča, zlasti iz obeh Prusij in Kurlandije, saj bi z njimi vendar lahko še bolj okrepili svojo obrambno črto ob Odrji, kjer so sovjetske armade najbližje osrčju Nemčije. S tem bi vendar bojno črto kar za polovico skrajšali.

Toda prav v tem je bistvo nemške taktike na vzhodnem bojišču. Spričo ogromnih množic vojaštv, ki si ga Sovjeti pogladi pri svoji zadnji velenofenzivi v boj, je nemško vojaško vodstvo hotelo dobiti čim daljšo bojno črto in s tem, čim bolj ublažiti sovjetsko udarno silo.

Pomislek, češ da je s tem oslabljena tudi nemška obrambna moč, ni tehten, čeprav je na drugi strani res, da morajo Nemci držati na severni bojni črti, potegnjeni od zahoda na vzhod, tudi precej svojih divizij. Gornji pomislek bi utemeljen bil utemeljen, če bi bila nemški in sovjetski vojak enakovredna. Vse doselej pa se je pokazalo, da temu ni tako, če zlasti pa zdaj, ko se nemški vojak bje za svojo lastno zemljo. Na raztegnjeni bojni črti, ki so jo Nemci dosegli a svojo zagrizeno obrambo na sovremem odseku vzhodnega bojišča, pa so ta razlika bojnega duha, s katerim se borita oba nasprotnika, kaže še mnogo očitneje, kakor pa če bi si obe vojski stali nasproti na polovico krajši bojni črti, ki bi, rečemo, potekala od severa na jug, od Baltika ob Pomorjanski do južnega konca Slezije.

Ne smemo pa pri tem tudi mimo dejstva, da severno kriko nemškega bojišča ob tako potegnjeni bojni črti, kakor je zdaj, izdatno podpira močna nemška mornarica, ki je zbrana v Baltiku v neposredni bližini kopenskega bojišča. Če bi bojna črta potekala v smeri sever — jug, mornarica ne bi mogla posegati v boje na kopnem, razen morda na kratkem odseku neposredno ob obali.

A neko značilnost, ki smo nanjo sicer že zadnjič opozorili, pa nam ta teden znova podaja zahodno bojišče: Spet se angloameriške sile sprožile hujše napade šele v trenutku, ko je postalo povsem očitno, da so je sovjetska velenofenziva povsem ustala.

Nadaljevanje s 1. strani.

dognati njihovo resničnost. V tem primeru pošlje pooblaščenec OZNE stvar vodju obveščevalnega oddelka pri Narodni zaščiti, da mora stvar pregledati še po zaupniški mreži Narodne zaščite.

Da pa ta nova organizacija še daleč zadovoljivo ne posluje in da zanjo med njenimi lastnimi člani ni posebnega navdušenja, priča naslednji dopis:

Položaj dne 29. 1. 1945. tek. štev. 52/V. 45.

Tovariš Pepi!

Sporočam Ti, da si od šefa odseka za oblast VII. korpusa OZNE za Slovenijo tovariša Joka dobil vojaški opomin zaradi svoje nedelavnosti ter premajhnega čuta odgovornosti.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

V. d. pooblaščenca: Bine

Tako je torej s to najnovejšo skrivnostjo Osvobodilne fronte in Komunistične partije.

Pa naj bo že kakor koli, eno je res: naj se komunizem pri nas še tako skriva, še tako spreminja in levi, nič mu ne bo pomagalo. Ni ga rešila prelevitev iz OF v SNOS, ni pomagala sprememba VOS-a in VDV, niso pomagale vse kolobacije, ki jih je ta morilska družba vpiszarjala v letu dni nazaj. Zato je tudi OZNA ne bo več potegnila iz prepada, v katerega je vse bolj nezadržno ženo neizprosna ter neodjenljiva domobrantska post. In prav to, da so tolovaji po tako kratkem času morali opustiti stero uvedeno volunsko in obveščevalno organizacijo — ter skušajo postaviti na noge nove, še bolj skrivne, še bolj podzemeljsko OZNO, je dokaz, kako trda jim prede.

vila in izjalovila. Ni dvoma, da bi zahodni zavezniki radi vprizorili kakšno velenofenzivo hkratu s sovjetsko. A to jim vse doselej ni uspelo. Morda je vzrok temu treba iskati tudi v premalo sposobnem angloameriškem vrhovnem poveljstvu, a glavne zasluge, da ni prišlo do omenjene »synchronizacije« večjih bojnih nastopov na zahodu in vzhodu, ima brez dvoma nemško vojaško vodstvo, ki je s svojo čujnostjo pad prejki sovražnih sil na zahodu znalo dosledno še vedno preprečiti istočasno velenofenzivo na obeh glavnih evropskih bojiščih.

Na vzhodnem bojišču je bil v preteklem tednu položaj zelo nestanovit, čeprav ne moremo govoriti o kakšnih bistvenih spremembah celotnega položaja. Sovjetske sile niso izvedle noben dan istočasnih večjih napadov na vseh odsekih, marveč so se ti napadi vrstili izmenično, zdaj tu zdaj tam.

Med Beskidi in Ratiborjem so boljševiki v začetku tedna napadli z novimi močnimi silami, nazvalie dvodnevi hudi bitki niso dosegli nobenih uspehov. Narobe: Nemci; so severno od Ratiborja in v visokih Tatrah celo nekoliko zboljšali svoje postojanke.

Na odsek pri Nelsu so Sovjeti privedli nova ojačenja, da bi prišli na zahodni breg ter tam ustvarili novo mostišče, a Nemci so jih v protinapadih vrgli nazaj. Po teh neuspehih je boljševiško poveljstvo usmerilo svoje napade v spodnji Sleziji v smeri proti jugu, in sicer pri Laubanu, Goldbergu in Zobtenu. Le pri Zobtenu in ob Katzbachu je sovražnik nekaj malega napredoval in se z največjo težavo naslonil na predgorje. Južno od Goldberga jugozahodno od Liegnitza je po zadnjih poročilih nekli nemški oddelek nenadno obkolil glavino neke sovjetske divizije in jo skoraj povsem uničil. Pri Gubenu in Forstu se je sovjetski naval povsem izjalovil in jo utrpel sovražnik ogromne izgube.

Dalje proti severu ob Odrji ves teden ni bilo nobenih posebnih bojev, očitno spričo sovjetskega spoznanja, da na tem odseku ne velja napadati.

Pač pa so bili boji na pomorjanskem bojišču v tem tednu vsak dan erdejši, zlasti med Neu-Stettinom in Konitzom, kjer so Sovjeti prve dni z močnimi silami potisnili nemško bojno črto proti severu in jo zravnali, nato pa z oklepnimi silami ob zapadni letalstva sunili daleč proti severu do krajev zahodno od Rommelsburga. Sovjeti so nekoliko napredovali zadnje dni tudi na Tuschelski ravnini, spričo odločnega nemškega protinapada pa so se morali spet umakniti. Tudi na skrajnem zahodnem križu pomorjanskega bojišča so zadnje dni boji oživeli, prav tako v srednji Pomorjanski pri Bublitzu in Rummelsburgu. Krajnje vdore brez bistvenih sprememb so Sovjeti dosegli zahodno od Vисле ob vstopu v bivši poljski koridor.

Od vseh morda se najhujši boji so se tu teden odigravali v vzhodni Prusiji, kjer so Sovjeti spet začeli z velenapadi, ki ne samo da niso rodili nobenih uspehov, marveč se boljševiki na več krajih doživeli celo hude poraze. Nemci so pri Mehlsacku in Zintenu odbili napad osmih sovjetskih divizij, v Samandau pa so potisnili sovražnika daleč nazaj proti vzhodu in po šestdnevi bitki skoraj povsem razbili dva sovjetski armadi. Znova so tudi vzpostavili kopensko zvezo s Königsbergom, ki je za nadaljnji odpor vzhodnopruske prestolnice izredne važnosti.

V Kurlandiji so je nemška vojska tudi ta teden branila s popolnim uspehom. Čeprav so Sovjeti jugovzhodno od Liepaja pogladi v napad kar 15 divizij, da bi prodrli do tega važnega letonskega pristanišča, s protinapadi so Nemci celo osvojili nazaj nekaj izgubljenega ozemlja. Po tem ne uspehu so Sovjeti naslednje dni napadali spričo hudih izgub le z manjšimi silami.

Boji na madžarsko-slovaškem bojišču so ta teden potekali v znamenju večjih nemških uspehov. Mostišče, ki so si ga bili ustvarili Sovjeti ob Granu, so Nemci v nekaj dneh popolno razbili. Sovjeti so v tem boju izgubili 20.000 mož! Na slovaškem Rudogorju pa so boljševiki skušali doseči globlje vdore v posamezne doline, a so jih nemške čete ustavile južno in jugovzhodno od Zvolena. Tudi vzhodno od Blatnega jezera so Sovjeti izvedli manjše ogledniške sunke, a brez uspehov.

Glede zahodnega bojišča ne bo odveč, če podamo najprej sliko o razmestitvi posameznih zavezniških armad saj bo iz tega morda še najbolj razvidno, kdo na zavezniški strani nosi tam glavno težo bojev. Od severa proti jugu so zavezniške armade razvrščene takole: Med spodnjim Renom in reko Maas nastopa 1. kanadska armada; nekako od Venloja do Gellenkirchena 2. britanska armada; odloč od Jüllicha ob Roeru 3. ameriška armada; od Jüllicha do Snežnega Elfa 1. ameriška armada; južno od Elfa do Oura 3. ameriška armada; na odseku ob Saari in na višinah Spicherna pa 7. ameriška armada.

Med spodnjim Renom in Maaso je 1. kanadska armada ves teden silovito napadala ter zadnje dni prešla južno od Kalkarja in jugozahodno od Gocha v velenapad, s katerim je izsilila krajše prodore. Hudi boji že trajajo.

Amerikanci so z napadalnimi klini prodrli severovzhodno od Linleha, vzhodno od Jüllicha in severovzhodno od Dürena ko. maj kake tri kilometre naprej. Združenje sovražnih predmostij pri Linlehu in Jüllichu so nemške čete preprečile. Iz Jüllicha so sovražni oddelki prodirali v obliki pahlače proti severu, jugu in jugovzhodu. Že po nekaj kilometrih pa so je sunek v vseh treh smereh ustavil. Ta velenapad, ki sta ga izvedli 9. in 1. ameriška armada, se Nemci pričakovali in so se temu primerno najraj pripravili. Boji na vsem tem odseku ob Roeru so čedalje silovitejši.

Manjše krajevno uspehe so zavezniške vojske dosegle tudi južno od Elfa ter pustile za seboj Prüm. Južno odloč je sovražnik prekoratil reko Prüm proti cesti Echternach—Blitburg, vzhodno od Luksemburga.

Pri Saaralaternu so se izjalovili vsi sovražniški napadi. Na višinah Spicherja ni bilo nobenih bistvenih sprememb, severno od Saargemünds so Nemci napade odbili, pri Saarburgu pa so na obeh straneh zadnje dni nastopili novi oddelki, kjer divjajo precej hudi boji za posamezne uršbe.

Iz tega pregleda se vidi, da zavezniške armade zdaj, ko to pišemo razmeroma nahuje pritiskajo na sovremem odseku, in sicer med spodnjim Renom in Maaso na eni, ter med Linlehom in Dürenom na drugi črti. Povsod pa se nemški oddelki branijo s skrajno zagrizenostjo in niti neznačnih vdorov v svoje postojanke sovražniku ne dovolijo drugače ko za ceno ogromnih žrtev za nasprotnika, kar so zadnje dni nekajkrat priznali celo angleški in ameriški vojni dopisniki s teh bojišč.

Na italijanskem bojišču pa tudi ta teden ni bilo nobenih pomembnejših dogodkov. Krajevni boji se tam odigravajo zadržno le na severnih obronkih Etruskih Apeninov, zahodno od mesteca Poretta, približno 50 km jugozahodno od Bologne.

Da bo slika vojnih dogodkov v preteklem tednu popolna, naj omenimo še, da je zadnje dni znatno oživelo sovražno napadalno delovanje na Hrvaškem, in sicer na širnem področju okoli Sarajeva. Na več krajih se po nemškem vojnem poročilu odigravajo ogročni boji s precej močnimi tolovajskimi skupinami.

OBVESTILO

podpirancem Ljubljanskega podpornega odbora

V mesecu marcu naj predložijo podpiranci svoje podporne knjižice v naši pisarni v Franciskanski ulici 6/I v sledečem redu: dne 1. marca prosilci z imenskima začetnicama A in B; dne 2. marca z začetnicama C, D, E in F; dne 3. marca z začetnicama G in H; dne 4. marca z začetnicama I in J; dne 5. marca z začetnicama K; dne 6. marca z začetnicama L in M; dne 7. marca z začetnicama N, O in P; dne 8. marca z začetnicama R, S in T; dne 9. marca z začetnicama U in V; dne 10. marca z začetnicama Z in Ž.

Dne 20., 22. in 23. marca vlagajo knjižice zamudniki. — Da se prepreči naval in nepotrebno šakanje, naj se podpiranci držo točno tega reda. Sprejemna pisarna pošlje navedene dneve od 8 do 12. — Novi prosilci morejo vlagati prošnje vsak delavnik, razen v sredo in soboto.

300 MEDVEDOV

Ta je pa dobra, bi zabrunda! moj rajni oče, če bi slisal, kaj mi je včeraj rekel gospod Dolgin. »Kaj pa pišete po časopisih,« se je obregnil obme, »da naj hranimo, ko pa skoraj nimamo najpotrebnejšega? Dajte nam več, pa bomo hranili.«

Zmešani nazori! Ko imamo vsega dovolj, lahko zapravljamo in razmetavamo po mili volji, toda kadar nimamo, moramo skrbno in etrogo paziti na vsako malenkost. Zato, gospod Dolgin, je baš sedaj skrajna varčnost nujno potrebna. Zato baš sedaj s poudarkom naglašam: Boj POTRATI!

Peterka Odon:

V viharje novih dni

V sneženi melež — divje tuli las — polnočni zvon oznanja Novo leto, pojoči veter nosi čisti glas.

Zblaznelim valom kljuboval je brod, vpognila so se v naših rokah vesla in ga v krvoji in znojem v noči nesla v svetlejši dan. Nad njim je bdel Gospod.

O bratje, brez strahu v viharje: krvava zvezda pada za obzorjem, že jutro sije, vriska novi dan, pristani mirni vabijo mornarje.

V viharje novih dni pojo zvonovi in kličejo za dom in vero v boj, Blesteča zarja že pred nami vstaja, zlate vrhovi se v zemljo opoj.

Ne klónimo mornarji z novim dnem: trdnó so v močnih rokah težka vesla, ki bodo v zlato nas svobodo nesla in rdečim ugrabila brod nočem.

RAVNAJMO SE PO NJIH!

»In vendar se včasih čujejo glasovi« — »odpuščanju v imenu Boga« in misli, da se odpušči osvajailec in izdajalec. Ti glasovi prihajajo od vseh, ki slišijo samo glasove drugih narodov. Ali ni to nevarnost za nova vojna? Zato pojdi mi, mi bratje v Kristusu, v neizprosen boju za večno! Bodi mo entni in trdni do konca!

Tako pravi razglas sovjetske pravoslavne cerkve, izdan v začetku februarja.

Zakaj bi se o njegovih nabelih v svojem boju proti komunizmu in boljševizmu ne ravnali tudi mi? Edino po takih nabelih je moči rdečo zlo do konca in za vsolej premagati.

Gospod urednik!

Ljubljanski dijaki so se zadnjič s krampi in lopatami, pod nadzorstvom svojih profesorjev s hvalevredno vnemo vrgli na delo in kaj naglo očistili marsikatero ulico ali trg umazanih kupov snega in ledu. Ti srednješolski po pravici zaslužijo vsa pohvala, saj so s tem svojim pridnim delom zelo ustregli ljubljanskemu občinstvu, ko mu ni treba po ulicah in trgih mečati brozge s svojimi dragocinimi čevlji.

Kakor sem bral te dni v časopisih, je Ljubljana za to vneto delo srednješolskemu dijaštvu tudi res iz srca hvaležna. Za nagrado so bili dijaki torej deležni celo javne pohvale in zahvale, kakor so jo tudi zaslužili, čeprav tega javnega priznanja najbrž niso pričakovali, saj so svoje delo po ljubljanskih ulicah opravlali radi in v veseljem ter so našli v njem kar nekakšno zabavo in razvedrilo, ali recimo »spremembo, ki krajša časa«.

Nenadni nastop srednješolskega dijaštva s lopatami in krampi po ljubljanskih ulicah med drugim pač tudi dokazuje, da v mestu danes primanjkuje delovnih moči. A zadržno še bolj ko v mestu jih manjka na deželi. Dela, ki jih je treba opraviti tam, so poleg tega tudi dosti težnjaša, kakor pa je na primer kidanje snega z mestnih ulic. Glede slednjega bi se navsezadnje lahko držali načela: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzeti«, a s delom zunaj po poljih ni tako, saj so ta dela v takšnih časih, kakršne preživljamo danes, naravnost življenjskega pomena za oba, za deželo in za mesto.

Spričo tega si dovoljujem predlagati naslednje:

Ker zaradi žalostnih dogodkov, ki so se zadnja leta odigrali na Slovenskem, delovnih moči na deželi zelo primanjkuje — po najhujše prizadetih krajih pa jih sploh ni — naj bi že zdaj, ko se bliža pomlad in s njo prava dela na poljih, poslali tja za delo spričajno srednješolsko mladino, ki se je kot delovna moč tako dobro izkazala te dni na ljubljanskih ulicah. Takšnemu vabilu na poljsko delo se bodo dijaki brez dvoma radi odzvali, saj bodo tako po dolgem času spet enkrat prišli ven na svež podeželski zrak, ki ga je marsikdo tudi že zelo zelo potreben, drugič pa vsakako — vsaj revnejši — tudi do boljše, tečnejše hrane, kakor pa jo imajo v mestu.

S svojim delom na deželi ne bi storili velike usluge le kmetom, marveč tudi meščanom, ki bodo spričo skrbneje in temeljiteje obdelani polji lahko dobili z dežele več živeža ter bodo takrat dijakom gotovo že bolj hvaležni kakor zdaj, ko so jim srednješolski očisti ulice snežne brozge.

A to delo srednješolske mladine zunaj na deželi je pripravljivo in koristno tudi s vzgojnega vidika. Zlasti tisti dijaki, ki so doma iz mesta, se bodo prvič telesno okrepili, če bodo nekaj mesecev delali zunaj na zdravem zraku, drugič pa se bodo seznanili s kmečkim delom in ga bodo šele potem, ko ga bodo sami okusili, znali pravilno ceniti, kmečkega človeka pa spoštovati tako, kakor po svojem trdem, poštenem delu zasluži. A tudi kmet bo drugače gledal na mestnega človeka, ko bo videl, da mu je z razumevanjem in z rokami prišel pomagat takrat, ko je bil v veliki stiski, kdo bo obdelal brez njegove krivde zanemarjena polja.

Tudi v trdem telesnem, ne samo duševnem delu vzgojena mladina bo našemu narodu, ki je v vseh ozirih toliko potreben obnove in prerodenja, lahko znatno pomagala iz sedanjih težav. Opazovalec.

Schriftleiter - urednik: Mirko Javornik — Herausgeber — Izdajatelj: Jože Kroselj — Für die Ljudska tiskarna - za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič - Uredništvo, uprava in tiskarna: Ljubljana, Kopitarjeva 6, Telefon 23-61 do 23-65 — Rokopisno ne vračamo — Mesečna naročnina 8 Kr.

Advertisement for 'Črne bukve' (Black Books) featuring a large image of a book cover with the title 'Črne bukve' and a small illustration of a person. Text includes 'Ali že imate', 'Dokument o najstrašnejšem razdobju slovenske zgodovine o delu komunistične Osvobodilne fronte proti slovenskemu narodu?', '250 strani velike oblike, 380 slik, dokazil in listin v fot. posnetkih. Cena 40 lir.', and 'Dobi se v vseh knjigarnah in v uredništvu Slovenskega doma«.

TAKO SE ONI BORIJO!

Mučenje in pokolj ranjenec v Suli Krajini

Pri zadnjih domobrantskih pohodih v Suho Krajino je komunistom slučajno uspelo, da so v bližini Prevalj obkolili manjšo domobrantsko skupino, ki je oskrbovala ostale bojeve s strelivom.

V kratkem slihu hudemu boju se je skoraj vsem bojem posebej izvit iz komunističnega obročja, le nekaj ranjenec je ostalo na bojišču.

Coprav komunisti tudijo, da so »redna vojska, priznana ob bogve koliko zavoznikov, ki sprostijo vse določbe mednarodnega prava o bojevanju, so v tem primeru jasno pokazali, da so tisto, kar smo vedno trdili: navadna roparska in morilska tolpa.

Vse ranjence so komunisti zvelikli na kup in vprico številnih ljudi se je začelo mučenje. Niso jih hoteli takoj streljati, pač pa so nekateri rezali z bajonetom, drugim so polomili roke in noge, enemu so s sekirjo razdrobili glavo, živim pulili zlate zobe itd.

Ljudje so od daleč slišali vpitje ranjenih domobrancev, bežali so v kleti in si našli ušosa, da ga ne bi slišali. Od nekje je prišel rdeči komisar, ki se je penil od krvočnosti in je na ves glas vpil:

»Ne streljaj, tovariš, ampak reži hudučen bogardističnega, dokler ne bo erkallil! Poslušal so ga in rezali ranjene boje.

Ko so domobranci zvedeli, da so komunisti zajeli nekaj ranjenec, so se tako zagnali v tisto smer, toda bilo je že prepozno. Sredi okrvavljene snega so našli samo zmalčena trupla svojih tovarišev.

Prepeljali so vanjega na njegov dom, ob pogledu na razmesarjena trupla pa prisegli, da se bodo v bodoče s še večjo vneto borili proti komunizmu do njegovega končnega iztrebljenja.

Mučeniško smrt so pri tem pretrpeli naslednji domobranci: Zlatko Anton iz Tiha-boja, Grabljevec Jože iz St. Vida pri Stični in Glavič Alojzij iz Traščin.

Naša poglavitna dolžnost v l. 1945

Pod naslovom »Naš glavni letošnji cilj: preskrba s prehrano« A. Parček v »Kmetijskih novicah« napisal tečen sestavek, ki ga zaradi njegove splošne važnosti v naslednjem ponatiskujemo:

»Pomlad se bliža! Se malo, pa se bo ogrelo zemlja ter čakala pridnih rok, da položijo semena za novo rast.

Kaj je sedaj, dragi kmetje, naša prva dolžnost?

Najprej razdelimo delo in sadež! Kako bomo zmogli delo, ko ni delavcev? Najboljše delovne moči so pri domobranci, na želanici ali drugje izven doma!

To vprašanje moramo rešiti tako, kakor vsi običajno rešuje posestnik s kopico nedoročenih otrok. Lepo zaposti vse otroke, ki se svedajo nujnosti dela, in sicer vsakega po njegovi zmožnosti. Od otroškega varuha in pastirja pa do blapca in dekle mu otroci kljub mladosti nadomestijo tuje delavce.

Zato v današnjih razmerah zaposlimo vse sile, tudi mlajše, vsakega po njegovi zmožnosti!

Ze danes se dogovorite s tistimi, ki imajo otroke, a nimajo svoje zemlje, pod kakršnimi pogoji bi ti otroci pomagali na vaših kmetijah. Prav tako prosite vse tiste, ki so zaposleni, a ne ves dan ali morda le nekaj dni v tednu, da pridejo v prostem času na pomoč pri delu.

Seveda morate tem delavcem dati primerno plačilo. Vaše delavce je namreč vredno svojega plačila. Ne gre, da bi vam delavec delal vse leto, in pa bi ga potem z nekaj sto lirami odpravili. Če se je trudil, da je pomagal vaš pridelki, tudi njemu priložite del teh pridelkov, da bo preživel sebe in svoja. Naj bi ne bilo nobenega kmečkega delavca, ki bi se upravičeno pritoževal nad njegovim delodajalcem!

Kaj pa uprta živina? To vprašanje bo v letošnjem letu eno najtežjih. Ker je potreba po vojni živini hrudog velika, živine pa je malo, bodo natele glade tega velike težave. Zato je naša dolžnost že danes opraviti še pred pomlanskimi deli na polju; s tem se oprostijo ob času teh poljskih del živina, ki bi bila drugače zaposlena pri nekmetijskih delih. Tako je potrebno že sedaj vsaj za silo popraviti vaška in poljska pota, prav tako pripraviti drva za čez poletje.

Marsikdo bo dejal, da ga o tem ni treba posebej opozoriti, ker vse to sam ve in že zdavnaj dela.

Rad verjamem. Toda tu ni govora o posameznikih, temveč o splošni preskrbi. Ni dovolj, di si vse to pripraviti eden ali dva v vasi, storiti mora to vsa vas, vsaka občina in vsa pokrajina. To morajo storiti tudi tisti, ki nimajo lastne živine, da ne bodo ob času največjega poljskega dela moledovali. Kmetje, zavedajte se težkega položaja glade prehrane! Sedaj je prišla naša ura! Sedaj je od nas odvisno, kako se bomo prehranili v tem letu.

Zato je potrebno, da posadite čim več krompirja, fižola, olinih semen in koruze. Niti pedi zemlje ne pustite neobdelane. V vsaki občini in v vsaki vasi najbolj izkušeni kmetje dajejo sosedom navodila, kako naj obdelujejo, da bodo imeli več pridelka. Kdor nima možnosti, da bi sam obdeloval svojega posestva, naj ga da v najem. Vsakdo naj bi obdržal le toliko, kolikor bo zmogel.

Po novem načrtu glade oddaje živil Prevodu bo moral namreč vsak posestnik oddati določeno količino krompirja, fižola, olinih semen in žita, kakršno ima pač posestvo. Zato nikakor ne bo zmogel dati več, ako ne bo oddal vse tiste zemlje, ki je sam ne more obdelovati, v najem komu drugemu, da bo potem ta oddal namesto gospodarja odgovarjajoči del Prevodu. Zato vneto tem kmetom, naj že sedaj, dokler je še čas, uredijo take stvari.

Ker se močno pozna pomanjkanje hlevskega in umetnega gnoja, bomo morali tudi s tem štediti in ga kar najbolj gospodarsko izkoristiti. Pray je, da tudi o tem že sedaj razmišljamo vsak posestnik.

Upamo, da bomo dobili po prizadevanju nemškega svetovaleca dr. Kultererja tudi nekaj

„Danes je doba proletarske revolucije...“ (PO KRVAVIH SLEDEH OF OD KOČEVSKIH GOZDOV DO ČRNE GORE - V.)

»Kaj pa imata vidva?« je spregovoril komisar prilizno. V obeh se mu je nekaj zableskalo. Ta blesk, ki je bil enak kakor pri živali, kadar se poganja na plen, sem pri njem videl večkrat.

Gledava domači kraj, po katerem se izprehajala badoljevca. Pogledaj, tovariš komisar, ravno pelje vlak. Bog ve, — komisar me je ostro pogledal, vedel sem, zakaj — »koliko ljudi vleče s seboj v internacijo,« sem naredil mi obraz, ker sem mislil, da se tudi njemu smilijo množice ljudi, ki so jih trgali od svojih domov in vozili v — smrt.

»Kaj nas to briga,« je zamahnil s roko in dostavil, da se ne smemo vdati očitnosti. »Iz te zemlje bo nekdo lep kolhoz!« je dejal in s sklonjeno glavo nadaljeval svojo pot.

Ko je bil dovolj oddaljen, sem vprašal tovariša, če je slišal, kaj so se »belci« med seboj pogovarjali. Odgovoril mi je, da so pred njim samo iz nas norce brili.

»Jaz sam ne vem, kje se me glava drži,« mi je zaupno povedal tolovaj, ko je videl, da se tudi jaz mnogo zanimam za že pobito »reakcijo«.

Povedal sem mu, kdo je »reakcija«, zakaj je nastala in zakaj ne bi mogla narediti s tolovaji sporazuma ter skupaj udariti po okupatorju.

»Po tem, kar si mi ti povedal, se naredili partizani sami »belo gardo«.

»Tako je. Ker so komunisti mislili, da so dovolj močni, so začeli z množičnim pobijanjem slovenskega naroda. Kar jih pa pobiti niso mogli, so jih po izdajalskih zvezah s Savojeti pošiljali v internacijo. Gonars je poln samih protikomunistov. In takim capinom sva naselila midva. Doma imas očeta, mater, brate in sestre, ki za teboj jokajo. Po končani vojni ti bo oče zapustil grunt, ki bo prišel, kakor te uči politikomisar na političnih urah, v državno last. Ti ne boš imel več ničesar, delal ne boš nič, živel pa ko ptiček na veji. Ali se ti ne zdi to čudno? Če sedaj kaj pogodnjaš, ko toliko stvari ni prav, si saboter, ki se kaznuje s smrtjo! Če od njih pobegneš, ti doma pobijejo starše, pokradejo vso.

Ti boreci so nastali zato, da si s puško v roki ohranijo golo življenje in zemljo. Da ohranijo vose otroci, ki je komisarji na mitingih tako pobijajo in za katero je že naš praded prelivaval svojo kri.

Vem, da si velik narodnjak in da boš rekel: »Delajo z okupatorjem!« Jaz pa te vprašam, ali ni to delo z okupatorjem, ko pošilja njegov vojak v naš logor cigarete, za drugo, kar se gotovo med seboj pletejo, pa nam ni znano. Vprašaj Jova, ki je spobog-nila v ofenzivi na Rog, kako je ta tekla.

Poglej, tovariš! Daro je bil doma in v badoljevci hodil okrog ter pobiral ljudi za v internacijo. Ali so pobrali, kadar je bil on s njimi, kakšnega komunisto ali zaščitnika? Dolaj je z okupatorjem, danes je polit. delegat! Drugi so zaradi takih del ubili, on pa danes iz logorja pobija tiste, katerih ni mogel spraviti v internacijo.

Naša kurirka Ivoe Martina iz Metlike, K prihaja vsak dan v logor ter gre zopet nazaj v okupatorjevo postojanko, ali ne dela z okupatorjem!

Drugi, ki danes sprejemajo od okupatorja samo krušne karte, so narodni izdajalci! Ta boji je danes mnogo več. To ni boj za iztrebljenje okupatorja, temveč boj duhov, in midva, dragi France, nisva za tabor, v katerem se naju pripeljal račun KPS. Jaz sem se že tretji dan po bivanju v logorju odločil, da uidem. Mislim, da sva enakih misli.

Cez nekaj dni je ušel in danes je borec v domobrantskem udarnem bataljonu... Jaz pa, ko se spomnim na ta dogodek, se čudim, kje sem mogel takrat jemati te besede in razum.

Po njegovem begu je politikomisar zagrozil, da bodo vsakomu, ki bi dezertiral, pobili vso družino.

»Zumberk in žumberški tolovaji«

Zumberak je kraj, ki se vzpenja po južnem pobočju Gorjanecv proti Hrvaški, do trga Jastrebarsko in do Kolpe. Naseljeni so tam Vlaji ali Uskoki, ki so se tja preselili iz okolice Senja. Po narodnosti so Srbi in grško-katoliško vere. Na skrajnih meših Go-renjske in Stajerske so poznani kot krošnjari, propučevalci — in veliki goljufi.

Ti ljudje so živeli v skrajno zanemarjenih razmerah. Hrane so si na leto pridelali le za 6 mesecev, za šest se kupovali ali menjali za drva. Jasno jih označi rek Belokranca, ki pravi: »Kradeš ko Vlah.«

Postenega življenja nekateri niso poznali. To vedo najbolje zavarovalnice, kajti če je kje gorelo, je gotovo v Zumberku. Sami so si požgali cele vase, da so si potem naredili nove.

Niso pa vsi živeli bedno. Nekateri, ki so bili večji meščarji, so si postavili vile po mestih, kakor v Ljubljani, Zagrebu in celo

umetnega gnoja. Vendar s tem ne bodo vse potrebe krite. Zato bomo morali porabiti za povečanje našega krompirjevega pridelka vso gnojnico in kompost.

Semski krompir smo dobili iz Nemčije. Tega bo dovolj za vse, ki imajo slab krompir.

Ako bomo razumeli in spoznali resnost položaja, upajmo, da bomo rešeni najhujšega pomanjkanja. S sodelovanjem vseh razpoložljivih delovnih sil na deželi do skrajnih mej možnosti bomo dosegli naš glavni letošnji cilj: preskrba naše pokrajine s najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami.

Tako nam bo morala peko priznati zgodovina, da smo storili svojo dolžnost ob najhujši preiskuzni. Ker se bo število teh, ki so potrebni naše pomoči, stalno večalo, bomo tudi laže tajšali njihovo bedo, ako si bomo s pridnim delom svoje pridelke pomnožili.

Zato brezpozno je že danes začnimo s delom za povečanje pridelkov, in sicer vsi, brez izjeme. Naj torej padejo vsi predsodki do kmečkega dela in s združenimi močmi primimo vsi pri naporih za doseg življenjsko važnega cilja, to je preskrbe z živilom.

v Beogradu. V Jugoslaviji so hodili vedno tja, kjer se jim je obetal dobiček.

Med takimi ljudmi in v takem kraju so bila kaj ugodna tla za komunistično agitacijo. Tega so se komunisti dobro zavedali, zato kažejo prvi začetki tolovajstva v Zumberaku.

Komunistična agitacija jih je najprej kot »nacionalne Srbe« pitala s »četmištvom«, nato jim je obljubila, da jim bo razdelila veliki državni in banovinski gozd na Gorjanici ali jih celo preselila v Slavonijo na madžarska veleposostva. Da pa vse to dobijo, morajo priti za orožje.

Nekateri so ga prišli takoj, ostale so postopoma mobilizirali. Tolovaji so bili v Zumberku neomejeni gospodarji do oktobra 1942, ko je prišla ofenziva.

Pred tem je bila v Radstavih, glavnem kraju Zumberaka, badoljevska postadka, ki pa ni poslala izven postojanke niti ene patrolo. Tolovaji so mirno organizirali svoje odbore. Sekretar odbora za Zumberak je bil Jovc Balic, ki je bil že v prejšnjih časih zaradi tatvin, ropov, požiga in uboja šestkrat zaprt.

350 žrtev

Zumberški tolovaji so bili največji strah mirnega prebivalstva. Ropali so samo po slovenskih vaseh. V treh mesecih je tako imenovani »Zumberški odred« pomoril okrog 350 ljudi, od katerih ni niti eden nosil puške.

Ta odred je vodil neki trgovski pomočnik iz Karlova, ki je bil član KP. Niti enega Zumberčana ni bilo, ki bi bil tedaj proti NOV in POH. Danes pa ima samo ona domobrantska postojanka na Dolenskem 73 domobrancev-Zumberčanov. Spoznali so komunistično laž, zato so prišli v slovensko domobrantsvo. Danes so tolovaj Zumberčana hoji, ker ga ta bije na njegovih lastnih tleh.

Tolovaji, ki so si hoteli iz Zumberka narediti kader, so si s svojimi deli naredili uporabno. Malo Zumberčanov je danes v komunističnih vrstah. Celotno voditelj komunističnega pokreta so zbežali.

Ker so Zumberčani — ne po svoji krivdi — kulturno precej zaostali, ni čudno, da so imeli komunisti takoj v začetku pri njih zadovoljive uspehe.

Tov. Krški govori

Po množičnem čiščenju v odredih so komunisti odšli, da so si naredili »čista« kader in da ga lahko komunistično vzgajajo.

Toda bridko so se zmogli, kajti izmed tistih, ki smo ta zaupna predavanja poslušali, nas je sedaj 8 pri domobranci. V naslednjem bom zapisal nekaj stavkov, ki poleg vsega drugega jasno kažejo cilje OF. Predavanja, ki sem jih poslušal iz ust člana KP, pa nam povedo marsikaj drugega, kakor si slikajo ljubljanski meščani.

»Danes je doba proletarske revolucije, do, ba direktne priprave za strmoglavljenje kapitalizma, za zavzete oblasti po proletariatu. To nas postavlja pred nove naloge: Vzgoja revolucionarnega duha — usvaritev zveze s proletariatom sosednih dežel (Badoljevci!). Taka je komunistična leninsko-stalinska partija.

Partija mora biti danes avantgarda OF in izpodriniti vse druge stranke v OF.

To je Partija tudi dosegla febr. 1943, ko so se izjavile vse osnovne skupine v OF — Krški socialisti in Sokoli —, da priznajo Partijo kot avantgardo delavskega razreda in OF, ter so ti skupini odredila vsake, mu organiziranju svojih strank in priznata

135 pokradenih volov za nagrado ker so prišli trikrat bombardirat Žužemberk

Novo domobrantsko postojanko na Dolenskem so komunističnemu vodstvu, ki je v zadnjem času prav tu doživelo s svojo »vojsko« hude poraze, trn v peti. Komunisti so se nekaj časa zaganjali vanjo, vedno pa so odnesli iz bojev krvave botice. Posebno gre komunistom na živce, da so domobranci prišli v Žužemberk.

Dobro so se zavedali, da s svojimi »brigadami« ne dosežejo nič. Zato so sklenili, da ga bodo bombardirali. »Bombardirali, toda za to je treba imeti letala in bombe, česar naša vojska le še ne premore,« tako so si komunistični voditelji belili glave. Pa so se spomnili na svoje dobre zavoznike Anglo-američane in jih zaprosili za pomoč. Ti so na prišlek Moskve in na zahtevo Tita res pristali ter naročili bombardiranje s aviojskim letalom. Tako so se naši komunisti kakor že 8. septembra spet znašli s Savojeti v obljubi. Na povale svojih gospodarjev so si bili savejski tovariši takoj pripravljeno priskočiti na pomoč, kakor vedno, kadar je bilo treba uničevati slovenski narod. Znova so si slovenski in savejski osvobodilne krepke udarili v roke in napravili kupčijo — alično 8. septembra. Trikratno bombardiranje Žužemberka so slovenski komunisti plačali badoljevcem s 135 volih, bombardiranje Občine pa s 300 glavami živine. To živino so komunisti seveda pokradli kmetom.

Kakor komuniste v zadnjem času spremlja čudovita smola na vseh koncih in področjih, tako so se vršunali tudi tokrat. Namesto domobrancev so bile žrtev bombardiranja večinoma sami komunistični terenci, zaščitniki in somišljeniki.

Prve zavezniške bombe so ubile učitelice Olgo Možetovo in njeno mater. Možetova je bila že pred vojno članica KPS in je na Ajdovcu vodila komunistično stranko. Po ustanovitvi OF je bila ena prvih in najbolj gorečih aktivistk. Njeno delo so savejski tovariši nagradili z bombami — na njeno glavo.

Enako nagrado so bombe naklonile Košičku Vinku, nekdanj zelo navdušenemu ofarju. Zadanje čase se je mož že precej ohladil, ker je moral večkrat »prostovoljno« dajati tolpam živino in hrano.

Ranjeni so bili: Picek Rajko, vnet z govornik OF, sestra Možetove učiteljica Moše Pavla in Košičkov brat Franc.

»Svoji« k svojim, tega pravila so se tudi bombe držale, ko so v glavnem porušile poslopja na desni strani Krke. Tu so več

pravice do politične stranke v OF samo komunistom.

»Z vsa doslednostjo iztrebljeni...«

Ta izjava je važen mejnik v razvoju revolucije na slovenski zemlji. Danes naj kdo še govori o demokraciji in sodelovanju! Sokoli, ki so se »vrinili« v OF in delali frakcionarstva, da bi izpodrini KP, so bili z vsa doslednostjo iztrebljeni.

»Vsak član Partije mora biti aktiven v neki organizaciji, vsak član je določen za neko delo. — delati moram v svoji celoti. Partija razmešča vse člane, ki vodijo OF.«

»Reakcija vodi proti Partiji agitacijo z ničvrednimi elementi.«

»Stahanovstvo je važen faktor v razvoju SZ.«

(Slovene reče temu izkoriščanje delovnih množic.)

»Proletarec nima domovine in ne narodnosti, zato mora biti nam vseeno, kje smo in kdo je z nami.« (Borijo se pa za slovenski narod!)

»Služiti Partiji zlasti zato, da vzgajamo nove člane za KP, da dobimo vedno nove kadre.«

(Torej ne služiti za osvoboditev slovenskega naroda po OF!)

»Izbrbljati je treba nacionalna čustva narodov. Povzdigniti moramo slovenske penke in pisatelje.« (Cankar, Prešeren, Gregorčič.)

Razvoj in delo Partije

»Ze leta 1935, ko se je Partija očistila frakcionarstva in je namesto frakcionarstva Gorkiča prevzel vodstvo Partije TITO, je ta postavila nove zahteve, med drugimi tudi, da se mora Jugoslavija vključiti v sistem kolektivne varnosti s Sovjetsko zvezo na čelu.«

V Ljubljani se ustanovi KPS 1937 (Kardelj, Kidrič). Ljudske množice so razburjene, Partija širi nezadovoljstvo in delavske upore.«

»Leta 1941 Cvetkovič podpisuje trojni pakt Partija širi nezadovoljstvo. Vlada pada. Na prestol pride kr. Peter. Partija je zadovoljna, ker se bliža vojna in razpad. V vojsko je poslala svoje ljudi, ki si naberejo orožje. Povstop SZ v vojno se stvar, ki je tekla 20 let, nadaljuje in mi smo tisti, ki jo bomo pripeljali na vrh.«

»Partija je ilegalna organizacija, pa če je tudi legalna, ne smemo zanemariti načela konspiracije, ker se bori Partija proti SVE-TOVNI REAKCiji, ki se poslužuje in se bo posluževala vseh sredstev, da bi jo uničila.«

»Naša glavna naloga pa je po statutu Vsevezne Komunistične Partije Boljševikov: sovjetizacija sveta.«

(Slovenski narod naj torej erkelo!)

Tolovaji s Hrvaškega in »liški heroji«

Slovenski tolovaji niso mogli na nekaterih krajih (Črnomelj) svojemu dokazati, da so »vojska«, s katero se lahko pogajajo — in sodelujejo, zato so pokličali na pomoč tolovaje s Hrvaškega, katerim je to prišlo prav, ker so morali tedaj bežati pred ustaško ofenzivo v Liki.

In v začetku septembra smo imeli čast videti »liški heroje«.

Vse slovensko tolovajstvo se je zbralo dne 30. septembra 1942 v vasi Ovčjak nad

Črnomljem, kjer so dopolnili razbite brigade. Tu je bilo okrog 600 tolovajev.

Pred strojem so, kakor po navadi, najprej brali smrtno obsodbo nekoga tolovaja, ker je vzel »stovariš« komisarju uro, katero je ta ukradel ob neki rekviziciji.

Nato sta navdušeno govorila tov. Na-deljko, komandant BO, in Lojze Brodar. Navpovedala sta veliko akcijo, v kateri bodo pomagali tudi hrvaški »stovariši«. S to akcijo »mora OF zadiviti ves svet!«

Brigade so odšle na položaje, mi, odred, smo ostali v zaledju.

Drugo jutro se je ališalo brnenje motorjev in nato streljanje. Čez pol ure smo bili mi, zaledna vojska, klecni nujno na pomoč.

Komisar je moral »službeno« zaostati, komandant pa nas je peljal — zadnji v koloni! Prišli smo na kraj boja, kjer ni bilo več niti enega »heroja«, le savejski tanki so brneli svojo pesem.

Odšli smo nazaj, kjer smo v varnem zaledju dobili vso »hrabro« vojsko. Kradli so ruže, da so obvezovali ranjenke, ki jih ni bilo malo. Tedaj sem si ta tako opovano »ju-nake iz Like« dobro ogledal.

»Poklali bomo vse, kar je proti nam!«

Več kot polovica je bila bosih, tretjina je bila brez orožja.

»Došli jemo v Slovenijo, da bi ovde dobili orožje, alaj, Boga mi, ovde je još slabije. Idemo mi opet natrag v Hrvaško.«

Ko sem jih vprašal, kateri brigadi pripadajo, so mi odgovorili, da »I. hrvaški proletarski. Bili so sami SKOJevci in partijci.«

»Poklamo vse, što je protiv nas.«

Neka tolovajka je zapela in »drugovito« pristavila: »Naša kapa na tri roga borimo se protiv Boga...«

V zaporu so imeli tri badoljevce, katere so ujeli. Ker ni znal nobeden izmed njih italijanskega, sem jih zasliševal jaz. Bili so Sijelljanci. »Comunista buono,« so kričali vsi enoglasno in zatirjali, da je njihov oče tudi komunist. Hrvaški krivniki so jih odpeljali s seboj, da jih bodo po besedah komisarja zamenjali s savejci na Sušaku — za municijo.

Pri tem napadu so dobili hrvaški tolovaji nekaj pušk in streliva. Ker so jim pomagali tudi slovenski, so zato ti hoteli imeti nekaj zase, in našel je preprij. Slovenci so Hrvatov očitali frakcionarstvo in trockizem, Hrvatje so se norčevali, da ne morejo brez njih nič narediti. »Se staro babo brez boja jim bodo šli pomagat zaklat.«

Nadaljnega spora so jih rešili badoljevci, ki, ker so prišli na ofenzivo, Brigade so se razšle, odred v zasedo, da bi imel zvezo s Hrvaši. Zveza pa ni bilo, ker so »liški junaki« kar pogrebni in svesti si, da je ofenziva v Liki še gotovo minila. Brigado so se tudi vdre v zemljo in ostali smo sami. To je bilo najbrj »stovarišvo« v borbi.

Ordre se je zato umaknil v Poljanako dolino, kjer je v vasi Podgrad pokradel nekemu kmetu vso živino, da se je preživljal. Ko je pa tega zmanjkalo, smo izkopali »ednemu« kmetu v Poljanski dolini ves krompir, kar ga je imel na polju.

Hise so bile prazne, ker so se Kočevčarji, ki so tukaj živeli, izselili, hrane ni bilo več, zato je komandant I. bataljona določil patrolo, ki naj bi prebila badoljevsko zasedo nad semiškim predorom in naredila bataljonu pot nazaj v okolice Metlike. V to patrolo sem bil določen tudi jaz kot vodja patrole.

Badoljevsko zasedo smo prebili zlahka in bataljon je prišel ropat in krast v metliški okraj, kjer smo si razdelili »delo« po betah.

O izdajalcih in saboterjih

Tri dnevi so bili za kmeta res hudi. Dati je moral vse, če ni imel, je bil izdajalec, saboter in likvidiran. Če se je njegov sorodnik pritožil, da je padel nedolžen, je padel še ta.

Naslije je postajalo vedno večje, fantje so bežali in ustanavljali vaške straže. Tolovaji so brenali in obljubljali pokolj.

V tem se je pričelo prepeljavati po glavni cesti iz Novega mesta vojaštvo in obljubljala se je na Gorjanec ofenziva. Čez nekaj dni so bili Gorjanec povsem zaprti, tam je bilo okrog 700 tolovajev, po večini Hrvatov, in naša četa.

Bil sem trdno prepričan, da bo ofenziva došla uspešno. Naš komandant je pobegnil in tolovaji so soglasno postavili mene za njegovega naslednika.

Naredil sem načrt, po katerem bi se bili mi prebili v okolice Metlike. Tam bi bil dobil z novo ustanovljeno legionarsko postojanko v Metliki zvezo in neke noči bi se bili val tolovajev prebuhli obkoljeni. Jaz bi jih bil pregovoril k vdaji in jim zamajal življenje. Imel sem nekoliko strahu pred badoljevci, toda zanesel sem se na legionarje in domačine.

Tedaj pa me prišlo vmes nekaj. Vrnil se je komisar, me debelo pogledal, nato stisnil roko: »Vem, da boš kmalu drugega prepričal.« To je pomenilo, da se bom omeščal in postal član Partije.

Res, komisar se ni motil, spreobrnil sem se in danes že marsikateroga člana Partije obrnil. (Dalje.)

ZLATO PO CESTAH

Naša gospodinjstva so dobila v tej zimi tudi nekaj slezijskega premoga. Sodba gospodinj o njem je bila: daje mnogo gorkote, hit

DOMOBRA NSKE NOVICE

DOMOBRA NC IZ RUPNI KOVE BOJNE SKUPINE

Na 23. februarja t. l. pri Sveti Trojici nad Cerkljico zajeli štiri Primorci iz skupine, ki so jo tolovajci januarja meseca prignali iz Barja preko Splita, Šibenika in Like v Belo Krajino. Ko so fantje, ki jih je zavedla tolovajska agitacija, da je doma že vse svobodno, videli razmere v Beli Krajini, so takoj sklenili pobegniti in jo pobrati domov. Njihove zamisli izpovedi o poti od Sardinije do Bele Krajine homo priobčili v prihodnji številki.

Četa iste skupine je v nedeljo, 25. t. m., naredila iz Martinjaka pri Cerkljici pohod v Zirovnico, znano terensko in obsevalno središče v Cerkljski dolini, kjer so domobranci prav zadnje tedne odkrili zanimive reči. Prejšnji večer so v Zirovnici imeli prileten obisk: v vas je prišlo »Notranjsko vojno področje« ter oddelek VDV, ki se klati okoli Krizne gore. Komunisti so iz te, najbolj svoje vasi, odgnali kakih deset glav živine in odvlekli tri voze živeza, največ terencem, ker drugi tako ničesar več nimajo. Ropali so tudi v razdejanem Grabovem. Domobranci so izkoristili to priliko, priredili v Zirovnici službo božjo, ki je v tej zapuščenosti vasi pač redka stvar, po maši pa »miting«, ki se ga je udeležila vsa vas, kar je je doma. Odločne in stvarne besede o krivdi OF za gorje, ki je zadelo Zirovnico in vso cerkljsko dolino, je spregovoril gl. urednik »Slov. doma« cerkljski domačin M. Javornik, ki je tudi povedal, kakšne cilje si je zastavilo domobranstvo, ki vedno bolj nezadržno prodira tudi v tem kraju. Na koncu so domobranci zapeli nekaj svojih udarnih pesmi in z njimi zaključili uspelo in tako potrebno prireditev.

NARODNI STRAZARJI NA PRIMORSKEM

So te dni končali z oddelki nemške vojske del večjih nastopov in dosegli navede lepe uspehe. Iz Ajdovščine so prodirali preko Tomaževca, Sinjega vrha, Otlice, Trnovskega gozda in Cekovnika do Idrije. Že pri Tomaževcu so naleteli na svojsko komunistično-geribaldinsko brigado »Manzini«. S spretnim manevrom so jo obkolili in zaželi udariti po njej. Savojska rdeča sodrga je hotela utiti s staro, preizkušeno, od roda do roda podedovano vojaško sposobnostjo: hotela je zmagati. Toda od vseh strani so jo sprejemale strojnice, ki so imele obilno žetev. Po beganju in klicanju mamice je obležalo na bojišču 136 savojških »osvoboditeljev«. Ostanek se je raztepel na vse strani.

Do večjih bojov s slovenskimi komunističnimi tolpmi je prišlo na Sinjem vrhu, kjer so se rdečkarji vkopali in jih je topništvo iz Ajdovščine pregnalo, kolikor jih ni ostalo kar v jarkih, ki so jih bili izkopali. Tudi v Otlici in Trnovskem gozdu je prišlo do spopadov, vendar je udarna četa kmalu zlomila vsak odpor. Po teh velikih uspehih stražarji vse do Idrije hudo naleteli na kak večji odpor. S tem nastopom so naše ljudstvo rešili ene cele savojške komunistične tatinske kurje brigade. Slovenskim komunističnim tolpmam so prizadeli obširne izgube.

OB KOMUNISTICNEM NAPADU NA VIPAVO

Je padel narednik Klementiš Dušan. Mladi junak je bil vzgled slovenskega domobranc. Njegova smrt je huda izguba za našo stvar. Naj v miru počiva v zemlji, ki jo je ljubil od vsega srca in dal življenje zanjo. Pri tem napadu je obležalo samo v Vipavi 8 komunistov, mnogo pa jih je bilo ranjenih.

18. FEBRUARJA SO RDEČI RAZBOJNIKI

začeli na debelo ropati v Petkoveu pri Rovtavi. Iz hlevov so odganjali živino, iz kade odnašali žito in vse, kar spada v seznam popolne »osvoboditve«. Pri tem so jih presenetili rovtarski domobranci in jim pomagali, da so laže tekli. Kljub urnim nogam je nekaj tolovajev obležalo, »osvoboditev« pa se je končala tako, da sta živina in živež ostala lastnikom. Komunisti so se spet enkrat prepričali, da je stari red od vruga.

DOMOBRA NC IZ KOVORJA IN BREZJ

so pod Stolom uničili dve »Titovi vasi«, in sicer vas št. 1 in št. 2. To sta bili dve skupini komunističnih barak, klamor so komunisti spravljali naropano blago. Domobranci so obe »vase« zažgali in tolovaje naprej preganjali. »Vase« je štela kakih deset barak. V boju je padlo pet tolovajev.

K VEČNEMU POČITKU NA ORLOVEM VRHU

Je v soboto, 17. t. m., legel domobranec Vladimir Dimnik, star šele 17 let. Prстал je Turjak in Zapotok, sedaj pa ga je zadelo komunistična krogla in je umrl za posledicami hude rane. Junaku, ki je tako mlad dal življenje za svoje ideale, bodi zemlja lahka!

ERTVI KOMUNISTICNEGA ZAHRTNEGA NAPADA

sta postala poročnika Kos Bogdan in Zupana Franc v Saloni pri Gorici. Kos je bil poveljnik vođa posadke Narodnih stražarjev v Kobaridu. V Saloni je bil od srede novembra lani. Službeno mesto pokojnega Zupana pa je bila Ajdovščina in je prišel k svojemu prijatelju in staremu protikomunističnemu soborcu na obisk. Zločinski napad se je zgodil 12. februarja. Ko sta sedela pri večerji, so vdrli napadalci v sobo ter s strelji iz brzostrleke oba ubili. Bila sta štajerska rojaka in protikomunistična borca od vsega začetka v ježenjski posadki vaških stražarjev. Pokopali so ju v Gorici 17. februarja. Slovenska zemlja, za katero sta izdihnila, naj jima bo spokojen zadnji dom!

POD VARSTVOM DOMOBRA NCEV

skušajo sedaj nadomestiti naši Primorci, kar so zamudili, in pridno sejo po slovenskih knjigah in listih. Zlasti Hirska Bistrica je delavna. Tam vedno primanjkuje slovenskega branja, tako pridno sejo po njem.

POHOD ZA POHODOM, UDAREC ZA UDARCEM

NEKAJ USPEHOV VELIKOLAŠKIH DOMOBRA NCEV

Zdaj ko je londonska agitacija že stokrat »osvobodila« vso našo domovino, zdaj ko komunistična agitacija, ki izvira iz današnje Beograda, ruši prometne zveze na Slovenskem in pobija zadnje »izdajalce« slovenskega naroda, pa domobranske skupine prav zares dajejo zadnje udarce komunističnim tolpmam, ki se zbežane kletijo po slovenski zemlji. Kakor vse druge domobranske skupine, ima tudi velikolaška vsak dan lepe uspehe.

Sredi februarja je odšlo samo pet domobrancev iz Vel. Lašče proti Malemu Logu, kjer so naleteli na »Komando mesta Ribnica«. Dobili so jo pri »reševanju socialnega vprašanja«, ko so ravno vlekli zadnje krave iz hlevov in praznilni žitnice obupan kmetom. Komunisti so vse pustili na mestu in v divjem begu zbežali na vse strani. Zaslužno kazen pa je prejel Srše Karol iz Vrhnike, ki je bil komisar »Notranjskega vojnega področja«.

Ko so vrnili fantje kmetom ukradeno blago, so jo takoj mahnil naprej v vas Travnik, kjer so naleteli na »Komando mesta Vel. Lašče«, ki je tudi »osvobodila« kmeto zadnjega griljaja kruha. Vse so imeli že naloženo na vozovih, samo poznati je bilo še treba, toda naključje je hotelo, da so tokrat pognali — domobranci. Po kratkem boju so štirje komunisti padli, enega pa so ujeli. Med padlimi je tudi namestnik poveljnika »Komande mesta Vel. Lašče« komunistični poročnik Mahovne Vinko iz Zirov, osvobodilca Goršič Jože in Purkat Anton iz Stop. Ljudstvo je navdušeno pozdravilo domobrance, zlasti ko so vrnili vse pokradeno blago.

Komunisti so v zadnjem času prišli že tako na psa, da več ne ločijo med prijatelji in sovražniki. Kjer kaj dobe, jim prav pride. Začeli so ropati tudi terencem.

Ko je prišel ropar v hišo znane komunistične družine in vse pobral, je mati-terenka zavpila: »Kaj ste zmoreli ali kaj, da pobirate tudi pri nas? Ali ne veste, da so moji fantje v gozdu?«

Komunist pa je čisto mirno odgovoril: »Da, da, prav zato, ker so v gozdu, bomo vzeli tudi pri vas, kajti drugače bodo morali od lakote poginiti.« Človek se čudi, ko od drugi strani sliši, da zavezniška letala vsak dan prinašajo tolovajem toliko hrane, da se jim po skladiščih kar kvari...

Prod kratkim je padla v boju znana komunistka Avželj Marija, predsednica SKOJ-a na Blokah, in njen brat. Kako se

je oddahnila vsa mladina na Blokah in na Notranjem, ko je zvedela za njeno smrt! Saj je bila tista, ki je zapoljala netočno mladih deklet, da so vedele delate za komuniste kot obveščevalke in kurirke. Komunisti se zavedajo, kaj so izgubili s to šensko, zato so grozili po vasi Topol in Hudi vrh, da bodo v vsaki vasi likvidirali šest ljudi za kazen.

18. februarja je odšlo iz Vel. Lašče 20 domobrancev v Subo Krajino. V vasi Kal nad Ambrusom so naleteli na roparsko tolpo, ki je šla na »gospodarske akcije«, kakor oni pravijo ropanju. Sredi vasi so stali že naloženi vozovi, okrog voz pa so jokali otroci in matere ter prosili roparje, naj jim vsaj malenkost pustijo, da ne bodo pomrli od gladi.

Neki komunist je ravno stal na pragu in zmerjal staro kmečko žensko: »Hudičeva baba, kje imaš krompir? Takoj nam daj vsega, če ne te bom na mestu ustrelil. Ali ne veš, da se mi borimo za tvojo svobodo?« Prav v tem hipu je počil strel iz domobranske puške in tolovaj je obležal na pragu klopi.

Prav krutek je bil boj in več tolovajev je obležalo mrtvih. Med drugimi je padel tudi »intendant« (glavni ropar) XII. brigade Ravnikar Jože iz Dolenje vasi pri Mirni peči.

Domobranska patrula je hitela takoj naprej, kajti zvedeli so, da v Ambrusu krade druga komunistična skupina. Komunisti so res že imeli zbran trop živine in drugega blaga, da bi vse odpeljali v Belo Krajino. Tam so hoteli s slovensko živino plačevati bombe, ki jih angloameriški teroristi mečejo na slovenske vasi. Naropano živino so morali komunisti pustiti, poleg tega pa je obležalo mrtvih še več tolovajev. Med padlimi je tudi »intendant« III. bataljona XII. brigade Vodopivec Jože iz Trbovelj.

Domobranci so več tolovajev ujeli, med drugimi znanoga komunističnega organizatorja in načelnika »Narodne zaščite« za Cerkljico Kovač Alojzija iz Grabovega. Ljudje so od veselja jokali, ko so jim domobranec tako rešili še tisto ubogo promozanje, ki jim je ostalo od brezštevilnih komunističnih ropov.

V zadnjih bojih okrog Žužemberka je XVIII. komunistična divizija imela hude izgube. Bataljoni te divizije so se zmanjšali skoraj na polovico, zato so odšli v Belo Krajino, da jih tam izpopolnijo in jim vlijejo novega duha.

Iz Bele Krajine pa je prišla XV. divizija, ki je dobila nalog, da mora »osvoboditi« Subo Krajino. Domobranci iz Vel. Lašče so v dneh od 22. do 24. februarja delali manjše ogledniške pohode proti Subi Krajini. Tokrat se je nateplo v Subo Krajini menda prav vse slovensko tolovajstvo in so Subo Krajino zares »osvobodili«. Zadržna glava živine je morala iz hleva, vse kašče so pomedli, tako da danes subokrajinsko ljudstvo živi samo od solza.

Domobranske oglednice so imele v teh manjših nastopih lepe uspehe. Pobili so okrog 50 tolovajev, med njimi visoke komunistične glave. Padel je komandant II. bataljona Cankarjeve brigade kapetan Stehla Franc, njegovega namestnika Semej Franc iz Kamnika, zaslužno plačilo je prejel komandant II. bataljona »Dolenjskega odreda« Blažič Marjan, namestnik komandanta »Dolenjskega odreda« Kralj Anton, stalni kurir »Dolenjskega odreda« Krampusček Ivan, in več drugih. Ni jim niso pomagale Titove kolajne, ki so jih nosili na prsih!

Komisar XV. divizije je zbral v Hinjah tolovajske brigade in je imel nagovor, da bi povzdignili moralo, ki je na psu. Govoril je o »zmagovitem ruskem pohodu« in tolažil žalostne capine, naj samo še trenutek potrpe, pa bo prišla njim na pomoč slavna rdeča armada. Vsega bodo Sovjeti prinesli s seboj, je dejal, tudi kruha in tobaka, poleg tega pa bodo ojačili tolovajske vrste, da bodo rdeči z njihovo pomočjo uničili slovenske »izdajalce«.

A vse kaže, da tudi ta govor ni prav nič vzgnil, kajti nekdo se je sredi množice oglesil:

»Če bomo čakali Rusov, bomo vsi porokali od gladi!«

Zaradi teh besedi je nastalo silno razburjenje. Komisarji so začeli iskati tega »zločince« in »sabotorja«. Res so ga našli in na mestu ustrelili!

Kljub temu pa je bilo komisarju divizije izredno nerodno, saj je videl, da je več ko tri četrtine moštva pritrjevalo besedam korajžnega tolovaja.

Komisar je govor nadaljeval, pa čisto drugače. Dejal je:

»Res je položaj za nas izredno slab in neugoden, celo na to moramo biti pripravljani, da nam ne bodo Rusi prišli pomagati. Zato pa je potreba še toliko več borbenosti in odločne volje, da ostanemo pri življenju in da vzdržimo na položajih.«

Te besede pričajo, da so celo voditelji sami obupali in da malo verujejo v svojo zmago.

Cesar je odšel v majhno sobico, ki si jo je bila cesarica izbrała za odpočitek.

»So se otiroci že vrnili iz Gödöllöja?«

»Hvala Bogu, vrnili so se zdravi.« Cesarica je zaskrbljeno pogledala cesarja v sinjega zbežani obraz.

»Je potovanje poteklo gladko?«

»Gladko. Tako dolgo zato niso telefonirali, ker niso hoteli koga opozoriti na svoj beg. Drugače bi jih pridržali na Madžarskem. René mi je pravil, da je bilo slovo od Gödöllöja pretresljivo. Oton je — kakor vedno — prijazno pozdravljali častnike, ki je sedel v avtomobil. In zankrežji, ki jih je bil tja poslal Karoly, ubogemu otroku niti odzdravili niso!«

»Hvala Bogu, da smo spet vsi skupaj.« je vzdihnil cesar in sedel zraven kraljice.

»Zdaj moraš paziti.« je dejala cesarica. »Predlogi, ki sta ti jih stavila Maksimilijan in Hohenlohe, so pomenljivo znamenje. Ne smeš se odpovedati prestolu, tudi za kratko dobo ne!«

»Saj sem jih vendar že odklonil.«

»Ali odgovor vs. očeta še vedno ni prispel? Ali ni prejel iz Gödöllöja tvoje prošnje, naj bi posredoval in preprečil italijanski napad?«

»Italijani niso poslušali niti njegove besede.« je odgovoril cesar.

»Je Arz že nazaj?«

»Pravkar je prišel. Socialisti odklanjajo vsako odgovornost. Nočejo podpisati.«

»Potem tudi ti ne smeš! Je dejala cesarica. »Če se podpisesh, ne boš nikoli več mogel izbrisati svojega imena z listine.«

»V tem primeru ne bomo dosegli premirja, Krobotin sporoča, da ne more več čakati. Madžari puščajo prevleke vrzeli v bojni črti.«

»Samo pretiravajo!« je vzkljnknila cesarica. »Hočejo te prisiliti, da bi popustil! Vsi se bodo lepo potegnili nazaj, ti pa boš pri vseh tvojih narodih veljal za človeka, ki je vsega kriv! Jaz že ne verjamem, da bi se vsa bojna črta povsem zrušila. Včeraj smo o cesarskih lovcih slišali še same dobre stvari! Naši vojaki so bili vedno boljši kakor pa Italijani! Zdaj pa naj bi jim nenadno ne bili več kos? Morda bi pa vendar le lahko po Vatikanu dosegli kakšne ugodnosti? Če bomo nudili odpor, si bodo Italijani pač premislili, da bi se vztrajali pri teh pogojih! Cesarici so se očli kar zasvetile: »Če pa zdaj popustiš, izgubiš vse! Za vselej! Najbolje bi bilo, če odpotuješ z Dunaja! Tu te bodo prav tako skušali ujeti kakor na Madžarskem! Komor koli greva, bova varnejša ko tu. Saj vendar vidiš, kaj hočejo socialisti! Pravijo, da so bili vedno za mir! Kar pa si ti storil za mir, o tem pa zdaj nič ne govori! Na tebe hočejo pokazati, češ on je izgubil vojno, on je podpisal to premirje! Zato ne smeš podpisati! Mi vendar spomlad leta 1917 vprav zato nismo napadli Italije, da bi dosegli mir! Italija nam mora biti vendar za to hvaležna!«

»Kaj, ko je pa bilo že izdano povelje, naj se boji ustavi?«

»Povelje lahko prekliče!« je odvrnila cesarica. »Jaz hočem, da to povelje

prekliče. Pomisli vendar na Otona! Cesarica je pobozala cesarja po laseh.

»Torej grem.« se je odločil cesar, »in po Arzu prekličem povelje.«

»Morda bo potem tudi državni svet srečala pamet, da bo podpisal,« je dejala cesarica. »Ti pa zdaj, vsaj tokrat, ne smeš popustiti!«

Cesar je spet odšel v Modro dvorano. Ne da bi bil pogledal ministre, je dejal: »Treba je takoj prekljcati povelje za ustavev sovražnosti! Mi se vojskujemo naprej, dokler nam Italija ne bo stavila ugodnejših pogojev!«

»Veličanstvo, za to je zdaj že prepozno,« je odgovoril Arz. »Ta prekljcat tudi ne bo nič več koristil,« je odvrnil Andrassy, »vsaj kar zadeva madžarske čete, ki jim je Karolyjeva vlada že dala povelje, naj takoj položijo orožje!«

Toda jaz vzlic temu vztrajam na tem, da je treba povelje prekljcati!«

Načelnik generalnega štaba je poklical Baden in zahteval zvezo z Waldstättenom. Čez nekaj časa se je Arz vrnil in sporočil, da je povelje oddal naprej, da pa bo prepozno, ker da so prvo povelje čete že prejele. »Potem moramo četam pač dopovedati, da je bilo to povelje prezdaj izdano in da velja za dosego boljših mirovniš pogojev znova zgrabititi za orožje!«

Poveljevati je lahko,« je odvrnil Arz, »a čete se povelje ne bodo držale. V zadnjem času smo se le že prevečkrat obrnili z raznimi vprašanji na čete. Njim smo prepustili odločitev glede državne oblike, čete se za prekljcat ne bodo zme-nile.«

Cesar se je prijel za svoje vroče čelo: »Če ne prekličeš povelja, odlagam vrhovno poveljstvo! Podpisati ne morem! Še zmeraj samo premagali Italijanci! Zdaj, ko se pri nas vse maje, zdaj so nas napadli! To so pač poceni lavorike, ki si jih zdaj hočejo pridobiti! Ne morem podpisati! Ravno na obletnico našega velikega predora pri Tolminu so napadli!«

»Veličanstvo,« je predlagal Arz, »kaj če bi jutri zgodaj zjutraj znova poskusili dobiti privoljenje državnega sveta?«

»Ali hočete, prevzeti vrhovno poveljstvo, Arz?«

»Veličanstvo, jaz kot armijski general vendar ne morem poveljevati starejšim maršalom!«

»Potem mora prevzeti vrhovno poveljstvo Kövess, Vi, dragi Arz, pa boste do njegovega prihoda izvrševali vrhovno vojaško oblast.«

»Če je Veličanstvo tako odločilo,« je odvrnil Arz, »potem je lahko izdamo tudi povelje, da je treba na vseh bojiščih prenehati z bojem!«

»Da, lahko!«

Cesar je spet odšel k cesarici. Tam je naletel na grofa Erdödyja, ki je bil z vznemirljivimi vestmi prišel iz mesta: Veličanstvo, cesarska rodbina mora brezpogojno zapustiti Schönbrunn! Tudi vrhovni načelnik policije Schober noče več prevzeti odgovornosti, če se kaj zgodilo!

Vrhovni dvorni upravitelj grof Hunyadi je ugovarjal: »Saj sem vendar šele pred kratkim telefonično govoril s Schobrom. Osebnost mi je jamčil za varnost Njegovega Veličanstva in zvišene rodbine!«

»Toda socialdemokratii Delavci!« je vzkljnknil Erdödy. »Kar je bilo še pred eno uro res, nikakor ni treba, da bi bilo še vedno res. Vse se odigrava v neznan-sko naglico!«

»Schober mi je dejal,« je odvrnil Hunyadi, »da imajo socialdemokratski voditelji svoje ljudi krepko v rokah! Dejaj je, da bo šel sam v Schönbrunn, če bi grozila nevarnost! Varnostna straža je brezpogojno vdana in se je nanjo moč povsem zanesti! Toda če se je položaj res tako zelo poslabšal, kakor misli Tommas, potem vendar lahko še danes dopoldne odpotujemo v Eckartsau! V ta grad izmed vseh lahko najhitreje pride-mo, in tudi daleč naokoli ni nikjer nobenih tovarn in delavstval!«

Vstopil je baron Arz, da bi dobil od cesarja še nekaj navodil.

»Ali res nimate tu nobenega polka, da bi varovali cesarja?« je vzkljnknila cesarica. Zakaj ni tu Konrada, poveljnika vseh oddelkov cesarjeve telesne straže?«

Arz ni vedel odgovoriti. Cesar, ki si ni znal pomagati, je vprašal, kam naj bi šel.

»Veličanstvo, najbolje je, da greste zdaj spat,« je svetoval nekdo iz spremstva.

»Spat?« se je začudila cesarica. »Mar ne veste, da je postal naš položaj nevzdržen?«

»Govoril bom znova s Schobrom,« je dejal Hunyadi ter že odhidel k telefonu. Cesar, cesarica in nekaj gospodov iz spremstva so odšli za vrhovnim dvornim upraviteljem.

»Ali je za varnost Njegovega Veličanstva poskrbljeno?« je vprašal Hunyadi. Po kratkem molku je ponovil odgovor policijskega načelnika: »V mestu vlada popoln mir! Prav nobenega razloga ni za kakšno zaskrbljenost! Doslej je bilo nikjer opaziti, da bi se ljudje zbirali v grucl! Ničče nima namena zasesti Schönbrunn!«

Cesar je vzel Hunyadiju slušalko iz rok: »Halo, tu cesar! Zahvaljujem se vam, dragi Schober! Zahvaljujem se vam iz vsega srca! Za vašo previdnost in zvestobo, ki ste mi jo v teh težkih dneh izkazali, vam podeljujem red železne kro-ne prve stopnje! Že dobro, je že dobro! Ne vi, ampak jaz se vam moram zahvaliti, dragi Schober!«

Zdaj, ko tudi te skrbni ni bilo več, je vse prevzela silna utrujenost.

»Jutri — oziroma že danes je nede-lja!« je dejal cesar. »Treba bo zbuditi Seydla! Lahko bi šli že takoj zdaj k ma-si, potem pa spat!«

Vojaki telesne straže so planili kvil-sku, vratarji so odprli z zlatimi latami okrašen rjava vrata, zagoreli so lestenci, kristalna stekla na njih so tiho zazvončkjala, slike velike cesarice so se ošabno ozirale za utrujenim sprevedom, ki se je za vrhovnim dvornim upravni-kom ob tej zgodnji uri, še pred jutranjim svitom, pomikal skozi prostrane sobane proti dvorni kapeli. (Dolge.)

NE CESAR NE KRALJ

BRUNO BREHM

19

DOSEDANJA VSEBINA:

Po smrti cesarja Franca Jožefa izšli madžarski ministri predsednik Tisza od cesarja Karla obljubo, da se bo dal kronati za ogrskega kralja.

Karlov svak pri ne Sikat bourbon-eki skuša uveljaviti svoje dvomljive pravice do francoskega prestola. Za to nakana pridobi tudi svojega svaka, avstrijskega cesarja Karla, od kate-rega izšli pismeno zagotovilo, da se bo kot nasprotnik Nemčije glede Al-zacije in Lotaringije na vsi moč zavzel za Francijo.

Clemencau čez leto dni razkri-ka Sikstova nakane ter Karlovo dvo-letno igro na eni strani pismena Karlova obljuba, da se bo glede Al-zacije in Lotaringije na vso moč zavzel za Francijo na drugi pa po-noven Karlov odhod v nemški glavni stan na posvetovanja za sklenitev vojaške in gospodarske zveze z Nem-čijo. Karl hitro zapravi pri svojih narodih vse zapanje; najprej zaigra češko krono, a tudi na Ogrskem se začne naglo vse podirati; notranjim nemrom in nezadovoljstvu sledi še upor madžarskih čet ki nočejo več v boj za Avstrijo. Da bi preprečili splošen polom na bojišču, sklenejo te uporne madžarske čete zamenjati z vojskovom iz avstrijskih dneh dože-la, a zdaj se tudi to upre in se noče več boriti za Madžarsko.

Spričo nevarnega položaja avstrijs-ko poveljstvo prosi Italijane za pre-mirje. Italijanske pogoje za premirje (zahteva po južni Tirolski, Pustriški dolini, Trbižu z okolico, Goricki, Tratu, Istri in Dalmaciji) sporodi vrhovno poveljstvo v Baden u tudi na Dunaj cesarju, ki brez sklica kronski svet, A v Schönbrunnu se ne morejo odločiti, čeprav položaj na bojišču ne dovo-ljuje več nobenega izgubljanja časa.

Dvorna upravitelja in cesarjevi brat Maks se že posvetujejo, kam naj bi v dneh bližajoče se revolucije po-slal cesarja in njegovo rodbino na varno.

»Tudi ne gre — so preblizu industris-ki delavci iz Hirschwanga.«

»Pa Schwarzauf?«

»Industrijski delavci iz Dunajskega Novega mesta!«

»Eckartsau? Ta leži vendar tako v stran, da ne bo našel poti tja noben Du-najčan, čeprav je ta kraj Dunaju tik pred nosom. Tja na te obdonavne loke vendar ne zahaja nihče!«

»Vprav tod zdaj kar mrgoli divjih loveci!«

Imenovali so grad za gradom, a za nobenega se niso mogli odločiti. Princ Konrad Hohenlohe je potem predlagal, naj bi pokazali cesarju zasnutek oklica, s katerim bi se cesar začasno odpove-dal vladanju. Nadvojvoda Maksimilijan, princ Hohenlohe in grof Hunyadi so s tem zasnutkom odšli okoli polnoči k cesarju. Ta je kolebal in je potem vprašal še ne-kaj drugih gospodov iz svoje okolice, kakšno stališče naj zavzame od tega predloga. Vsekako po njegovem mnenju ne bi smel izdati tistega oklica prej, pre-den ne bi bilo razglašeno premirje. Ho-teli so na vsak način tudi počakati, kako

bodo sovražnikovi pogoji za premirje učinkovali med ljudstvom.

Posvetovanja dvorjanov je prekinil vrnitev barona Arza. Do smrti utrjeni general je poročal, da je v poslanski zbornici govoril z obema socialdemokra-toma Seltzom in Bauerjem, a ta dva da nista hotela prevzeti odgovornosti za sklenitev premirja.

Cesar je znova sklical kronski svet ter povedal gospodom, kaj je sporočil general. Ura je bila ena in gospodje so prekinili posvetovanja.

Na stopnicah jih je dohitel vojak ce-sarske telesne straže v zavihanih škor-njih in ves v rdeče-belo-zlatih trakovih. »Njegovo Veličanstvo prosi, da bi gos-podje še enkrat šli v njegovo sobo in tam malo počakali.«

Ministri so se počasi obrnili. »Tuji vplivi delujejo zdaj na cesarjevo odloči-tev.« je dejal grof Andrassy baronu Spitz-müllerju. »Pazite, ces

Postulna plačana v gotovini. Die Postgebühr bar bezahlt.

IZDAJA ZA NARODNE PIONIRJE

Slovenski dom

PREIS - CENA L 2.-

Leto X. — Štev. 9

TEDNIK ZA POLITIČNA IN KULTURNA VPRAŠANJA

Sobota, 3. marca 1945

FÜHRERJEVE BESEDE

ČLANOM NARODNO-SOCIALISTIČNE STRANKE

Ob 25 letnici objave programa narodno-socialistične stranke, je bilo v Münchenu zborovanje, na katerem je Hermann Esser prebral Führerjev govor. Najvažnejše njegove misli so bile te-le:

»Ista zveza nespravljivih sovražnikov kakor pred 25 leti stoji tudi danes v boju proti nemškemu narodu. Nenaravna zveza med izkoriščevalnim kapitalizmom in boljševizmom, ki hoče zadušiti svet, je bila govornik, ki smo mu 24. februarja 1920 napovedali boj.

Prav kakor v teh letih je bilo tudi že takrat navidezno nasprotje pri skupnem nastopu tako skrajnostnih sil le izraz za emotno voljo skupnega povzročitelja in koristnika. Mednarodno judovstvo se že dolgo poslužuje obeh oblik za uničevanje svobode in socialne sreče narodov.

Toda med Nemčijo 1920. in Nemčijo 1945. je ogromna razlika. Ako bi bila imela kakratna Nemčija le del sedanje odporne moči, se ne bi bila nikdar zrušila; in če bi imela današnja Nemčija samo del takratnih slabosti, je že zdavnaj ne bi več bilo. Zato pojde 24. februar 1920. v zgodovino kot velika preokretnica človeškega razvoja. Kdor strmi pred budočim današnjega odpora ali komur je nerazumljiv, naj pomisli, da sem jaz takrat kot neznanec brez imena pričel boj za idejo in s tem boj proti popolnoma strjenemu svetu sovražnikov.

Koliko dela, bojne volje in silnega vovrovanja vsebuje ta leta za oblast! Kakšno sovražništvo in udarce smo morali premagati! Samo naša žilavost in naša volja, ki je ni bilo moči z ničemer omajati, sta na koncu izvojevali to zmago. Vedno je šlo za obstoj našega nemškega naroda! In zato je bil ta boj za nas prav tako svet, kakor je danes. Skajti od njegovega uspeha je zaviselo tedaj prav toliko kot sedaj, in sedaj prav toliko kot takrat, namreč obstoj ali neobstoj našega plemena.

Kdo more tajiti, da bi tudi najmočnejša volja mogla kljubovati pekelniki zvezi, ki nas danes ograža, če ne bi bilo materialne oborožitve, ki je sledila narodno-socialistični revoluciji? Samo meščanski glaboumnež si lahko utvarja, da bi ne bila prišla poplava z vzhoda, ako bi se ji bila Nemčija namesto s topovi, oklepniki in letali uprla s papirnatimi mednarodnimi pravnimi določili. Atilova moč se ni zločila na sebi Zveze narodov, temveč v bikini na katalunskih poljih, a tudi aziatskega boljševizma ne bo strla ženevska besediščnica ali kakšna konvencija, temveč se bo zgodilo izključno samo z zmagovalno voljo našega odpora ter s silo našega kroja.

Kako težak je danes ta boj, vsi vemo. Toda ko je Friderik II., največji kralj naše zgodovine, stal v svojem 7 letnem boju že tik pred porazom, se je moral zavoliti izključno samo moči svoje duše, da sta kal in jedro bodočega Reicha na koncu le ostala zmagovalca.

Kar smo v bistvu nam sovražne zveze hekoč že naznanjale tako čisto pridigovali, se danes potrjuje: pekelniki pakt med demokratskim kapitalizmom in židovskim boljševizmom. Ta dva sovražnika sta nas naučila tako grozotnih stvari, da večjih grozot sploh ni. Toda naš narod je v svoji 2000 letni zgodovini prestal že toliko grozotnih časov, da niti en trenutek ne dvomi, da bomo premagali tudi sedanjo stisko.

Ob koncu tega boja mora stati nemška gmagali Mi pa doživljamo ponosno srečo: ko se je končala svetovna vojna, je bilo najslabše, kar smo videli, naša pokvarjena mladina. Ko se bo ta vojna končala, bomo položili zmago v roke mlademu rodu, ki bo prekaljen v tisočih trpljenjih in ognju, najboljši, kar jih je kdaj Nemčija imela. Tudi to je delo narodno-socialistične vzgoje in s tem posledice naše bojne napovedi, ki je pred 25 leti prišla iz Münchena.

Zivljenje, ki nam je ostalo, mora služiti eni sami zapovedi, namreč obnovi tega, kar so nam namizili mednarodni židovski zločinci in židovski pomočniki. Za to se borimo tudi danes, prav kakor pred 25 leti kot skupnost za popravno krivic, storjenih našemu narodu, za ublažitev trpljenja, ki nam ga znova zadajajo za odstranitev stisk, v katere so nas spravili, ter skodo, ki so nam jo povzročili.

Pred 25 leti sem napovedal zmago našega gibanja. Danes prerokujem — kakor vedno, prežet z vero v naš narod — na koncu zmago nemškega Reicha.

NAJVEČJA ODLIKA

Na zasedanju »Velike antifasistične skupščine narodnega osvobodjenja Srbije« je kot glavni govornik nastopil Titov policijski minister Jud Moša (Mojze) Pijade, ki je dal ob prihodu boljševikov pobesiti po Beogradu na tisoce in tisoce narodno zavrednih Srbov ter anglofilov.

Ko so Mojzeza predstavljali nagnanim srbskim zastopnikom, ki soveda te zveze niso nič poznali, je predsednik zasedanja kot njegovo največjo odliko poudaril naslednje: »Smatram za svojo dolžnost, da tovariša Mošo Pijada pozdravim kot prvoborca, kot človeka, ki je vse svoje življenje izpolnil z bojem za narodne pravice in narodno svobodino. Ta naš tovariš je, tovariši in tovarišice, od 22 let bivše Jugoslavije prebil 15 let v robljiv.

Rez zanimivo in zaslužno delo za narod in še zanimivejša poglavitna odlika človeka, ki poleg Tita postaja glavni simbol »nove« Jugoslavije!

»Naša prosveta — naše orožje proti mračnjstvu«, se glasi eno izmed gesel, ki jih je razglasil rdeči prosvetni »minister« Zemljak za obvezno uporabo pri agitaciji za OF. Kako svojo prosveto izvajajo v dejanju, kaže gornja slika šole v Mediji-Iztrakah pri Zagorju, ki jo je »narodno-osvobodilna« vojska požgala lansko jesen.

Tudi „OZNA“ jih ne bo rešila!

Odkritja o najnovejši komunistični obveščevalni in morilski ustanovi, „odseku za zaščito naroda“

Ze nekajkrat je bilo na tem mestu poudarjeno, da pomeni razkrinkavanje rdeče tajnosti in skrivnosti, v katere so zavite razne komunistične ustanove, pol uspeha v boju proti komunizmu. Brž ko je katera komunistična krinka enota, ni več nevarna, zakaj komunizem je gibanje, ki z razkrinkavanjem samo in povsod izgublja; nekoliko uspeha ima samo tedaj, kadar igra volka v ovčjem kožuhu.

Te resnice se zavedajo tudi komunisti sami. Zato pripisujejo tolikšen pomen prav tajnosti ali konspiraciji. Včasih se njihova skrb za konspiracijo zdi kar smešna, toda ta skrb in skrivanje ima globok ter daljnosežen smisel.

Treba je komunistom priznati, da so v izmišljanju novih krink iznajdljivi in neutrudljivi. Drugo pa je, če jim te vedno nove in nove krinke kaj dosti pomagajo, saj ljudstvo po vsakem takem razvedroju bolj sprejduje in kmalu že kar nezavedno čuti, za katerim novim grmom spet tiši rdeči zajec.

Ne le razkrinkani razvoj vse OF, temveč tudi skrbno in prevečano skrivanje njenih najvažnejših ustanov nam dokazuje, kako se komunisti razkrinkavanja boje in kako se skušajo po vsaki razgalitvi skriti pod novo, nedolžno, pa še bolj zlagano lice. Značilen primer so neštete prelevitve in prekrstitve njihove politične policijske organizacije za vohunstvo nad političnimi nasprotniki ter za njihovo pobijanje.

V prvi dobi revolucije se je ta ustanova imenovala Varnostno obveščevalna služba (VOS). Ko se je ta skrbno in ljubosumno skrivanja organizacija pri vsem slovenskem narodu zasovražila z atentati v Ljubljani, z množičnimi umori spomladi 1942 na deželi, a pokolji po kočevskem procesu 1943 v Lašah, Jelendolu, Mozlju, Mačkovicu in drugod in ko je naš tisk povsem razkrinkal njen ustroj in njene voditelje, so komunisti slovensko razglasili, da so to ustanovo odpravili. Namesto nje je nastopila na videz nedolžna Vojska državne varnosti (VDV), ki se je v kratkem razgalila za povsem navadno naslednjo krvavega VOS-a. VDV smo kmalu razkrinkali in s tem pomagali razbiti njeno organizacijsko, obveščevalno in vohunsko mrežo.

Ko se je to zgodilo, komunistom ni ostalo drugega, kakor da svojo morilsko in obveščevalsko ustanovo skrijejo pod novo ime, saj se dobro zavedajo, da je prav ta hrbitvenica vsega njihovega, danes že močno omejenega in onemogočenega dela. Ko so Osvobodilno fronto zaradi sovražstva, ki si ga je pridobila pri vseh Slovencih, prevelili v Slovenski narodni osvobodilni svet (SNOS) in skušali pregled nad njo onemogočiti z ne, skončno množico odborov, komisij, odsekov, zavodov itd., so se v tej poplavi rdečih »soblastnih« ustanov na lepem prikazala neznačna in na videz povsem nedolžna kratica OZNA. Razkrinkana VDV je neopazno zatonila v pozabljenje, kaj pa je OZNA, pa kakih mese dni ni vedela živa duša, zakaj v raznih rdečih brošurah so bile razložene vse kratic, kar jih premora na novo popleskana OF, samo OZNA ne. Ta ustanova je bila zaradi poprejšnjih razkrinkavanj in razbitja mreže VOS-a ter VDV zakonspirirana, to se pravi skrivna, tako kakor do zdaj nobena druga ne.

Toda mesec dni potem, ko je OZNA začela zaprisegati svoje prve zaupnike ter 10-

oblaščenca, se je zaradi vstrajnega dela poročilo ne le prodreti v njeno skrivnost, temveč tudi v vse ograde njene organizacijske mreže. Zdej je stvar že toliko dogmata, da to novo skrivnost Osvobodilne fronte lahko razkrinkamo tudi javno, s čimer bo izbito rdečim razbojnikom novo orožje iz rok.

OZNA je »odsek za zaščito naroda«, to je komunistična politična policija ter vohunski in obveščevalni organizacija, kakor je bila 1942 ter 1943 VOS, za tem pa VDV.

OZNA je povsem komunistična ustanova, ki ima zlasti nalogo skrbeti za obveščevalno službo in do gočim večje potankosti organizirati obveščevalno mrežo na terenu. Njena organizacija je naslednja:

Glavni politični forum OF za vse bivše Jugoslavije je AVNOJ. Vlada AVNOJ-a se imenuje NKOJ (Nacionalni komitet osvoboditve Jugoslavije), ki ima 15 ministrstev. Eno od teh ministrstev ima naslov »Poverjenišvo OZNE«, to je vrhovno vodstvo za celotno organizacijo OZNE v bivši Jugoslaviji.

Vrhovna rdeča politična ustanova za slovensko ozemlje je SNOS (Slovenski narodni osvobodilni svet). Od SNOS-a (neodvisno in njemu nič podrejeno) je »Poverjenišvo OZNE za Slovenijo«. To je podrejeno naravnost ministru za Narodno obrambo pri NKOJ-u, oziroma poverjeništvu OZNE pri tem ministru. To se pravi, da dobiva slovenska OZNA navodila iz Beograda.

Organizacija OZNE na slovenskem ozemlju je naslednja:

Vrhovno vodstvo se imenuje »Poverjenišvo OZNE za Slovenijo«. To se deli v tri veje:

1. Odsek OZNE za oblast VII. korpusa;
2. Odsek OZNE za oblast IX. korpusa;
3. Odsek OZNE za oblast IV. operativne zone.

Odsek za oblast VII. korpusa se deli v okrožja:

1. Notranjsko okrožje OZNE;
2. Belokranjsko okrožje OZNE;
3. Dolenjsko okrožje OZNE.

Vsako okrožje ima svojega pooblaščenca.

Okrožja se delijo na okraje. Pod vsak okraj spada več vasi. Po vaseh pa ima OZNA svoje zaupnike-obveščevalce.

Vzporedno z organizacijo OZNE pa je organizirana »Vojska narodne obrambe«. Ta »vojska« ni nič drugega kot bivša VDV, samo da je preurejena.

Na področju VII. tolovskega korpusa je sedaj organizirana »Prva slovenska divizija narodne obrambe Jugoslavije«. Ta divizija se deli v »Brigade narodne obrambe«. Na slovenskem ozemlju bodo torej organizirane tri brigade »Narodne obrambe vojske«, ker so tu okrožja OZNE.

OZNA in pa »Vojska narodne obrambe« sta v najtesnejši zvezi. »Vojska narodne obrambe« so politično-policijski oddelki, ki neprenehoma krožijo po svojem ozemlju. Za zbiranje najrazličnejših, zlasti političnih poročil, je tej vojski v pomoč organizacija OZNE na terenu.

Da je organizacija OZNE povsem nova stvar, ki na terenu še ni do podrobnosti izpeljana in njena zaupniška mreža še ni razvita, vidimo iz naslednjega akta:

Položaj dne... tek. štev. 63/IV. 45.

Tovariš Pepi!

1. Ves na novo postavljeni tajni aparat mora podpisati izjavo, ki jo prilagam (tukaj pride v poštev tudi za vas stari zaupniški kader, za katerega mislite, da boste lahko delali z njim, da ni kompromitiran). Točno in jasno se mora zaupnika poudariti (ali tajnega pooblaščenca) o njegovem delu in zahtevah ter njegovih bodočih pravicah.

2. Glede aretacij in točnega zasliševanja držite se že prej sprejetih direktiv.

... Potrjujemo prejem poslanih sovražne literature.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

V. d. poobl.: Bine

Kako velik je strah, da bi tudi ta najnovejša morilska in vohunska ustanova OF ne bila razkrinkana, pričajo navodila o najstrožji tajnosti. Ta skrb se vidi tudi iz izjave, ki jo morajo podpisati vsi obveščevalci, ki so v službi OZNE. Izjava pravi:

Podpisani.....

se obvezujem:

1. da bom aktivno sodeloval v borbi proti okupatorju in peti koloni kot zaupnik (pooblaščenec) OZNE, ter da bom vse svoje te-zadovno delo izvrševal po direktivah in navodilih OZNE;

2. da ne bom nikdar, nikjer, nikoder in nikomur pod nikakršnimi pogoji govoril, da sem (da sem bil) zaupnik, ali govoril o stvarih, ki so mi bile poznane v zvezi z mojimi delom pri OZNI;

3. Zavedam se, da me ta obveza veže tudi potem, če bi prenehal z delom pri OZNI, ali bi prestatiljen na drugo delo. Zavedam se, da bi vsaka prekršitev te obveze v teku mojega aktivnega dela ali pozneje pomenila petokolonsko delovanje in da bi se me v tem primeru upravičeno smatralo za sovražnika narodno osvobodilnega pokreta in temu primerno z menoj ravnalo.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Dne..... Podpis:.....

Kot je videti iz najdenih dokumentov, je zaupniška mreža OZNE po terenu delno nova, delno pa so uporabili že stare obveščevalce, ki so bili še »nekompromitirani«, to se pravi take, ki jih ni še ničče pogruntal, iz zaplenjenih listin je razvidno, da so v organizaciji OZNE vključeni tudi še drugi obveščevalci, ki imajo znamenje V.

Vsi obveščevalci imajo znak Z in številko. Včasih najdemo isto številko pri več vaseh, znamenja, da je isti človek obveščevalac za več vasi.

Obveščevalna mreža OZNE je torej popolnoma samostojna in neodvisna organizacija, niti »narodno osvobodilni odbori« nimajo nič besede pri njej.

Organizacija OZNE je v tesnih odnosih z Narodno zaščito (NZ), in sicer z obveščevalnim oddelkom Narodne zaščite. V stik z Narodno zaščito stopi OZNA tedaj, če gre za važne stvari, važne podatke, zlasti politične, ki jih je treba strogo preveriti in

Dalje na 2. strani.

Prilagamo položnice in prosimo cenjene naročnike, da poravnajo za ostalo naročnino, ker bomo sicer primorani v prihodnjih dneh list ustaviti.

NOV OPOMIN

Pri vojnem sodišču XVIII. vojnega okrožja je bil 24. februarja letos obsodjen v smrt na viselich dr. Vladimir Kantč, svetnik pri policijskem ravateljstvu v Ljubljani. Ob sojen je bil zaradi stalnega izdajanja vojaških tajnosti in zaradi sodelovanja a komunizmom. Obsodba se je takoj izvršila.

Ta stroga obsodba naj bo nov opomin vsem tistim, ki se še vedno igrajo z revocucijo in s tisočih narodnih življenj. Cim višje je službeno mesto, tem večja je njegova zloraba, tem večje je izdajstvo in torej tem otrejša kazen. Kdor na komunistični račun igra za glavo drugih, bo ta zločin plačal s svojo glavo. Usoda zgoraj omenjenega uradnika je vsem prizadetim poročstvo za to!

KDO POZDRAVLJA TITA V SRBIJI?

Beograjska »Politika« s dne 6. decembra 1944 prinaša pod naslovom »Beograjski Judje maršalu Titu« naslednjo vdanostno izjavo Titu:

»Ob obnovitvi arbske judovske skupnosti v Beogradu izrekajo Judje svojo občudovanje Vam in Narodno osvobodilni vojski za veliko delo osvobojenja, izražajo svojo srečo nad tem, da morejo živeti in umirati za novo demokratično in federativno Jugoslavijo.

Zivel maršal Jugoslavije, narodni heroj Josip Broz-Tito!

Zivela narodno osvobodilna vojska in partizanski odredi!

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Predsednik: dr. Zak Konfine

Judovska verska občina je torej edina verska organizacija, ki je v Srbiji poslala pozdrave razbojniku Titu. Kako bi iz tega ne bilo jasno, kam pes tace molj tudi v Srbiji!

NJIHOVE ŠTEVILKE

Kakor poroča neki rdeči letak OF za Dolenjsko in Notranjsko, je 29. januarja letos tolovskega poverjenika za finance razodel v Ormožlju belokranjskim »ljudekim zastopnikom«, da znaša doedanja škoda, ki jo je Beli krajini povzročila »svebodilna« revolucija, preko 10 milijonov lir. Ker pa je, je nadaljeval rdeči strokovnjak, vredna razlašena imovina »izdajalcev« v Beli krajini preko 58 milijonov lir, ne pomeni škoda desetih milijonov nič posebnega, saj jo bodo zlahka poravnali z »izdajalskim« premoženjem.

Tolovska vodstvo torej zanalašč pomenja številke o gospodarski škodi, ki jo je slovenskemu in posebe belokranjskemu človeku neposredno ali posredno povzročila OF. Ta škoda je vse drugačna, kakor pa je navajajo komunisti, ki vedo, da je obubožani belokranjski kmet OF spregledal prav zaradi njenega norega uničevanja gospodarskih dobrin; uničevanja, čigar cilj je, narediti iz Slovencev berade in proletarce.

»Črne bukve« navajajo na strani 188, da znaša v Beli krajini škoda na uničenih poslopih samo do 8. septembra 1943 sto deset milijonov in sedem sto tisoč tedanjih lir. To so uradni podatki, ki jih je zbrala oblast. V njih ni všteta škoda zaradi nepretrganega ropanja, pobijanja živine itd.

Po 8. septembru 1943 se je ta škoda vsaj podvojila, če ne potrojila. Torej znaša danes vsaj četrtil milijarde tedanjih lir! In to seveda samo na uničenih poslopih, brez škode zaradi ropov in podobnega.

Deset milijonov proti pet sto milijonom! Ni čuda, če se tolovaji boje, da bi ljudstvo zvedelo vse resnice o strahotnih blagoslovih »osvobodjenca«! Zato je »Črne bukve« v Beli krajini pod smrtno kaznijo prepovedano brati...

ŠE NEKAJ ŠTEVILK

Na letem sestanku so zastopnikom belokranjskih vasi povedali, da je Bela krajina navzlic ogromnemu uničenju morala samo od oktobra 1944 dalje dati za »osvobodilce« (ir njihove zaveznike) 1000 ton različenih živil ter čez 1000 galon goriva, kar pomeni najmanj nadaljnji sto milijonov lir škode za obubožanega ter razdejanega belokranjskega kmeta!

Spričo tega pač ni čudno, da se je tolovajem navzlic nemejnemu oblast, ki je za zdaj še imajo v Beli krajini, posrečilo organizirati krajevne odbore OF sama z nasiljem v manj kot 20 odstotkov krajih kolikor jih Bela krajina šteje.

Tudi te številke govorijo svojo resnico o OF in o njenem nezadržnem propadanju!

KDO JE KRIV?

Ze v zadnji številki našega lista smo prinesli iz knjižice »V službi domovine« odstavke, ki govori o badoljevski krivdi za zlonvaskih strah po 8. septembru.

Pisec, bivši jugoslovanski aktivni častnik, pa navaja na strani 46 omenjeni knjižice poleg tega vzkroča še nekaj drugih, ki so zakrivilji nezaluzeno usodo VS. Takole pravi: »Drugi vzrok — vodstvo. Po 8. septembru 1945 so minuli trije dnevi in nisem iz Ljubljane prejel niti pismenega niti ustnega navodila.

V tretji vrsti dolžim podrejene, ki moji poveli niso marljivo izvrševali.

TEDEN V SVETU

Angleški list »Time and Tide« sam priznava, da je po zaslugi angleške politike Tito zdaj popoln gospodar v Beogradu; po njej se je boljševizem v Srbiji okrepil, čeprav ima Tito za seboj le neznatno manjšino, za Jugoslavijo pa se je pričelo najbolj temno obdobje njene zgodovine.

Turška napoved vojne Nemčiji in Japonski nima posebnega vojaškega pomena, marveč je le zakasnel politični korak, prvi celo »Daily Mail«. Švedski »Stockholms Tidningen« pa kar odkrito piše, da bi si Turčija rada v zadnjem hipu zagotovila dober sedež ob mirovni mizi, kar je kaj malo častno.

V Romuniji je po mnogih mesih prišlo do nevarnih nemirov in krvavega obračunavanja med tako imenovanimi demokrati ter komunisti. Moskva hujska in grozi, na tihem pa po svoji policiji pridno pobija vse nasprotnike ter mladino vlačil v Sovjetsko.

Po Turčiji je tudi Egipt na angleški pritisk napovedal Nemčiji in Japonski vojno. Komaj je egiptski ministri predsednik Ahmed Naber paša ta sklep objavil v poslanski zbornici, je bil že ustreljen. Novi ministri predsednik Nokrass, paša je prevzel tudi notranje ter zunanje ministrstvo.

Ko so sovjetske čete prekršile meje vzhodne Prusije, jim je Stalin nalašč postavil za poveljnika južna Černjakovskega (Schwarz) ki naj bi se po judovsko maščeval nad nemškimi prebivalci. Zdal se javili iz Moskve, da ga je v vzhodni Prusiji ubila nemška granata.

Na zahodnem bojišču je v vrstah poljskih čet padel potomec poslednjega poljskega kralja prince Marie-André Poniatowski. Rodbina Poniatovskih je dolga leta živela v Franciji, kjer je imela velika posestva.

250 voditeljev EAMa in grških komanistov se je vrnilo s gora v Ateno. Pripeljali so se v močnem spremstvu angleških oklepnikov. Trojanski konj je torej spet v Atenah.

V Londonu se je razširilo utemeljeno mnenje, da so v Jalti glede Poljske prišli zavezniki do hujših sklepov, kakor pa je bilo javno objavljeno. Objavljena ureditev poljskega vprašanja naj bi bila samo začasna. Pravi dogovor pa je bil tajen in so ga podpisali vsi trije zunanji ministri. V njem sta se Anglija in Amerika obvezali, da ne bosta nasprotovale vključitvi Poljske v Sovjetsko zvezo, če bi poljski narod izrekel takšno željo. — Da se bo v poljskem narodu čimprej zbudila takšna želja, bodo že poskrbeli samokresi in sovjetske mučnice.

Is samostojne sovjetskih republik Estonske, Letonske ter Litvanije je »Basler Nachrichten« dobil poročilo, ki pravi, da so ondaj moško mladino v takih in vojaško službo v sovjetski armadi. Usoda 150.000 Litvanec, ki so jih takoj sploščala zvelež v Sovjetsko, je neznan; prav tako je neznan, kaj je z 1.700.000 Poljaki, ki so tudi morali na pot v sovjetski vraje.

Po zanesljivem poročilu, ki ga je prejela madžarska vlada, so boljševiki na Madžarskem nedavno umorili dva škofa. Gre za nadškofa Gröza iz Kalocsa in škofa Viraga iz Pécse.

Novjša poročila iz Moskve jasno kažejo, da so Sovjeti začeli s političnim velenapadom proti romunskemu narodu. V vseh sovjetskih listih beremo ostre članke proti Radescuovi vladi. Boljševiki hočejo Romunom zlomiti narodno hrbenico, ne da bi kdo kaj slisal ali videl.

Ameriški poslanik v Turčiji Steinhardt je novinarjem povedal, da Amerika ne bo mogla Turčiji poslati orožja, češ da se sama bori na dveh bojiščih.

»Da smo se glede Poljske odločili za tako pot, je kriva naša moralna strahopetnost« je v odprtem pismu, objavljenem v »Catholic Herald«, zapisal edinburški nadškof A. J. Mac Donald.

Po angleških poročilih iz Aten bodo za zdaj imeli volitve le v 40 volilnih okrožjih od vseh 300, kolikor jih imajo v Grčiji. To dokazuje, koliko dela bo še imela Plastirasova vlada, da bo očiščila vso državo, kjer ELASovci še zmaraj vladajo po Titovih ali kremeljskih »demokratskih« metodah.

Turška vojna napoved Nemčiji nima prav nobenega vojaškega pomena, ima pa velik pomen za — Sovjetsko. Zdal se bodo namreč boljševiki lahko spustili po »zavezniških« Dardanelih v Sredozemlje. Še malo pa bodo pluli po svojih Dardanelih ter spodrivali Angleže in Amerikance v Sredozemlju, kjer in kakor bodo le mogli.

Po neki novici iz Beograda je Tito dal zapreti Milana Grola, člana londonske jugoslovanske vlade, brž ko se je prikazal v prestolnici, da bi pomagal okrepiti široko demokratsko vlado in ustrahoviti Titov sloves ter priljubljenost med jugoslovanskimi narodi. »Demokratski« Tito je pravi demokrat, ki zna grolovsko demokrate čisto po »demokratsko« obrniti. Ni dvoma, da bodo za njim šli te pot še mnogi drugi.

Docela ulična opatija Monte Casino, kjer so svoje dal divjali hudi boji in ki so jo ameriški bombniki strahotno porušili, ne bo več obnovljena, pravi neko poročilo »United Press«. Roosevelt je sicer obljubil, da bo dal slavno opatijo znova postaviti, a zdaj pravijo, da jo bodo pustili tako, naj bo priča kot spomenik sedanje vojne. — Bolj poceni spomenika si je težko misliti!

Čedalje bolj se množe poročila o angleških in ameriških ujetnikih, ki sami od sebe beže pred »zavezničke«. V Alt-Drewitzu so sovjetske predstraže postavile celo skupino ameriških podčastnikov, čeprav so bili v svojih uniformah ter imeli s seboj veliko ameriško zastavo. Pri Deutch-Bryau se je večjemu številu angleških ujetnikov posreželo prebežati čez glavno hrbno črto na nemško stran. Niso marali priti v sovjetske roke. To je v pravem pomenu zavezništvo »do groba«.

Naš tedenski vojni pregled:

PO ZASTOJU NA VZHODU — SPET VELENAPADI NA ZAHODU

Ko od tedna do tedna spremljamo potek bojev na vzhodnem evropskem bojišču, imamo v rokah čedalje več neizpodbitnih dokazov, da so sovjetske armade, ki so se bile 12. januarja zagnale od bregov Visle proti zahodu in velenapad na nemško in s tem tudi na evropsko trdnjavo, zdale res na močnejši obrambni zid, pred katerim so se morale ustaviti v zvezi s tolikšno številni premoči v vojaštvu in bojnih sredstvih. Teden za tednom pa tudi postaja bolj očitno, da so je sovjetsko vrhovno poveljstvo kruto zmotilo, če je mislilo, da bo z enim samim udarcem, čeprav se je nanj pripravljalo šest mesecev z vsemi silami in napori, razbilo nemško bojno črto, povzročilo v njej splošno zmedo, nato pa s svojimi krdeli vdrl v osrčje Nemčije ter sebi v prid odločilo ves sedanji krvavi boj.

Ze v dobrih treh tednih so se koleba boljševiškega bojnega voza strla, in potekali so spet novi trije tedni, odkar Sovjeti z vsemi silami skušajo ta svoj ustavljeni bojni voz spet spraviti v tek. Pri tem pa, zavedajo se čedalje večje težave, zakaj nemško vrhovno poveljstvo je naglo spoznalo nove sovjetske nakane in taktiko ter znan vsiljuje sovražniku boj na povsem drugih odsekih, kakor pa je — sodeč po smereh, v katerih je zabil pri svoji velenofenzivi klina proti zahodu — pričakoval.

Naj se nekoliko pomudimo pri vprašanju, ki se povprečnemu opazovalcu venomer vsiljuje in ki bi nanj rad dobil pravi odgovor; in to vprašanje je: kakšen smisel in pomen ima skrajno zagrizeni odpor nemških čet vprav na vsem dolgem severnem odseku vzhodnega bojišča, na Pomorjanskem, v obeh Prusijah in v Kurlandiji na Letonskem?

Prvi trenutek bi se res zdelo nekoliko čudno, zakaj Nemci ne umaknejo svojih sil s tega severnega odseka vzhodnega bojišča, zlasti iz obeh Prusij in Kurlandije, saj bi z njimi vendar lahko še bolj okrepili svoj obrambno črto ob Odrji, kjer so sovjetske armade najbližje osrčju Nemčije. S tem bi vendar bojno črto kar za polovico skrajšali.

Toda prav v tem je bistvo nemške taktike na vzhodnem bojišču. Spričo ogromnih množic vojaštva, ki si ga Sovjeti pogladijo pri svoji zadnji velenofenzivi v boj, je nemško vojaško vodstvo hotelo dobiti čim daljšo bojno črto in s tem, čim bolj ublažiti sovjetsko udarno silo.

Pomislek, češ da je s tem oslabiljena tudi nemška obrambna moč, ni tehten, čeprav je na drugi strani res, da morajo Nemci držati na severni bojni črti, potegnjeni od zahoda na vzhod, tudi precej svojih divizij. Gornji pomislek bi utegnil biti utemeljen, če bi bila nemški in sovjetski vojak enakovredna. Vse doslej pa se je pokazalo, da temu ni tako, če zlasti pa zdaj, ko se nemški vojak bje za svojo lastno zemljo. Na raztegnjeni bojni črti, ki so jo Nemci dosegli s svojo zagrizeno obrambo na severnem odseku vzhodnega bojišča, pa so ta razlika bojnega duha, s katerim se borita oba nasprotnika, kaže še mnogo očitneje, kakor pa če bi si obe vojski stali nasproti na polovico krajši bojni črti, ki bi, recimo, potekala v od severa na jug, od Baltika ob Pomorjanski do južnega konca Slezije.

Ne smemo pa pri tem tudi mimo dejstva, da severno krilo nemškega bojišča ob tako potegnjeni bojni črti, kakor je zdaj, izdatno podpira močna nemška mornarica, ki je zbrana v Baltiku v neposredni bližini kopenskega bojišča. Če bi bojna črta potekala v smeri sever — jug, mornarica ne bi mogla posegati v boje na kopnem, razen morda na kratkem odseku neposredno ob obali.

A neko značilnost, ki smo nanjo steaz že zadnjič opozorili, pa nam ta teden znova podaja zahodno bojišče: Spet so anglo-ameriške sile sprožile hujše napade šele v trenutku, ko je postalo povsem očitno, da so je sovjetska velenofenziva povsem ustala.

Nadaljevanje s 1. strani.

dognati njihovo resničnost. V tem primeru pošlje pooblaščenec OZNE stvar vodju obveščevalnega oddelka pri Narodni zaščiti, da mora stvar pregledati še po zaupniški mreži Narodne zaščite.

Da pa ta nova organizacija še daleč zadovoljivo ne posluje in da zanjo med njenimi lastnimi člani ni posebnega navdušenja, priča naslednji dopis:

Položaj dne 29. 1. 1945. tek. štev. 52/V. 45.

Tovariš Popi!

Sporočam Ti, da si od sefa odseka za oblast VII. korpusa OZNE za Slovenijo tovariša Jokla dobil vojaški opomin zaradi svoje nedelavnosti ter premajhnega čuta od. govornosti.

Smrt fašizmu — svoboda narodut V. d. pooblaščenca: Bino

Tako je torej s to najnovejšo skrivnostjo Osvobodilne fronte in Komunistične partije.

Pa naj bo že kakor koli, smo je res; naj se komunizem pri nas še tako skriva, še tako spreminja in levi, nič mu ne bo pomagalo. Ni ga rešila prelevitev iz OF v SNOS, ni pomagala sprememba VOS-a in VDV, niso pomagale vse kolobacije, ki jih je ta morilska družba vpriparjala v letu dni nazaj. Zato je tudi OZNA ne bo več potegnila iz prepada, v katerega je vse bolj nezadržno ženo neizprosna ter neodjenljiva domobranci. In prav to, da so to tolovaji po tako kratkem času morali opustiti staro uvedeno vohunsko in obveščevalno organizacijo ter skušajo postaviti na nogo novo, še bolj skrivno, še bolj podzemeljsko OZNO, je dokaz, kako trda jim prede.

vila in izjalovila. Ni dvoma, da bi zahodni zavezniki radi vpriporili kakšno velenofenzivo hkratu s sovjetsko. A to jim vse doslej ni uspelo. Morda je vzrok temu treba iskati tudi v premalo sposobnem anglo-ameriškem vrhovnem poveljstvu, a glavne zasluge, da ni prišlo do omenjene »sinhronizacije« večjih bojnih nastopov na zahodu in vzhodu, ima brez dvoma nemško vojaško vodstvo, ki je s svojo čulčnostjo nad premiki sovražnih sil na zahodu znalo doseči še vedno preprečiti istočasne velenofenzive na obeh glavnih evropskih bojiščih.

Na vzhodnem bojišču je bil v preteklem tednu položaj zelo nestanovit, čeprav ne moremo govoriti o kakšnih bistvenih spremembah celotnega položaja. Sovjetske sile niso izvedle noben dan istoasnih večjih napadov na vseh odsekih, marveč so se ti napadi vrestili izmenično, zdaj tu zdaj tam.

Med Beskid in Ratiborjem so boljševiki v začetku tedna napadli z novimi močnimi silami, navzile dvodnevni hudi bitki niso dosegli nobenih uspehov. Narobe: Nemci so severno od Ratiborja in v visokih Tatrach celo nekoliko zboljšali svoje postojanke.

Na odsek pri Nelasi so Sovjeti privedli nova ojačenja, da bi prišli na zahodni breg ter tam ustvarili novo mostišče, a Nemci so jih v protinapadih vrgli nazaj. Po teh neuspehih je boljševiško poveljstvo usmerilo svoje napade v spodnji Sleziji v smeri proti jugu, in sicer pri Laubanu, Goldbergu in Zohntenu. Le pri Zohntenu in ob Katsbachu je sovražnik nekaj malega napredoval in so z največjo težavo nasloni na predgorje. Južno od Goldberga jugozahodno od Liegnitza je po zadnjih poročilih neki nemški oddelek nenadno obkolil glavni in neke sovjetske divizije in jo skoraj povsem uničil. Pri Guheun in Forstu so je sovjetski naval povsem izjalovili in so utrpeli sovražnik ogromne izgube.

Dalje proti severu ob Odrji ves teden ni bilo nobenih posebnih bojev, očitno spričo sovjetskega spoznanja, da na tem odseku ne velja napadati.

Pač pa so bili boji na pomorjanskem bojišču v tem tednu vsak dan erditelji, zlasti med Neu-Stettinom in Konitzom, kjer so Sovjeti prve dni z močnimi silami potisnili nemško bojno črto proti severu in jo zravnali, nato pa z oklepniškimi silami ob podpori letalstva sunili daleč proti severu do krajev zahodno od Rommelsburga. Sovjeti so nekoliko napredovali zadnje dni tudi na Tucheckih ravnini, spričo odločnega nemškega protinapada pa so se morali spet umakniti. Tudi na skrajnem zahodnem krilu pomorjanskega bojišča so zadnje dni bolj oživel, prav tako v srednji Pomorjanski pri Bublitzu in Rummelsburgu. Krajevno vdore brez bistvenih sprememb so Sovjeti dosegli zahodno od Visle ob vstopu v bivši poljski koridor.

Od vseh morda še najhujši boji so se ta teden odigravali v vzhodni Prusiji, kjer so Sovjeti spet začeli z velenapadi, ki ne samo da niso rodili nobenih uspehov, marveč so boljševiki na več krajih doživeli celo hude poraze. Nemci so pri Mehlsacku in Zintenu odbili napad osemih sovjetskih divizij, v Samandau pa so potisnili sovražnika daleč nazaj proti vzhodu in po šestdnevni bitki skoraj povsem razbili dve sovjetski armadi. Znova so tudi vzpostavili kopensko zvezo s Königsbergom, ki je za nadaljnji odpor vzhodnopruske prestolnice izredne važnosti.

V Kurlandiji se je nemška vojska tudi ta teden branila s popolnim uspehom, čeprav so Sovjeti jugovzhodno od Lepajle poglani v napad kar 15 divizij, da bi pridrli do tega važnega letonskega pristanišča. S protinapadi so Nemci celo osvojili nazaj nekaj izgubljenega ozemlja. Po tem ne uspehu so Sovjeti naslednje dni napadali spričo hudih izgub le z manjšimi silami.

Boji na madžarsko-slovaškem bojišču so ta teden potekali v znamenju večjih nemških uspehov. Mostišča, ki so si ga bili ustvarili Sovjeti ob Granu, so Nemci v nekaj dneh popolno razbili. Sovjeti so v tem boju izgubili 20.000 mož! Na slovaškem Rudogorju pa so boljševiki skušali doseči globlje vdore v posamezne doline, a so jih nemške čete ustavile južno in jugovzhodno od Zvolena. Tudi vzhodno od Blatnega jezera so Sovjeti izvedli manjše ogledniške sunke, a brez uspehov.

Glede zahodnega bojišča ne bo odveč, če podamo najprej sliko o razmestitvi posameznih zavezniških armad saj bo iz tega morda še najbolj razvidno, kdo na zavezniški strani nosi tam glavno težo bojev. Od severa proti jugu so zavezniške armade razvrščene takole: Med spodnjim Renom in reko Maas nastopa 1. kanadska armada; nekako od Venloja do Gellenkirchena 2. britanska rmda; od tod do Jülleha ob Roeru 3. ameriška armada; od Jülleha do Snežnega Elfela 1. ameriška armada; južno od Elfela do Oura 3. ameriška rmda; na odseku ob Saari in na višinah Spiecherna pa 7. ameriška armada.

Med spodnjim Renom in Maaso je 1. kanadska armada ves teden silovito napadala ter zadnje dni prešla južno od Kalkarja in jugovzhodno od Gocha v velenapad, s katerim je izsilila krajše prodore. Hudi boji so trajajo.

Amerikanci so z napadalnimi klini pridrli severovzhodno od Lincha, vzhodno od Jülleha in severovzhodno od Dürena komaj kake tri kilometre naprej. Združenje sovražnih predmostij pri Linlichu in Jüllehu so nemške čete preprečile. Iz Jülleha so sovražni oddelki prodrali v obliki pahljace proti severu, jugu in jugovzhodu. Vseh treh smerah ustavil. Ta velenapad, ki sta ga izvedli 9. in 1. ameriška armada, so Nemci pričakovali in so se temu primerno nanj tudi pripravili. Boji na vsem tem odseku ob Roeru so čedalje silovitejši.

Manjše krajevne uspehe so zavezniške vojske dosegle tudi južno od Elfela ter pustile za seboj Prüm. Južno od tod je sovražnik prekorasil reko Prüm proti cesti Echtenach-Bitburg, vzhodno od Luksemburga.

Pri Saarlauternu so se izjalovili vsi sovražniški napadi. Na višinah Spiechereraja ni bilo nobenih bistvenih sprememb, severno od Saargemündu so Nemci napade odbili, pri Saarburgu pa so na obeh straneh zadnje dni nastopili novi oddelki, kjer divjajo precej hudi boji za posamezne utrdebe.

Iz tega pregleda so vidi, da zavezniške armade zdaj, ko to pišemo razmeroma nahuje pritiskajo na severnem odseku, in sicer med spodnjim Renom in Maaso na on, ter med Linlichom in Dürenom na drugi črti. Povsod pa so nemški oddelki branili s skrajno zagrizenostjo in niti neznatnih vdorov v svoje postojanke sovražniku ne dovolijo drugače ko za ceno ogromnih žrtev za nasprotnika, kar so zadnje dni nekajkrat priznali celo angleški in ameriški vojni dopisniki s teh bojišč.

Na Italijanskem bojišču pa tudi ta teden ni bilo nobenih pomembnejših dogodkov. Krajevni boji se tam odigravajo zdaleč, večinoma le na severnih obronkih Etruskih Apeninov, zahodno od mesteca Poretta, približno 50 km jugozahodno od Bologne.

Da bo slika vojnih dogodkov v preteklem tednu popolna, naj omenimo še, da je zadnje dni znatno oživel sovražno napadalno delovanje na Hrvaškem, in sicer na širnem področju okoli Sarajeva. Na več krajih se po nemškem vojnem poročilu odigravajo ogorčeni boji s precej močnimi tolovaškimi skupinami.

Ali že imate Črne bukve Dokument o najstrašnejšem razdobju slovenske zgodovine o delu komnistične Osvobodilne fronte proti slovenskemu narodu? 250 strani velike oblike, 380 slik, dokazil in listin v fot. posnetkih. Cena 40 lir. Dobi se v vseh knjigarnah in v uredništvu »Slovenskega doma«.

OBVESTILO podpirancem Ljubljanskega podpornega odbora V mesecu marecu naj predložijo podpiranci svoje podpirne knjižice v naši pisarni v Frančiškanski ulici 6/I v slededem redu: dne 1. marca prosilec s imenskima začetnicama A in B; dne 2. marca s začetnicama C, D, E in F; dne 3. marca s začetnicama G in H; dne 4. marca s začetnicama I in J; dne 5. marca s začetnicama K; dne 6. marca s začetnicama L in M; dne 7. marca s začetnicama N, O in P; dne 8. marca s začetnicama R, S in S; dne 9. marca s začetnicama T, U in V; dne 10. marca s začetnicama Z in 2. Dne 20., 23. in 25. marca vlagajo knjižice zamudniki. — Da se prepreči naval in nepotrebno čakanje, naj se podpiranci držijo točno tega reda. Sprejemna pisarna postojne navedene dneve od 8 do 12. — Novi prosilci morejo vlagati prošnje vsak delavnik, razen v sredo in soboto. 300 MEDVEDOV Ta je pa dobra, bi zabrudel moj rajni oče, če bi slisal, kaj mi je včeraj rekel gospod Dolgin. »Kaj pa pišete po časopisih, če se je obregnil obme, da naj hranimo, ko pa skoraj nimamo najpotrebnejšega? Dajte nam več, pa bomo hranili.« Zmešani nazor! Ko imamo vsega dovolj, lahko zapravljamo in razmetavamo po mili volji, toda kadar nimamo, moramo skrbno in strogo paziti na vsako malenkost. Zato, gospod Dolgin, je baš sedaj skrajna varčnost nujna potrebna. Zato baš sedaj s poudarkom naglašam: Boj POTRAITI!

Peterka Odon: V viharje novih dni V sneženi meteli — dirje tuli čas — polnočni zvon oznanja Novo leto, pojoči veler nosi čisti glas. Zblaznelim valom kljuboval je brod, v pogunila so se v naših rokah vesla in ga s krujo in znojem v noči nesla v svetlejši dan. Nad njim je bdel Gospod. O bratje, brez strahu v viharje: krvava zvezda pada za obzorjem, že jutro sije, vrtiska novi dan, pristani mirni vabijo mornarje. V viharje novih dni pojo zvonovi in kličejo za dom in vero v boj. Blesetla zarja že pred nami vstaja, zlate vrhovi se v zemlji opoj. Ne klónimo mornarji z novim dnem: trdnó so v močnih rokah težka vesla, ki bodo v zlato nas svoboda nesla in rdečim ugrabila brod nočem.

RAVNAJMO SE PO NJIH! »In vendar se včasih čujejo glasovi s odpuščanju v imenu Boga« in misli, da se odpušči osvajačem in izdajalcem. Ti glasovi prihajajo od vseh, ki silijo samo glasovo drugih narodov. Ali ni to nevarnost za novo vojno! Zato pojdlimo vsi, mi bratje v Kristusu, v neizprosni boji za svobodo, resnico in dobrotu na vsem svetu in za vedno! Bodimo enotni in trdni do konca! Tako pravi razglas sovjetske pravoslavne cerkve, izdan v začetku februarja. Zakaj bi se po njegovih načelih v svojem boju proti komunizmu in boljševizmu ne ravnali tudi mi? Edino po takih načelih je moči rdečo zlo do konca in za vsolej premagati.

Gospod urednik! Ljubljanski dijaki so se zadnjič v krampi in lopatami, pod nadzorstvom svojih profesorjev s hvalevredno enotno ergli na delo in kaj naglo očistili marsikatero ulico ali trg umazanih kupov snega in ledu. Ti srednješolci po pravici zaslužijo vso pohvalo, saj so s tem svojim pridnim delom zelo ustregli ljubljanskemu občinstvu, ko mu ni treba po ulicah in trpih mešati brozge s svojimi dragocenimi čevlji. Kakor sem bral te dni v časopisih, je Ljubljana za to vneto delo srednješolskemu dijaštvu tudi res iz srca hvaležna. Za nagrado so bili dijaki torej deležni celo javne pohvale in zahvale, kakor so jo tudi zaslužili, čeprav tega javnega priznanja najbrž niso pričakovali, saj so svoje delo po ljubljanskih ulicah opravljali radi in s veseljem ter so našli v njem kar nekakšno zabavo in razvedrilo, ali recimo spremembo, ki krajša čas, Nenadni nastop srednješolskega dijaštva z lopatami in krampi po ljubljanskih ulicah med drugim pač tudi dokazuje, da v mestu danes primanjkuje delovnih moči. A zadržano še bolj ko v mestu njih manjka na deželi. Dela, ki jih je treba opraviti tam, so poleg tega tudi dosti važnejša, kakor pa je na primer kidanje snega s mestnih ulic. Glede slednjega bi se navezovanje lahko držalo načela: »Bog ga je dal, Bog ga bo vzeti«, a s delom zunaj po poljih ni tako, saj so ta dela v takšnih časih, kakrjne preživljamo danes, naravnost življenjskega pomena za oba, za deželo in za mesto. Spričo tega si dovoljujem predlagati naslednje: Ker zaradi žalostnih dogodkov, ki so se zadnja leta odigrali na Slovenskem, delovnih moči na deželi zelo primanjkuje — po njihjuje prizadetih krajih pa jih sploh ni — naj bi že zdaj, ko se bliža pomlad in z njo prva dela na poljih, poslali tja za delo splošno srednješolsko mladino, ki se je kot delovna moč tako dobro izkazala te dni na ljubljanskih ulicah. Takšnemu vabilu na poljsko delo se bodo dijaki brez dvoma radi odzvali, saj bodo tako po dolgem času spet enkrat prišli ven na svež podčeljski zrak, ki ga je marsikdo tudi že zelo zelo potreben, drugič pa vsakakor — vsaj vernejši — tudi do boljše, tebejšje hrane, kakor pa jo imajo v mestu. S svojim delom na deželi ne bi storili velike usluge le kmetom, marveč tudi meščanom, ki bodo spričo skrbne in temeljiteje obdelanosti polj lahko dobili s dežele več živeža ter bodo takrat dijakom gotovo še bolj hvaležni kakor zdaj, ko so jim srednješolci očistili ulice snežne brozge. A to delo srednješolske mladine zunaj na deželi je priporočljivo in koristno tudi s vzgojnega vidika. Zlasti tisti dijaki, ki so doma iz mesta, se bodo prvi telesno okrepili, če bodo nekaj mesecev delali zunaj na zdravem zraku, drugič pa se bodo seznanili s kmečkim delom in ga bodo šele potem, ko ga bodo sami okusili, znali pravilno ceniti, kmečkega človeka pa spoštovati tako, kakor po svojem trdem, politnem delu zasluži. A tudi kmet bo drugič gledal na mestnega človeka, ko bo videl, da mu je z razumevanjem in s rokami prišel pomagat lakrat, ko je bil v veliki stiski, kdo bo obdelal brez njegove krivde zanemarjena polja. Tudi v trdem telesnem, ne samo duševnem delu vzgojena mladina bo našemu narodu, ki je v vseh oziirih toliko potreben obnovi in prerajenja, lahko znatno pomagala iz sedanjih težav. Opazovalec.

Schriftleiter - urednik: Mirko Javorak - Herausgeber - Izvajatelj: Jože Krošelj - Für die Ljudska tiskarna - za Ljudsko tiskarno: Jože Kramarič - Uredništvo, uprava in tiskarna: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 23-61 do 23-65 - Rokopisov ne vračamo - Mesecna naročnina 8 Kr.

TAKO SE ONI BORIJO!

Mučenje in pokol ranjencev v Suhi Krajin

Pri zadnjih domobranskih pobedah v Suhi Krajinje je komunistom slučajno uspelo, da so v bližini Prevalj obkolili manjšo domobransko skupino, ki je oskrbovala ostale bore s strelivom.

V kratkem silno hudem boju se je skoraj vsom borem posrežilo izvit se iz komunističnega obroča, le nekaj ranjencev je ostalo na bojišču.

Cepprav komunisti tudijo, da so »redna« vojaka, priznana ob bogve koliko zavzovalov, ki epoužajo vse dolobne mednarodne prava o bojevanju, so v tem primeru jasno pokazali, da so tisto, kar smo vedno trdili: navadna roparska in morilska tolpa.

Vse ranjence so komunisti zvelikli na kup in v pričo številnih ljudi se je začelo mučenje. Niso jih hoteli takoj streljati, pač pa so nekateri rezali z bajonetom, drugim so polomili roke in noge, enemu so s sekiro razdružili glavo, živim pulili zlato zob. Ljudje so od daleč slišali vpitje ranjenih domobrancev, bežali so v kleti in si mašili ušesa, da ga ne bi slišali.

Od neke je prišel rdeči komisar, ki se je penil od krvočnosti in je na ves glas vpil:

»Ne streljaj, tovariš, ampak reži! hudiča bogardističnega, dokler ne bo crnil!« Poslušali so ga in rezali ranjene bore.

Ko so domobranci zvedeli, da so komunisti zajeli nekaj ranjencev, so se takoj zagnali v tisto smer, toda bilo je že prepozno. Sredi okrvavljena enega so našli samo zmaličena trupla svojih tovarišev.

Prepeljali so vsakega na njegov dom, ob pogledu na razmesarjena trupla pa prisegli, da se bodo v bodoče še večje vnumo borili proti komunizmu do prižgovega končnega iztrebljenja.

Mučeniško smrt so pri tem pretrpeli naslednji domobranci: Zltnik Anton iz Tihobojna, Grabljevec Jože iz St. Vida pri Stični in Glavič Alojzij iz Traščin.

Naša pglavitna dolžnost v l. 1945

Pod naslovom »Naš glavni letošnji cilj: preskrba s prehrano« je A. Perčev v »Kmetijskih novicah« napisal tehen sestavek, ki ga zaradi njegove splošne važnosti v naslednjem ponatiskujemo:

»Pomlad se bliža! Se malo, pa se bo ogrela zemlja ter čakala pridnih rok, da položijo semena za novo rast.

Kaj je sedaj, dragi kmetje, naša prva dolžnost?

Najprej razdelimo delo in sadeži! Kako bomo zmogli delo, ko ni delavcev? Najboljše delovne moči so pri domobranci, na železnici ali drugje izven doma!

To vprašanje moramo rešiti tako, kakor ga običajno rešuje posestnik s kopico nedozastih otrok. Lepo zaposli vse otroke, ki se ne zavedajo najstni, da in sicer vsakega po njegovi zmožnosti. Od otroškega varuha in pastirja pa do hlapca in dekle mu otroci kljub mladosti nadomestijo tuje delavce.

Zato v današnjih razmerah zaposlimo vse sile, tudi mlajše, vsakega po njegovi zmožnosti!

Seveda morate tem delavcem dati primerno plačilo. Vsak delavec je namreč vreden svojega plačila. Ne gre, da bi vam delavec delal vse leto, vi pa bi ga potem z nekaj sto lirami odpravili. Če se je trudil, da je pomagal vaš pridelatek, tudi njemu pritiče del teh pridlov, da bo preživel sebe in svoje. Naj bi ne bilo nobenega kmečkoga delavca, ki bi se upravičeno pritoževal nad svojim delodajalcem!

Kaj pa upravnica živina? To vprašanje bo v letošnjem letu eno najtežjih. Ker je potreba po vojni živini hruško velika, živine pa je malo, bodo naklale glade tega velike težave. Zato je naša dolžnost že danes opraviti še pred pomlanskimi deli na polju; s tem se oprostijo ob času teh poljskih del živina, ki bi bila drugače zaposlena pri nekmečkih delih. Tako je potrebno že sedaj vsaj za silo popraviti vauka in poljska pota, prav tako pripraviti drva za čez polje.

Marsikdo bo dejal, da ga o tem ni treba zele poučevati, ker vse to sam ve in že zdanaj dela.

Rad verjamem. Toda tu ni govora o samozadovoljnosti, temveč o splošni preskrbi. Ni dovolj, si vsi to pripraviti eden ali dva v vasi, storiš mora to vsa vas, vsaka občina in vsa pokrajina. To morajo storiti tudi tisti, ki nimajo lastne živine, da ne bodo ob času največjega poljskega dela moledovali.

Kmetje, zavedajte se težkega položaja glede prehrane! Sedaj je prišla naša ura! Sedaj je od nas odvisno, kako se bomo prahraniš v tem letu.

Zato je potrebno, da posadite čim več krompirja, fižola, oljnih semen in koruze. Niti pedi zemlje ne pustite neobdelane. V vsaki občini in v vsaki vasi najbolj izkušeni kmetje dajejo sosedom navodila, kako naj obdelujejo, da bodo imeli več pridelka. Kdor nima možnosti, da bi sam obdeloval svojega posestva, naj ga v najem. Vsakdo naj bi obdržal le toliko, kolikor bo zmogel.

Po novem načrtu glade oddaje živil Prevalje bo moral namreč vsak posestnik oddati določeno količino krompirja, fižola, oljnih semen in žita, kakržno ima pač posestvo. Zato nikakor ne bo zmogel dati, ako ne bo oddal vse tiste zemlje, ki je sam ne more obdelovati, v najem komu drugemu, da bo potem ta oddal namesto gospodarja odgovarjajoči del Prevalje. Zato svetujem tem kmetom, naj že sedaj, dokler je še čas, uredijo take stvari.

Ker se mlačna pozna pomanjkanje hlevskega in umetnega gnojla, bomo morali tudi s tem štediti in ga kar najbolj gospodarsko izkoristiti. Prav je, da tudi o tem že sedaj razmišljajo vsak posestnik.

Upamo, da bomo dobili po prizadevanju nemškega svetovalca dr. Kultererja tudi nekaj

„Danes je doba proletarske revolucije...“

(PO KRVAVIH SLEDEH OF OD KOČEVSKIH GOZDOV DO ČRNE GORE - V.)

»Kaj pa imata vidva?« je spregovoril komisar priliznjeno. V obeh se mu je nekaj zabiskalo. Ta bleek, ki je bil enak kakor pri živali, kadar se poganja na plen, sem pri njem videl večkrat.

»Gledava domači kraj, po katerem se izprehaja badoljevce. Pogled, tovariš komisar, ravno pelje vlak. Bog ve,« — komisar me je ostro pogledal, vedel sem, zakaj — »koliko ljudi vleče s seboj v internacijo,« sem naredil mil obraz, ker sem mislil, da se tudi njemu smilijo množice ljudi, ki so jih trgali od svojih domov in vozil in — smrt.

»Kaj nas bo briga,« je zamahnil z roko in dostavil, da se ne smemo vdati očitnosti.

»Iz te zemlje bo nekoč lep kolhoz! je dejal in se sklonjeno glavo nadaljeval svojo pot.

Ko je bil dovolj oddaljen, sem vprašal tovariša, če je slišal, kaj se o »belih« med seboj pogovarjali. Odgovoril mi je, da so pred njim samo iz nas norce brili.

»Jaz sam ne vem, kje se me glava drži,« mi je zapno povedal tolovaj, ko je videl, da se tudi jaz mnogim zanimam za že pobito »reakcijo«.

Povedal sem mu, kdo je »reakcija«, zakaj je nastala in kaj ne bi mogla narediti s tolovaji sporazuma ter skupaj udariti po »okupatorju«.

»Po tem, kar si mi ti povedal, so naredili partizani sami »belo gardo«.

»Tako je. Ker so komunisti mislili, da so dovolj močni, so začeli z množičnim pobijanjem slovenskega naroda. Kar jih pa pobiti niso mogli, so jih po izdajalskih zvezah s Savojeji pošiljali v internacijo. Gonars je poln samih protikomunistov. In takim capinom sva naselila midva. Doma ima ošeta, mater, brate in sestre, ki za teboj jokajo. Po končani vojni ti bo oče zapustil grunt, ki bo prišel, kakor te uči politkomisar na političnih urah, v državno last. Ti ne boš imel več nesar, delal ne boš nič, živel pa bo kot pitček na veji. Ali se ti ne zdi to čudno? Če sedaj kaj pogodrnjaš, ko foliko stvarti ni prav, si saboter, ki se kaznuje s smrtjo! Če od njih pohogneš, ti doma pobijejo starše, pokradejo vse.«

Ti borec so nastali zato, da si s puško v roki ohranijo golo življenje in zemljo. Da ohranijo vero očetov, ki je komisarji na mitingih tako pobijajo in za katero je že naš praded prelivaval vročo kri.

Vem, da si velik narodnjak in da boš rekel: »Delajo z »okupatorjem!« Jaz pa te vprašam, ali ni to delo z okupatorjem, ko pošilja njegov vojak v naš logor cigarete, za drugo, kar še gotovo med seboj pletejete, pa nam ni znano. Vprašaj Jova, ki je »pobegne« in v ofenzivi na Rog, kako je ta tekla.

Pogled, tovariš! Daro je bil doma in z badoljevci hodil okrog ter pobiral ljudi za v internacijo. Ali so pobrali, kadar je bil on z njimi, kakšnega komunisto ali zaščitnika? Delal je z okupatorjem, danes je polit. delegat! Drugi so zaradi takih del ubiti, on pa danes iz logorja pobija tiste, katerih ni mogel spraviti v internacijo.

Naša kurirka Ivoe Martina iz Metlike, ki prihaja vsak dan v logor ter gre zopet nazaj v okupatorjevo postojanko, ali ne dela z okupatorjem?

Drugi, ki danes sprejemajo od okupatorja samo krušno karto, so narodni izdajalci! Ta boj je danes mnogo več. To ni boj za iztrebljenje okupatorja, temveč boj duhov, in midva, dragi France, nima za tabor, v katerem so našu pripeljali račun KPS. Jaz sem se že tretji dan po bivanju v logorju odločil, da uidem. Mislim, da sva enaki misli.«

Čez nekaj dni je ušel in danes je borec v domobranskem udarnem bataljonu...

Jaz pa, ko se spominam na ta dogodek, se čudim, kje sem mogel takrat jemati te besede in razum.

Po njegovem begu je politkomisar zagrozil, da bodo vsakemu, ki bi dezertiral, pobili vse družino.

Zumberk in zumberški tolovaji

Zumberak je kraj, ki so vzpenja po južnem pobočju Gorjancev proti Hrvaški, do irga Jastrebarsko in do Kolpe. Naseljen je tam Vlahi ali Uskoki, ki so se preselili iz okolice Senja. Po narodnosti so Srbi in srško-katoliške vere. Na skrajnih mejah Gorjanske in Stajerske so poznani kot krošnjari, prekupčevalci — in veliki goljufi.

Ti ljudje so živeli v skrajno zanemarjenih razmerah. Hrane so si na leto pridelali le za 6 mesecev, za šest se kupovali ali menjali za drva. Jasno jih označi rek Belokranjca, ki pravi: »Kradec ko Vlah.«

Postonega življenja nekateri niso poznali. To vedo najbolje zavarovalnice, kajti če je kje gorole, je gotovo v Zumberku. Sami so si požgali cele vasi, da so si potem naredili nove.

Niso pa vsi živeli bedno. Nekateri, ki so bili večji meščarji, so si postavili vile po mestih, kakor v Ljubljani, Zagrebu in celo

umetnega gnojla. Vendar s tem ne bodo vse potrebe krite. Zato bomo morali porabiti za povečanje našega krompirjevega pridelka vsa gnojnila in kompost.

Semski krompir smo dobili iz Nemčije. Tega bo dovolj za vse, ki imajo slab krompir.

Ako bomo razumeli in spoznali resnost položaja, upajmo, da bomo rešeni najhujšega pomanjkanja. S sodelovanjem vseh razpoložljivih delovnih sil na delu do skrajnih mej možnosti bomo dosegli naš glavni letošnji cilj: preskrbo naše pokrajine s najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami.

Tako nam bo morala nekoč priznati zgodovina, da smo storili svojo dolžnost ob najhujši preiskitnji. Ker se bo število teh, ki so potrebni naše pomoči, stalno večalo, bomo tudi laže lajšali njihovo bedo, ako si bomo s pridnim delom svoje pridelke pomnožili.

Zato brezpopojno že danes začnimo s delom za povečanje pridelkov, in sicer vsi, brez izjeme. Naj torej padejo vsi predsodki do kmečkoga dela in z združenimi močmi poprimimo vsi pri naporih za dosego življenjsko važnega cilja, to je preskrbe z živilci.

v Beogradu. V Jugoslaviji so hodili vedno tja, kjer se jim je obetal dobiček.

Med takimi ljudmi in v takem kraju so bila kaj ugodna tla za komunistično agitacijo. Tega so se komunisti dobro zavedali, zato kažejo prvi začetki tolovajstva v Zumberak.

Komunistična agitacija jih je najprej kot »nacionalna« Srbe pitala s »četništvo«, nato jim je obljubila, da jim bo »razdelila veliki državni in banovinski gozd na Gorjanci« ali jih celo preselila v Slavonijo na madžarska veleposestva. Da pa vse to dobi, morajo prijeti za orožje.

Nekateri so ga prijeli takoj, ostale so postopoma mobilizirali. Tolovaji so bili v Zumberku neomejeni gospodarji do oktobra 1942, ko je prišla ofenziva.

Pred tem je bila v Radstovih, glavnem kraju Zumberka, badoljevska posadka, ki pa ni poslala izven postojanke niti ene patrole. Tolovaji so mirno organizirali svoje odbore.

Sekretar odbora za Zumberak je bil Jove Balič, ki je bil že v prejšnjih časih zaradi tatvin, ropov, požiga in uboja šestkrat zaprt.

350 žrtev

Zumberški tolovaji so bili največji strati mirnega prebivalstva. Ropali so samo po slovenskih vaseh. V treh mesecih je tako imenovani »Zumberaški odred« pomoril okrog 350 ljudi, od katerih ni niti eden nosil puške.

Ta odred je vodil neki trgovski pomočnik iz Karlova, ki je bil član KP. Niti enega Zumberčana ni bilo, ki bi bil tedaj proti NOV in POH. Danes pa ima samo ena domobranska postojanka na Dolenjskem 73 domobrancev-Zumberčanov. Spoznali so komunistično laž, zato so prišli v slovensko domobranstvo. Danes se tolovaj Zumberčana boji, ker ga ta bje na njegovih lastnih tleh.

Tolovaji, ki so si hoteli iz Zumberka narediti kador, so si s svojimi deli naredili uporniko. Malo Zumberčanov je danes v komunističnih vrstah. Celu voditelji komunističnega pokreta so zbežali.

Ker so Žužemberčani — ne po svoji krivdi — kulturno precej zaostali, ni čudno, da so imeli komunisti takoj v začetku pri njih zadovoljive uspehe.

Tov. Krški govori

Po množičnem čiščenju v odredih so komunisti sodili, da so si naredili »čist« kader in da ga lahko komunistično vzgajajo.

Toda bridko so se zmočili, kajti izmed tistih, ki smo ta zaupna predavanja poslušali, nas je sedaj 8 pri domobranci. V naslednjem bom zapisal nekaj stavkov, ki poleg vsega drugega jasno kažejo cilje OF. Predavanja, ki sem jih poslušal in si ušlana KPJ, pa nam povedo marsikaj drugega, kakor si slikajo ljubljanski meščani.

»Danes je doba proletarske revolucije, da ba direktno priprave za sirmoglavljenje kapitalizma, za zavzete oblasti po proletariatu. To nas postavlja pred nove naloge: Vzgoja revolucionarnega duha — ustvaritev zveza s proletarci sosednih dežel (Badoljevci). Taka je komunistična leninsko-stalinska partija.

Partija mora biti danes avantgarda OF in izpopriniti vse druge stranke v OF.«

To je Partija tudi dosegla febr. 1943, ko so se izjavile vse osnovne skupine v OF — Krščanski socialisti in Sokoli —, da priznajo Partijo kot avantgardo delaveškega razreda in OF, ter se ti skupini odročeta vsake, mu organiziranju svojih strank in priznata

135 pokradenih volov za nagrado ker so prišli trikrat bombardirat Žužemberk

Nova domobranska postojanka na Dolenjskem so komunističnemu vodstvu, ki je v zadnjem času prav tu doživela a svojo »vojsko« hude poraze, tra v peti. Komunisti so se nekaj časa zaganjali vanjo, vedno pa so odneali iz bojev krvave betice. Posebno gre komunistom na živce, da so domobranci prišli v Žužemberk.

Dobro so se zavedali, da s svojimi »brigadami« ne dosežejo nič. Zato so sklenili, da ga bodo bombardirali. »Bombardirali, toda za to je treba imeti letala in bombe, česar naša vojska le še ne premore,« tako so si komunistični voditelji belili glava. Pa so se spomnili na svoje dobre zaveznike Anglo-američane in jih zaprosili za pomoč.

Ti so na prišlek Moskve in na zahtevo Tita res pristali ter naročili bombardiranje s avoskim letalom. Tako so se naši komunisti kakor že 8. septembra spet znašli s Savojevi v objemu. Na povelje svojih gospodarjev so se bili savojski tovariši takoj pripravljeno priekošiti na pomoč, kakor vedno, kadar je bilo treba uničevati slovenski narod. Znova so si slovenski in savojski osvobodilci krepko udarili v roke in napravili kupčijo — silično oni 8. septembra. Trikratno bombardiranje Žužemberka so slovenski komunisti plačali badoljevcem s 135 volh. bombardiranje Občina pa s 300 glavami živine. To živino so komunisti seveda pokradli kmetom.

Kakor komuniste v zadnjem času spremlja čudovita smola na vseh koncih in področjih, tako so se vrsadnali tudi tokrat. Namesto domobrancev so bile žrtve bombardiranja večinoma sami komunistični terenci, zaščitniki in somišljeniki.

Prve zavezniške bombe so ubile učiteljico Olgo Možetovo in njeno mater. Možetova je bila že pred vojno članica KPS in je na Ajdovcu vodila komunistično stranko. Po ustanovitvi OF je bila ena prvih in najbolj gorečih aktivistk. Njeno delo so savojski tovariši nagradili z bombami — na njeno glavo.

Enako nagrado so bombe naklonile Košičku Vinku, nekaj zelo navdušenemu ofarju. Zmaje čase so je moč že precej ohladil, ker je moral večkrat »prostovoljno« dati tolpam živino in hrano.

Ranjeni so bili: Pieck Rajko, vnet za govornik OF, sestra Možetove učiteljice Moše Pavla in Košičkov brat Franc.

»Svoji k svojim«, tega pravila so se tudi bombe držale, ko so v glavnem porušile poslopja na desni strani Krke. Tu so voš-

pravice do politične stranke v OF samo komunistom.

»Z vsa doslednostjo iztrebljeni...«

Ta izjava je važen mejnik v razvoju revolucije na slovenski zemlji. Danes naj kdo še govori o demokraciji in soodločanju Sokoli, ki so se »vrinili v OF in delali frakcionistična, da bi izpodrinili KP, so bili z vsa doslednostjo iztrebljeni.

»Vsak član Partije mora biti aktiven v neki organizaciji, vsak član je določen za neko delo — delati mora v svoji celici. Partija razmešča vse člane, ki vodijo OF.«

»Reakcija vodi proti Partiji agitacijo z nišvednimi elementi.«

»Stahanovstvo je važen faktor v razvoju SZ.«

(Slovenec reče temu izkoriščanje delovnih množic.)

»Proletarce nima domovine in ne narodnosti, zato mora biti nam vseeno, kje smo in kdo je z nami.« (Borijo se pa za slovenski narod!)

»Služiti Partiji zlasti zato, da vzgajamo nove člane za KP, da dobimo vedno nove kadre.«

(Torej ne služiti za osvoboditev slovenskega naroda po OF!)

»Izrabljati je treba nacionalna čustva naroda. Povzdigniti moramo slovenske pesnike in pisatelje.« (Cankar, Prešeren, Gregorčič.)

Razvoj in delo Partije

»Za leta 1935, ko se je Partija očistila frakcionizma in je namesto frakcionista Gorkiča prevzel vodstvo Partije TITO, je ta postavila nove zahteve, med drugimi tudi, da se mora Jugoslavija vključiti v sistem kolektivne varnosti s Sovjetsko zvezo na čelu.«

»V Ljubljani se ustanovi KPS 1937 (Kardelj, Kidrič). Ljudske množice so razburjene, Partija širi nezadovoljstvo in delaveke upore.«

»Leta 1941 Cvetkovič podpisuje trojni pakt. Partija širi nezadovoljstvo. Vlada pade. Na prestol pride kr. Peter. Partija je zadovoljna, ker se bliža vojna in razpad. V vojsko je poslala svoje ljudi, ki si naberejo orožje. Po vstopu SZ v vojno se stvar, ki je tekla 20 let, nadaljuje in mi smo tisti, ki jo bomo pripeljali na vrh.«

»Partija je ilegalna organizacija, pa če je tudi legalna, ne smemo zanemariti načela konspiracije, ker se bori Partija proti SVE-TOVNI REAKCiji, ki se poslužuje in se bo posluževala vseh sredstev, da bi jo uničila.«

»Naša glavna naloga pa je po statutu Vsevezne Komunistične Partije Boljševikov: sovjetizacija sveta.«

(Slovenski narod naj torej orkne!)

Tolovaji s Hrvaškega in »liški heroji«

Slovenski tolovaji niso mogli na nekaterih krajih (Ormož) savojevcem dokazati, da so »vojska«, s katero se lahko pogajajo — in sodelujejo, zato so poklicali na pomoč tolovaje a Hrvaškega, katerim je to prišlo prav, ker so morali tedaj božati pred ustaško ofenzivo v Liki.

In v začetku septembra smo imeli čast videti »liške heroje«.

Vse slovensko tolovajstvo se je zbralo dne 20. septembra 1942 v vasi Ovčjak nad

Ormožem, kjer so dopolnili razbite brigade. Tu je bilo okrog 600 tolovajev.

Pred strojem so, kakor po navadi, najprej brali smrtne obsodbe nekoga tolovaja, ker je vzel »tovarišu« komisarju uro, katero je ta ukradel od neki rekviziciji.

Nato sta navdušeno govorila tov. Nadelko, komandant BO, in Lojze Brodar. Navedla sta veliko akcij, v kateri bodo pomagali tudi hrvaški »tovariši«. S to akcijo »mora OF zadiviti ves svet!«

Brigade so odšle na položaje, mi, odred, smo ostali v zaledju.

Drugo jutro se je slišalo brnenje motorjev in nato streljanje. Čez pol ure smo bili mi, zaledna vojska, klicani nujno na pomoč.

Komisar je moral »službeno« zaostati, komandant pa nas je peljal — zadnji v koloni. Prišli smo na kraj boga, kjer ni bilo več niti enega »heroja«, le savojski tanki so brnoli svojo pesem.

Odšli smo nazaj, kjer smo v varnem zaledju dobili vse »hrabro« vojsko. Kradji so rjuhe, da so obvezovali ranjence, ki jih ni bilo malo. Tedaj sem si te tako opevane »ju. nake iz Like« dobro ogledal.

»Poklali bomo vse, kar je proti nam!«

Več kot polovica je bila bosih, tretjina je bila brez orožja.

»Došli jesmo v Slovenijo, da bi ovde dobili orožje, alaj, Boga mi, ovde je još slabije. Izumeli mi opet natrag v Hrvaško.«

Ko sem jih vprašal, kateri brigadi pripadajo, so mi odgovorili, da »I. hrvaški proletarski«. Bili so sami SKOJevci in partijci. »Poklademo sve, što je protiv nas.«

Neka tolovajka je zapela in »drugovi« so pristavili: »Naša kapa na tri roga borimo so protiv Boga...«

V zaporu so imeli tri badoljevce, katere so ujeli. Ker ni znal nobeden izmed njih italijansčine, sem jih zasliševal jaz. Bili so Sicilijanci. »Comunista buono,« so kričali vsi enoglasno in zatrjevali, da je njihov oče tudi komunist. Hrvaški krvniki so jih odpeljali s seboj, da jih bodo po besedah komisarja zamenjali s savojevi na Sušaku — za municijo.

Pri tem napadu so dobili hrvaški tolovaji nekaj pušk in streliva. Ker so jim pomagali tudi slovenski, so zato ti hoteli imeti nekaj zase, in nastal je prepir. Slovenci so Hrvatov očitali frakcionizmo in trockizem. Hrvatje so se norčevali, da ne morejo brez njih nič narediti. »Se staro babo brez zob jim bodo šli pomagat zaklat!«

Nadaljnega spora so jih rešili badoljevci, ki, kor so pritiskali z ofenzivo. Brigade so se razšle, odred v zasedo, da bi imel zvezo s Hrvaši. Zvezo pa ni bilo, ker so »liški junaki« kar pobegnili v avesti si, da je ofenziva v Liki že gotovo minila. Brigade so se tudi vdrele v zemljo in ostali smo sami. To je bilo najhujše »tovarištvo« v borbi.

Odred se je zato umaknil v Poljansko dolino, kjer je v vasi Podgrad pokradel nekemu kmetu svojo živino, da se je prokrval. Ko je pa tega zmanjkalo, smo izkopali edinemu kmetu v Poljanski dolini ves krompir, kar ga je imel na polju.

Hiše so bile prazne, ker so se Kočevarji, ki so tukaj živeli, izselili, hrane ni bilo več, zato je komandant I. bataljona določil patrole, ki naj bi prebila badoljevske zasede nad semiškim predorom in naredila bataljonu pot nazaj v okolico Metlike. V to patrole sem bil določen tudi jaz kot vodja patrole.

Badoljevske zasede smo prebili zlahka in bataljon je prišel ropat in krast v metliški okraj, kjer smo si razdelili »delo« po četah.

O izdajalcih in saboterjih

Tri dnevi so bili za kmeta res hudi. Dati je moral vse, če ni imel, je bil izdajalec, saboter in likvidiran. Če so je njegov sorodnik pritožil, da je padel nedolžen, je padel še ta.

Nasilje je postajalo vedno večje, fantje so bežali in ustanavljali vsake straže. Tolovaji so besneli in obljubljali pokolj.

V tem se je pričelo prepeljavati po glavni cesti iz Novega mesta vojaštvo in obljubljala se je na Gorjance ofenziva. Čez nekaj dni so bili Gorjanci povsem zaprti, tam je bilo okrog 700 tolovajev, po večini Hrvatov, in naša četa.

Bil sem trdno prepričan, da bo ofenziva docela uspela. Naš komandant je pobegnil in tolovaji so soglasno postavili mene za njegovega naslednika.

Naredil sem načrt, po katerem bi se bili mi prebili v okolico Metlike. Tam bi bil dobil z novo ustanovljeno legionarsko postojanko v Metliki zvezo in neke noči bi se bili vsi tolovaji prebudili obkoljeni. Jaz bi jih bil pregovoril k vdaji in jim zajamčil življenje. Imel sem nekoliko strahu pred badoljevci, toda zanesel sem se na legionarje in domačine.

Tedaj pa je prišlo vmes nekaj. Vrnil se je komisar, me debelo pogledal, nato stisnil roko: »Vem, da boš kmalu drugega prepričal.« To je pomenilo, da se bom omečal in postal član Partije.

Res, komisar se ni motil, spreobrnil sem se in danes že marsikaterega člana Partije obrnil. (Dalje.)

ZLATO PO CESTAH

Naša gospodinjstva so dobila v tej zimi tudi nekaj šlezijškega premoga. Sodba gospodinj o njem je bila: daje mnogo gorkote, hitro zgori in pušča ostanke. Z njimi so ob poledici potresali ceste in ulice, ali pa so jih zmetali v zaboje

DOMOBRA NSKE NOVICE

DOMOBRA NC IZ RUPNI KOVE BOJNE SKUPINE

Ko 23. februarja t. l. pri Sveti Trojici nad Cerknico zajeli štiri Primorce iz skupine, ki so jo tolovaji januarja meseca prignali iz Barja preko Splita, Sibenika in Like v Belo Krajino. Ko so fantje, ki jih je zavedla tolovajska agitacija, da je doma že vse svobodno, videli razmere v Beli Krajini, so takoj sklenili pobegniti in jo pobrati domov. Njihove zanimive izpovedi o poti od Sardinije do Bele Krajine bomo priobčili v prihodnji številki.

Četa iste skupine je v nedeljo, 25. t. m., naredila iz Martinjaka pri Cerknici pohod v Zirovnicu, znano terensko in obveščevalno središče v Cerknjski dolini, kjer so domobranci prav zadnje tedne odkrili zanimive reči. Prejšnji večer so v Zirovnicu imeli prijeten obisk: v vas je prišlo »Notranjsko vojno področje« ter oddelek VDV, ki se klati okoli Križne gore. Komunisti so iz te, najbolj svoje vasi, odgnali kakih deset glav živine in odvlekli tri voze živeža, največ terencem, ker drugi tako nišesar več nimajo. Ropali so tudi v razdejanem Grahovem. Domobranci so izkoristili to priliko, priredili v Zirovnicu službo božjo, ki je v tej zapušteni vasi pač redka stvar, po maši pa »miting«, ki se ga je udeležila vsa vas, kar je je doma. Odločne in stvarne besede o krivdi OF za gorje, ki je zadelo Zirovnicu in vso cerknjsko dolino, je spregovoril gl. urednik »Slov. doma« cerknjski domačin M. Javornik, ki je tudi povedal, kakšne cilje si je zastavilo domobranstvo, ki vedno bolj nezadržno prodira tudi v tem kraju. Na koncu so domobranci zapeli nekaj svojih udarnih pesmi in z njimi zaključili uspešno in tako potrebno prireditev.

NARODNI STRAZARJI NA PRIMORSKEM

So te dni končali z oddelki nemške vojske del večjih nastopov in dosegli nadvse lepe uspehe. Iz Ajdovščine so prodrali preko Tomaževca, Sinjega vrha, Otlice, Trnovskega gozda in Cekovnika do Idrije. Že pri Tomaževcu so naleteli na svojsko komunistično-garibaldisko brigado »Manzini«. S spretnim manevrom so jo obklopi in začeli udirati po njej. Savojska rdeča sodrga je hotela uiti s staro, preizkušeno, od roda do roda podedovano vojaško sposobnostjo: hotela je bežati. Toda od vseh strani so jo sprejemale strojnice, ki so imele obilno žetev. Po beganju in klicanju mamice je obležalo na bojišču 136 Savojskih »vohoditeljev«. Ostanek se je raztepel na vse strani.

Do večjih bojev s slovenskimi komunističnimi tolpmi je prišlo na Sinjem vrhu, kjer so se rdečkarji vkopali in jih je topništvo iz Ajdovščine pregnalo, kolikor jih ni ostalo kar v jarkih, ki so jih bili izkopali. Tudi v Otlici in Trnovskem gozdu je prišlo do spopadov, vendar je udarna četa kmalu zlomila vsak odpor. Po teh velikih uspehih stražarji vse do Idrije mislo naleteli na kak večji odpor. S tem nastopom so naše ljudstvo rešili ene cele Savojske komunistične tatinske kurje brigade. Slovenskim komunističnim tolpmam so prizadejali občutne izgube.

OB KOMUNISTIČNEM NAPADU NA VIPAVO

Je padel narednik Klemenčič Dušan. Mladi junak je bil vzgled slovenskega domobranca. Njegova smrt je huda izguba za našo stvar. Naj v miru počiva v zemlji, ki jo je ljubil od vsega srca in dal življenje zanjo. Pri tem napadu je obležalo samo v Vipavi 8 komunistov, mnogo pa jih je bilo ranjenih.

16. FEBRUARJA SO RDEČI RAZBOJNIKI

začeli na debelo ropati v Petkovcu pri Rovtuh. Iz hlevov so odgnali živino, iz kovaš odnašali žito in vse, kar spada v seznam popolne »osvoboditve«. Pri tem so jih presenetili rovtaški domobranci in jim pomagali, da so laže tekli. Kljub urnim nogam je nekaj tolovajev obležalo, »osvoboditve« pa se je končala tako, da sta živina in živež ostala lastnikom. Komunisti so se spet enkrat prepričali, da je stari red od vrata.

DOMOBRA NC IZ KOVORJA IN BREZIJ

so pod Stolom uničili dva »Titov« vasi, in sicer vs št. 1 in št. 2. To sta bili dve skupini komunističnih barak, kamor so komunisti spravljali naropano blago. Domobranci so obe »vase« zažgali in tolovaje naprej preganjali. »Vase« je stela kakih deset barak. V boju je padlo pet tolovajev.

K VEČNEMU POČITKU NA ORLOVEM VRHU

Je v soboto, 17. t. m., legel domobranec Vladimir Dimnik, star šele 17 let. Prestal je Turjak in Zapotok, sedaj pa ga je zadel komunistična krogla in je umrl za posledicami hude rane. Junaku, ki je tako mlad dal življenje za svoje ideale, bodi zemlja lahka!

ERTVI KOMUNISTIČNEGA ZAHRTNEGA NAPADA

Šta postala poročnika Kos Bogdan in Zupan Franc v Saloni pri Gorici. Kos je bil poveljnik voda posadke Narodnih stražarjev v Kobaridu. V Saloni je bil od srede novembra lani. Službeno mesto pokojnega Zupana pa je bila Ajdovščina in je prišel k svojemu prijatelju in staremu protikomunističnemu soborcu na obisk. Zločinski napad se je zgodil 12. februarja. Ko sta sedela pri večerji, so vdri napadalec v sobo ter s strelji iz brzostrelke obo ubili. Bila sta štajerska rojaka in protikomunistična bora od vsega začetka v ješkenski posadki vseh stražarjev. Pokopali so ju v Gorici 17. februarja. Slovenska zemlja, za katero sta izdihnila, naj jima bo spokojen zadnji dom!

POD VARSTVOM DOMOBRA NCEV

skušajo sedaj nadomestiti naši Primorci, kar so zamudili, in pridno segajo po slovenskih knjigah in listih. Zlasti Ilirsko Bistrica je delavna. Tam vedno primanjkuje slovenskega branja, tako pridno se ga po njem.

POHOD ZA POHODOM, UDAREC ZA UDARCEM

NEKAJ USPEH OV VELIKOLAŠKIH DOMOBRA NCEV

Zdaj ko je londonska agitacija že stokrat »osvobodila« vso našo domovino, zdaj ko komunistična agitacija, ki izvira iz današnje Beograda, »ruši« prometne zveze na Slovenskem in pobija zadnje »izdajalce« slovenskega naroda, pa domobranske skupine prav zares dajejo zadnje udarce komunističnim tolpmam, ki se zbegane klatijo po slovenski zemlji. Kakor vse druge domobranske skupine, ima tudi velikolaška vsak dan lepe uspehe.

Sredi februarja je odšlo samo pet do moobrancev iz Vel. Lašć proti Malemu Logu, kjer so naleteli na »Komando mesta Ribnica«. Dobil so jo pri »reševanju socialnega vprašanja«, ko so ravno vlekli zadnje krave iz hlevov in praznilni žitnice obupanim kmetom. Komunisti so vse pustili na mestu in v divjem begu zbežali na vse strani. Zaslužno kazeno pa je prejel Srše Karol iz Vrhnike, ki je bil komisar »Notranjskega vojnega področja«.

Ko so vrnili fantje kmetom ukradeno blago, so jo takoj mahnil naprej v vas Travnik, kjer so naleteli na »Komando mesta Vel. Lašć«, ki je tudi »osvobodila« kmeto zadnjega griljaja kruha. Vse so imeli že naloženo na vozovih, samo pognati je bilo še treba, toda naključje je hotelo, da so tokrat pognali — domobranci. Po kratkem boju so štiri komunisti padli, enega pa so ujeli. Med padlimi je tudi namestnik poveljnika »Komando mesta Vel. Lašć« komunistični poročnik Mahovne Vinko iz Zirov, obveščevalca Goršič Jože in Purkat Anton iz Stop. Ljudstvo je navdušeno pozdravilo domobrance, zlasti ko so vrnili vse pokradeno blago.

Komunisti so v zadnjem času prišli že tako na psa, da več ne ločijo med prijatelji in sovražniki. Kjer kaj dobe, jim prav pride. Začeli so ropati tudi terencem.

Ko je prišel ropar v hišo znane komunistične družine in vse pobral, je matitorenka zavpila: »Kaj ste zmoreli ali kaj, da pobirate tudi pri naš! Ali ne veste, da so moji fantje v gozdu!«

Komunist pa je čisto mirno odgovoril: »Da, da, prav zato, ker so v gozdu, bomo vzeli tudi pri vas, kajti drugače bodo morali od lakote poginiti.« Človek se šudi, ko od drugi strani sliši, da zavozniška letala vsak dan prinášajo tolovajem toliko hrane, da se jim po skladiščih kar kvari...

Pred kratkim je padla v boju znana komunistka Avčelj Marija, predsednica SKOJA na Blokah, in njen brat. Kako se

je oddahnila, vsa mladina na Blokah in na Notranjskem, ko je zvedela za njeno smrt! Saj je bila tista, ki je zapeljala nešteto mladih deklet, da so nevede delale za komuniste kot obveščevalke in kurirke. Komunisti so zavedajo, kaj so izgubili a to žensko, zato so grozili po vsi Topol in Hudi vrh, da bodo v vsaki vasi likvidirali šest ljudi za kazen.

18. februarja je odšlo iz Vel. Lašć 20 domobrancev v Suho Krajino. V vasi Kal nad Ambrusom so naleteli na roparsko tolpo, ki je šla na »gospodarsko akcijo«, kakor oni pravijo ropanju. Sredi vasi so stali že naloženi vozovi, okrog voz pa so jokali otroci in matere ter prosili roparje, naj jim vsaj malenkost pustijo, da ne bodo pomrli od gladi.

Neki komunist je ravno stal na pragu in zmerjal staro kmečko žensko: »Hudičeva baba, kaj imaš krompir! Takoj nam daj vsega, če ne te bom na mestu ustrelil. Ali ne veš, da se mi borimo za tvojo svobodo!« Prav v tem hipu je počil strel iz domobranske puške in tolovaj je obležal na pragu kleti.

Prav kratak je bil boj in več tolovajev je obležalo mrtvih. Med drugimi je padel tudi »intendant« (glavni ropar) XII. brigade Ravnikar Jože iz Dolenje vasi pri Mirni peči.

Domobranska patrola je hitela takoj naprej, kajti zvedeli so, da v Ambrusu krade druga komunistična skupina. Komunisti so res že imeli zbran trop živine in drugega blaga, da bi vse odpeljali v Belo Krajino. Tam so hoteli a slovensko živino plačevati bombe, ki jih angloameriški teroristi mečejo na slovenske vasi. Naropano živino so morali komunisti pustiti, poleg tega pa je obležalo mrtvih še več tolovajev. Med padlimi je tudi »intendant« III. bataljona XII. brigade Vodopivec Jože iz Trbovelj.

Domobranci so več tolovajev ujeli, med drugimi znanega komunističnega organizatorja in načelnika »Narodne zaščite« za Cerknico Kovača Alojzija iz Grahovega. Ljudje so od veselja jokali, ko so jim domobranci tako rešili še tisto ubogo premoženje, ki jim je ostalo od brezštevlnih komunističnih ropov.

V zadnjih bojih okrog Žužemberka je XVIII. komunistična divizija imela hude izgube. Bataljoni te divizije so se zmanjšali skoraj na polovico, zato so ošli v Belo Krajino, da jih tam izpopolnijo in jim vlijejo novega duha.

Iz Belo Krajine pa je prišla XV. divizija, ki je dobila nalogo, da mora »osvoboditi« Suho Krajino. Domobranci iz Vel. Lašć so v dneh od 22. do 24. februarja delali manjše ogledniške pohode proti Suhi Krajini. Tokrat se je natepio v Suho Krajini menda prav vse slovensko tolovajstvo in so Suho Krajino zares »osvobodili«. Zadnja glava živine je morala iz hleva, vse kašče so pomedli, tako da danes suhokrajinsko ljudstvo živi samo od solza.

Domobranska oglednica so imele v teh manjših nastopih lepe uspehe. Pobili so okrog 50 tolovajev, med njimi visoke komunistične glave. Padel je komandant II. bataljona Cankarjeve brigade kapetan Stehla Franc, njegov namestnik Semelj Franc iz Kamnika, zaslužno plačilo je prejel komandant II. bataljona »Dolenjskega odreda« Blažič Marjan, namestnik komandanta »Dolenjskega odreda« Kralj Anton, štabni kurir »Dolenjskega odreda« Krampušek Ivan, in več drugih. Nič jim niso pomagale Titove kolajne, ki so jih nosili na prsih!

Komisar XV. divizije je zbral v Hinjah tolovajske brigade in je imel nagovor, da bi povzdignil moralo, ki je na psu. Govoril je o »smagovitem ruskem pohodu« in tolalil žalostne capine, naj samo še trenutek potrpe, pa bo prišla njim na pomoč slavna rdeča armada. Vsega bodo Sovjeti prinesli s seboj, je dejal, tudi kruha in tobaka, poleg tega pa bodo ojačili tolovajske vrste, da bodo rdeči z njihovo pomočjo uničili slovensko »izdajalce«.

A vse kaže, da tudi ta govor ni prav nič vžgal, kajti nekdo se je sredi množice oglasil:

»Če bomo čakali Rusov, bomo vsi porkali od gladi!«

Zaradi teh besedi je nastalo silno razburjenje. Komisarji so začeli iskati tega »zločinca« in »saboterja«. Res so ga našli in na mestu ustrelili!

Kljub temu pa je bilo komisarju divizije izredno nerodno, saj je videl, da je več ko tri četrtine moštva pritrjevalo besedam korajžnega tolovaja.

Komisar je govor nadaljeval, pa čisto drugače. Dejal je:

»Res je položaj za nas izredno slab in neugoden, celo na to moramo biti pripravljani, da nam ne bodo Rusi prišli pomagati. Zato pa je potreba še toliko več borbenosti in odločne volje, da ostanemo pri življenju in da vzdržimo na položajih.«

Te besede pričajo, da so celo voditelji sami obupali in da malo verujejo v svojo zmago.

NE CESAR NE KRALJ

BRUNO BREHM 19

DOSEDANJA VSEBINA:

Po smrti cesarja Franca Jožefa izšli madžarski ministri predsednik Tisza in cesarja Karla obljubo, da se bo dal kronati za ogrskega kralja.

Karlov svak prine Sikst bourbonški skuša uveljaviti svoje dvomilne pravice do francoskega prestola. Za to nakaže pridobiti tudi svojega svaka, avstrijskega cesarja Karla, od katerega izšli pismo zagotovilo, da se bo kot nasprotnik Nemčije glede Alzacije in Lotaringije na vso moč zavzel za Francijo.

Clomenceau čez leto dni razkrinka Sikstove nakane ter Karlovo dvomilno igro (na eni strani pismena Karlova obljuba, da se bo glede Alzacije in Lotaringije na vso moč zavzel za Francijo na drugi pa povoven Karlov odhod v nemški glavni stan na posvetovanja za sklenitev vojaške in gospodarske zveze z Nemčijo). Karl hitro zapravi pri svojih narodih vse zapanje; najprej zaigra česko krono, a tudi na Ogrskem se začne naglo vse podirati; notranji nemir in nezadovolstvo sledi še upor madžarskih čet ki nečajo več v boj za Avstrijo. Da bi preprečili splošen polom na bojišču, sklenejo te uporne madžarske čete zamenjati z vojaštvom iz avstrijskih dednih dežel, a zdaj se tudi to upre in se nečajo več boriti za Madžarsko.

Sprejeto nevarnega položaja avstrijsko poveljstvo prosi Italijane za premirje. Italijanske pogoje za premirje (zahteva po južni Tirolski, Pustirski dolini, Trbižu z okolico, Gorški, Trstu, Istri in Dalmaciji) sporoči vrhovno poveljstvo v Badenju tudi na Dunaj cesarju, ki brž skliče kronski svet. A v Schönbrunu se ne morejo odločiti, čeprav položaj na bojišču ne dovoljuje več nobenega izboljšanja časa. Dvorna upravitelja in cesarjev brat Maks se že posvetujejo, kam naj bi v dneh bližajoče se revolucije poslali cesarja in njegovo rodbino na varno.

»Tudi ne gre — so preblizu industrijski delavci iz Hirschwanga.«
»Pa Schwarzau?«
»Industrijski delavci iz Dunajskega Novega mesta!«
»Eckartsau? Ta leži vendar tako v stran, da ne bo našel poti tja noben Dunajčan, čeprav je ta kraj Dunaja tik pred nosom. Tja na te obdonavske loke vendar ne zahaja nihče!«
»Vprav tod zdaj kar mrgoli divjih lovev!«
Imenovali so grad za gradom, a za nobenega se niso mogli odločiti. Princ Konrad Hohenlohe je potem predlagal, naj bi pokazali cesarju zasnutek oklica, s katerim bi se cesarčasno odpovedal vladanju. Nadvojvoda Maksimilijan, princ Hohenlohe in grof Hunyadi so s tem zasnutkom odšli okoli polnoči k cesarju. Ta je kolebal in je potem vprašal še nekaj drugih gospodov iz svoje okolice, kakšno stališče naj zavzame do tega predloga. Vsekako po njegovem mnenju ne bi smel izdati tistega oklica prej, preden ne bi bilo razglašeno premirje. Hoteli so na vsak način tudi počakati, kako

bodo sovražniški pogoji za premirje učinkovali med ljudstvom.

Posvetovanja dvorjanov je prekinila vrnitev barona Arza. Do smrti utrujeni general je poročal, da je v poslanski zbornici govoril z obema socialdemokratoma Seltzem in Bauerjem, a ta dva da nista hotela prevzeti odgovornosti za sklenitev premirja.

Cesar je znova sklical kronski svet ter povedal gospodom, kaj je sporočil general. Ura je bila ena in gospodje so prekinili posvetovanja.

Na stopnicah jih je dohitel vojak cesarske telesne straže v zavijanih škornjih in ves v rdečo-belo-zlatih trakovih. »Njegovo Veličanstvo prosi, da bi gospodje še enkrat šli v njegovo sobo in tam malo počakali.«

Ministri so se počasi obrnili. »Tuji vplivi delujejo zdaj na cesarjevo odločitev.« je dejal grof Andrássy baronu Spitzmüllerju. »Pazite, cesar bo znova poskušal vse preklicati, boste videli. Bil je pri cesarici. Jaz sicer razumem, da mu je težko podpisati to nesrečno listino, a tudi meni ni bilo lahko staviti svojega podpisa pod prošnjo za sklenitev ločenega miru, naslovljeno na Wilsona.«

»Če nas je kdaj kdo spravil v škripce,« je odvrnil Spitzmüller, »potem nas je tale hinavski profesor.«
»Pred tremi dnevi so ustrelili Tisza,« je dejal Andrássy, »češ da je kriv vojni! Lahko tudi mene ustrelje, ker sem se na vse načine prizadeval, kako bi nam preskrbel boljši mir. In prizadevati se je bilo treba!«

»Toda prepozno, mnogo prepozno, kakor se dogaja pri nas vedno!« je dejal Spitzmüller. »Mi delamo vedno le tisto, kar je že brezupno, povsem brezupno!«
»S to ponudbo za sklenitev ločenega miru sem razrdi zaveznitvo,« je dejal Andrássy tiho, »zvezo, ki je bila z imenom mojega očeta neolčljivo povezana. Fürstenberg mi je pisal iz Madrida, da noben narodnjak, noben res pošteno misleči Avstrijec, ki ima še kolikaj časti v sebi, ne more prenesti, da bi ga zdaj ob koncu vojne še ožigosali za izdajalca Nemčije! In Hohenlohe v Berlinu je tudi povedal vse brez kakšnih ovinkov.«

»Nemci, dragi grof,« je odgovoril Spitzmüller, »Nemci iz dednih dežel ter iz Češke, Moravske in Slezije, ki so bili vse doslej zvesti dinastiji, vam tega tudi ne bodo nikoli odpustili!«
»Toda v monarhiji vendar niso sami Nemci,« je odvrnil Andrássy.
»A drugi narodi,« je pripomnil Spitzmüller, »so hodili svoja pota. Nemci so le še ostanek.«
»In vsa Madžarska!«
»Kako velika bo Madžarska,« je dejal Spitzmüller, »bomo še videli! Mislim, da Madžarski ne bo uspelo, da bi v zadnjem trenutku zdrknila na drugo stran!«

Cesar je odšel v majhno sobico, ki si jo je bila cesarica izbrala za odpočitek.

»So se otroci že vrnili iz Gödöllöja?«
»Hvala Bogu, vrnili so se zdravi.« Cesarica je zaskrbljeno pogledala cesarja v njegov zbežani obraz.

»Je potovanje poteklo gladko?«
»Gladko. Tako dolgo zato niso telefonirali, ker niso hoteli koga opozoriti na svoj beg. Drugače bi jih pridržali na Madžarskem. René mi je pravil, da je bilo slovo od Gödöllöja pretresljivo. Oton je — kakor vedno — prijazno pozdravljaj častnike, ko je sedel v avtomobil. In zanikržeji, ki jih je bil tja poslal Karoly, ubogemu otroku niti odzdravili niso!«

»Hvala Bogu, da smo spet vsi skupaj,« je vzdihnil cesar in sedel zraven kraljice.

»Zdaj moraš paziti,« je dejala cesarica. »Predlogi, ki sta ti jih stavila Maksimilijan in Hohenlohe, so pomenljivo znamenje. Ne smeš se odpovedati prestolu, tudi za kratko dobo ne!«

»Saj sem jih vendar že odklonil.«
»Ali odgovor sv. očeta še vedno ni prispel? Ali ni prejel iz Gödöllöja tvoje prošnje, naj bi posredoval in preprečil italijanski napad?«

»Italijani niso poslušali niti njegove besede,« je odgovoril cesar.

»Je Arz že nazaj?«
»Pravkar je prišel. Socialisti odklanjajo vsako odgovornost. Nočejo podpisati.«

»Potem tudi ti ne smeš!« je dejala cesarica. »Če se podpisješ, ne boš nikoli več mogel izbrisati svojega imena z listine.«
»V tem primeru ne bomo dosegli premirja, Krobotin sporoča, da ne more več čakati. Madžari puščajo prevelike vrzeli v bojni črti.«

»Samo pretiravajo!« je vzkliznila cesarica. »Hočejo te prisiliti, da bi popustil! Vsi se bodo lepo potegnili nazaj, ti pa boš pri vseh tvojih narodih veljal za človeka, ki je vsega kriv! Jaz že ne verjamem, da bi se vsa bojnja črta povsem zrušila! Včeraj smo o cesarskih lovcih slišali še same dobre stvari! Naši vojaki so bili vedno boljši kakor pa Italijani! Zdaj pa naj bi jim nenadno ne bilo več krog? Morda bi pa vendar le lahko po Vatikanu dosegli kakšne ugodnosti? Če bomo nudili odpor, si bodo Italijani pač premislili, da bi še vztrajali pri teh pogojih! Cesarici so se oči kar zasvetile: »Če pa zdaj popustiš, izgubiš vse! Za vselej! Najbolje bi bilo, če odpotuješ z Dunaja! Tu te bodo prav tako skušali ujeti kakor na Madžarskem! Kamor koli greva, bova varnejša ko tu. Saj vendar vidiš, kaj hočejo socialisti! Pravijo, da so bili vedno za mir! Kar pa si ti storil za mir, o tem pa zdaj nihče ne govori! Na tebe hočejo pokazati, češ on je izgubil vojno, on je podpisal to premirje! Zato ne smeš podpisati! Mi vendar spomnili leta 1917 vprav tako nismo napadli Italije, da bi dosegli mir! Italija nam mora biti vendar za to hvaležna!«

»Kaj, ko je pa bilo že izdano povelje, naj se boji ustavijo?«
»Povelje lahko prekličemo!« je odvrnila cesarica. »Jaz hočem, da to povelje

prekličemo. Pomisli vendar na Otonal-Cesarica je pobožala cesarja po laseh.

»Torej grem,« se je odločil cesar, »in po Arzu prekličem povelje.«

»Morda bo potem tudi državni svet srečala pamet, da bo podpisal,« je dejala cesarica. »Ti pa zdaj, vsaj tokrat, ne smeš popustiti!«

Cesar je spet odšel v Modro dvorano. Ne da bi bil pogledal ministre, je dejal: »Treba je takoj preklicati povelje za ustavitve sovražnosti! Mi se vojskujemo naprej, dokler nam Italijska ne bo stavila ugodnejših pogojev!«

»Veličanstvo, za to je zdaj že prepozno,« je odgovoril Arz. »Ta preklic tudi ne bo nič več koristil,« je odvrnil Andrássy, »vsaj kar zadeva madžarske čete, ki jim je Karolyjeva vlada že dala povelje, naj takoj položijo orožje!«

Toda jaz vzlic temu vztrajam na tem, da je treba povelje preklicati!«

Načelnik generalnega štaba je poklical Baden in zahteval zvezo z Waldstättenom. Čez nekaj časa se je Arz vrnil in sporočil, da je povelje oddal naprej, da pa bo prepozno, ker da so prvo povelje čete že prejele! »Potem moramo četam pač dopovedati, da je bilo to povelje prezgodaj izdano in da velja za dosego boljših mirovni pogojev znova zgrabiti za orožje!«

Poveljevati je lahko,« je odvrnil Arz, »a čete se povelje ne bodo držale. V zadnjem času smo se le že prevečkrat obrnili z različni vprašanji na čete. Njim smo prepustili odločitev glede državne oblike. Čete se za preklic ne bodo zme-nile.«

Cesar se je prijel za svoje vroče čelo: »Če ne prekličemo povelja, odlagam vrhovno poveljstvo! Podpisati ne morem! Še zmeraj smo premagali Italijane! Zdaj, ko se pri nas vse maje, zdaj so nas napadli to so pač poceni lavarice, ki si jih zdaj hočejo pridobiti! Ne morem podpisati! Ravno na obletnico našega velikega predora pri Tolminu so napadli!«

»Veličanstvo,« je predlagal Arz, »kaj če bi jutri zgodaj zjutraj znova poskusili dobiti privoljenje državnega sveta?«

»Ali hočete prevzeti vrhovno poveljstvo, Arz?«

»Veličanstvo, jaz kot armijski general vendar ne morem poveljevati starejšim maršalom!«

»Potem mora prevzeti vrhovno poveljstvo Kövess, Vi, dragi Arz, pa boste do njegovega prihoda izvrševali vrhovno vojaško oblast.«

»Če je Veličanstvo tako odločilo,« je odvrnil Arz, »potem je lahko izdano tudi povelje, da je treba na vseh bojiščih prenehati z bojem!«

»Da, lahko!«

Cesar je spet odšel k cesarici. Tam je naletel na grofa Erdödyja, ki je bil z vzmernirjivimi vestmi prišel iz mesta: »Veličanstvo, cesarska rodbina mora brezpogojno zapustiti Schönbrunn! Tudi vrhovni načelnik policije Schober nečjo več prevzeti odgovornosti, če se kaj zgodil!«

Vrhovni dvorni upravitelj grof Hunyadi je ugovarjal: »Saj sem vendar šele pred kratkim telefonično govoril s Schobrom. Osebnost mi je jamčil za varnost Njegovega Veličanstva in vzvišene rodbine!«

»Toda socialdemokratii Delavci!« je vzkliznil Erdödy. »Kar je bilo še pred eno uro res, nikakor ni treba, da bi bilo še vedno res. Vse se odigrava z neznanjsko naglico!«

»Schober mi je dejal,« je odvrnil Hunyadi, »da imajo socialdemokratski voditelji svoje ljudi krepko v rokahl! Dejal je, da bo šel sam v Schönbrunn, če bi grozila nevarnost! Varnostna straža je brezpogojno vdana in se je nanjo moči povsem zanesti! Toda če se je položaj res tako zelo poslabšal, kakor misli Tomás, potem vendar lahko še danes do polodne odpotujemo v Eckartsau! V ta grad izmed vseh lahko najhitreje pridemo, in tudi daleč naokoli ni nikjer nobenih tovarn in delavstval!«

Vstopil je baron Arz, da bi dobil od cesarja še nekaj navodil.

»Ali res nimate tu nobenega polka, da bi varovali cesarja?« je vzkliznila cesarica. Zakaj ni tu Konrada, poveljnika vseh oddelkov cesarjeve telesne straže?«

Arz ni vedel odgovoriti. Cesar, ki si ni znal pomagati, je vprašal, kam naj bi šel.

»Veličanstvo, najbolje je, da greste zdaj spat,« je svetoval nekdo iz spremstva.

»Spat?« se je začudila cesarica. »Mar ne veste, da je postal naš položaj nevzdržen?«

»Govoril bom znova s Schobrom,« je dejal Hunyadi ter že odhitel k telefonu. Cesar, cesarica in nekaj gospodov iz spremstva so odšli za vrhovnim dvornim upraviteljem.

»Ali je za varnost Njegovega Veličanstva poskrbljeno?« je vprašal Hunyadi. Po kratkem molku je ponovil odgovor policijskega načelnika: »V mestu vlada popoln mir! Prav nobenega razloga ni za kakšno zaskrbljenost! Doslej ni bilo nikjer opaziti, da bi se ljudje zbirali v grucl! Nihče nima namena zasesti Schönbrunn!«

Cesar je vzel Hunyadiju slušalko iz rok: »Halo, tu cesar! Zahvaljujem se vam, dragi Schober! Zahvaljujem se vam iz vsega srca! Za vašo previdnost in zvestobo, ki ste mi jo v teh težkih dneh izkazali, vam podeljujem red železne krone prve stopnje! Že dobro, je že dobro! Ne vi, ampak jaz se vam moram zahvaliti, dragi Schober!«

Zdaj, ko tudi te skrbi ni bilo več, je vse